

ՀԱՅՁԱԿ

Կ Ա Մ

Հ Ա Ի Ա Ք Ա Մ Ո Յ

ԶՈՒԱՐՃԱՐԱՆՈՒԹԵԱՆՅ

Տ. Գ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ՀԱՏՈՐ Բ.

معاری نظارت جلیه سنک ۹۵۵ نومرولی رخصتنامه سیله طبع اولمشدر

Կ. ՊՕԼԻՍ

ՏՊԱԳՐ. Գ. ՊԱՂՏԱՏԵԱՆ

(Արամիան)

1886

Այս անգամ ՀՆՉԱԿ իւր փոքր եղբոր ԲՈԺՈՑԻԿի
 տրամադրութեան տակ կը դնէ լրաբեր եւ լրատար
 սուրհանդակ մը, եւ որովհետեւ այս սուրհանդակին
 պատասխանատուն ԲՈԺՈՑԻԿն է՝ ուստի նորա ա-
 նունն ալ ԲՈԺՈՑԻԿ ղրուեցաւ :

ԲՈԺՈՑԻԿ քէ աստ եւ քէ ի գաւառս ՀՆՉԱԿի
 կողմանէ ղրկուելիք նամակները ամենայն ճշդու-
 քեամբ հասցէներուն պիտի յանձնէ. նոյնպէս ՀՆՉ-
 ԱԿի ուղղեալ նամակները եւ մէկ քանիներէն
 դժուարաւ զանձնելի բաժանորդացին տասը դահեկա-
 նի ՊԱՏԿԱՌԵԼԻ գումարը (եքէ վնարեն) ամենայն
 խնամօք պիտի պահէ իւր ՔԷՆՃԻՆ մէջ, զոր երբեմն
 իբր պայուսակ պիտի գործածէ : Ստիպողական պա-
 րագայից մէջ հեռագրեր ալ պիտի զարնէ : ԲՈԺՈ-

Ժիկ կը յայտարարէ նաեւ թէ՛ իւր Քէ-Լահին մէջ
չպիտի բնդունուին այնպիսի գրութիւնք՝ որք մոլութիւնը
ձաղկելու նպատակաւ անձնականութիւնը կը
հարուածեն, զի անոնց տաղկացուցիչ ձայներէն
չեն ախորժիր ոչ ՀՆԶԱԿ եւ ոչ ալ իւր Ընթերցող-
ները :

Այս յայտարարութենէն ետքը անա ԲՈԺՈԺԻԿՐԱՏ պայ-
մանագրի իւր առաջին պարտականութիւնը ի գործ
կը դնէ, ՀՆԶԱԿԻ պատուարժան բաժանորդաց ներ-
կայելով Բ. Հասորին համար անդորրագիրներ՝ որոց
փոխարենը Քէ-Լահին մէջ խնամօք պահել եւ բերելու
համար պատրաստ կ'եղած է :

Կ Ղ Մ Ի Ն Տ Ր

Խնդիր է դիտնալ թէ այս վերջանաւոր աշխարհիս մէջ ապրուստ ճարելու համար մարդս ո՞ր գիտութեան աւելի պէտք է հետեի, դպրոցի՞ գիտութեան թէ շուկայի գիտութեան, այսինքն մարդս իւր մտքին գիտցածն ընելու է թէ սրտին ուղածը, Այս մասին առակ մը պատմենք, որոյ բարոյականը ՀՆՁՍԿԻ կը մնայ հռչակելու և խօսիլ իւր ընթերցողներէ ոմանց ականջին այնքան ուժով՝ որ կամ խլանան և կամ խելափռին:

Քաղաքի մը մէջ մարդ մը կար, արհեստով կըլմինար (փէքֆ) դարձնող, այս մարդը կապէր դո՛հ իւր վիճակէն, և կերի թէ այդքաղաքն մարդիկ իրենց գլուխներն ալ դարձնելու ու փոխելու պէտքն ունին եղեր, որ թողեր են այդ մարդուն այդպիսի աննշան արհեստէ մը օգտուիլ և դո՛հ ալ մնալու:

Օր մը այս մարդն իր աղուն կըսէ, «զաւակս, ես զքեզ մեծցուցի, դպրոց դրի, ուս-

մուռք առիւր , շատ մը լեզուներ սորվեցար
ամեն բան գիտես , ալ ի՞նչ պակաս է քեզ ,
փա՛ռք իմ բաղդիս , խիկարի լեզուէն , սատա-
նայի խելքէն ալ կը կը հասկնաս , հիմա ես
որ քեզի այսչափ բարիք ըրի՝ տղաշանք մը
ունիմ , ես հայրենիք պիտի երթամ , կուզեմ
որ դուն իմ տեղս բռնես մինչև դամ , ծու-
խերս չի փախցնես , շատ քիչ ժամանակ պի-
տի ընես , այնուհետև քեզ ըրած բարիքներս
հէշտ կընեմ , աղատ ես , ուղածդ ըրէ աշխար-
հիս երեսը , ահա ծխացոյցս ալ քեզ կը
յանձնեմ որ ծուխերս ճանչնաս և այլն :»

Տղան , շատ աղէկ , կըսէ , և հայրը կը մեկ-
նի կերթայ :

Օր կանցնի , ժամանակ կանցնի , հայրը կը
վերադառնայ , տղէն շնորհակալ կըլլայ ու
գործը ըստ առաջնոյն ինք կստանձնէ : Անձրև
կուգայ՝ զինքը կանչող չիկայ , ձիւն կուգայ՝
նորէն կանչող չիկայ , փոթորիկ կելլէ՝ նորէն
կանչող չիկայ , վա՛յ իմ մեղքիս , աշխարհք կը
կործանի՝ նորէն զիս կանչող չիկայ , կըսէ մտովի
և այսպէս բաւական մտմտալէ յետոյ կը յա-
ւելու , «մի՛ գուցէ տղաս պակասութիւններ
գործած և ծուխերս վշտացուցած ըլլայ , հաս-
կնամ իրմէն» , ուստի կըկանչէ ու կըսէ , «տղա՛ս ,

Ես քեզի այնչափ լեզու սովորեցնեւ տուի որ պէս զի խէր մը տեսնեմ, խանութս քեզի յանձնեցի որ ծուխերս աւելի շատնան, բայց հիմա եղածն անգամ չիկայ, ա՞ն է ուրեմն քեզ այնչափ ուսմունքներ առնել տալուս շընորհքը, ինչո՞ւ հիմա իմ ծուխերէս չեմ կանչուիր, անոնց արդեօք բա՞ն մը ըրեր ես, կամ ինտո՞ր անոնց զործին նայեցար :

— Հայր իմ, ես ի՞նչ ըրած պիտի ըլլամ անոնց, անձրևոտ կամ ձիւնոտ օր մը նմանապէս փոթորկալից օր մը կանչուեցայ այս կամ այն տեղէն, տանիքն ելայ նայեցայ որ ծակ կղմինտը դուռած կայ, նետեցի դայն, տեղը նոր մը դրի, այսպէս ամենն ալ փոխեցի, ալ ասկէ աղէկ ի՞նչ բան կրնայի ընել :

— Վա՛խ, վա՛խ օղուէ, վա՛խ, կը դռչէ հայրը, քա՛րը գլխիդ, թէ որ դուն մարդ ըլլայիր ու գլխիդ մէջ ալ կտոր մը խելք ունենայիր, կրնայիր հասկնալ թէ՛ այդ ծակ կըղմինտընքն էին մեր շահուն աղբիւրը, այսինքն մեր արհեստին գաղտնիքը, վասնզի այդ ծակ կղմինտընքն փոխելու համար պէտք եղած ատեն արեւելքէն արեւմուտք, հիւսիսէն հուրաւ կը տեղափոխուին չէ թէ փողոց կերթան, վասն զի երբ տանիքէն վար իյնան,

մենք ալ, մեր շահն ալ, մեր արհեստն ալ, մեր էսնաֆնն ալ, դուն ալ ես ալ փողոցը կէյնանք» :

Այս առակէն սա կը հետեւի որ՝ աշխարհիս մէջ ապրելու համար միմիայն դպրոցական լեզուէ այն է գիտնականութեան լեզուէն հասկնալ պէտք չէ, այլ շուկայի լեզուէն այսինքն առևտրական լեզուէն ալ հասկնալ պէտք է :

Հայ-առակախօս
Վ. Վ.

Պարոն, պարտքերնիդ ե՞րբ պիտի վճարէք. պայմանաժամը անցաւ .

— Ես անցնելը չի տեսայ, ուստի քանի որ առանց ինձմէ հրաման առնելու անցեր գացեր է՝ այսուհետեւ ես ալ իր անունն անգամ բերանս չը պիտի առնում :

— Ի՞նչ կըսես եղբայր, կատակը մէկդի, միթէ մեզի պարտք չունի՞ս .

— Ո՛չ,

— Ոչ մի՛, է սա մուրհակը քուկդ չէ՞ .

— Ի՞նչ զարմանալի մարդ ես եղեր եղբայր, ես կուտ մը չունենալէս ետքը, տուած մուրհակս քանի՞ կուտ կընէ :

Երկու մուրացկան .

— Կուզեմ որ չէ չըսես Մարկոս տղար, աղջիկս քու տղուդ հետ կարգել կուզեմ. չիւնքի տղադ ալ էբէյի պինտ երէս բան մնէ . քարէն փառէն հացը կը հանէ :

— Է ի՞նչ պիտի տաս նայինք տղուս :

— Վէգիր խանի, պէօյիւք եէնի խանի օտաներու տղուդ կուտամ. մէյ մնալ ես ան կողմերը մուրալ չեմ երթար :

Թ Ա Տ Ե Ր Ա Կ Ա Ն

ԱՆԿՈՒՏԻ ՀԱՆԴԻՍԱՏԵՍԻ

Կ Ա Մ

ԿԵՆԴՐԱՆԻ ՊԱՏԿԵՐ (ԹԱՊԱՆՈՎԱՆ)

ՆԵՐԿԵԱՆՔԻ ԳԻՐԵՐՈՒ

Բանաստեղծ Ի. Բ. Կարապետյան

Առաջին անգամ ներկայացնալ գիշերային
հիւսններու խմբի մը կողմանէ.

Հանդիսատես ժողովուրդք, դիւղացիք, արք եւ
կանայք, դիշերազգեստով պատողներ. ասդին ան-
դին բոլորն վազող տղաքներ. չէյրտէքճիք, թիւ-
թիւնճիք, էրիկճիք, պէքճիք եւն. եւն:

Նախադրու թիւն:

Տեսարանը դիւղի մը նորակառոյց զբօսա-
րանին պարտիզին շուրջը կը ներկայէ: Թէեւ
պարտիզին մէջ թատերական ներկայացումներ
կը տրուին մտից ատմականութիւնն ամեն կարգի
ժողովրդեան դիւրամատչելի ըլլալու պայմա-
նաւ՝ բայց կը գտնուին եղեր կարգ մը մար-
տիկ, ախիւնայք եւ օրիորդք, որք մուտք չվճա-
րելով հանդիսատես ըլլալու եւ թատրոնին տի-
րոջ... քիչ քան չի պատճառելու համար հիւս-
նական խումբ մը կը կազմեն ու պարտիզին
չըլապատը պուռղու եւ քէսէրներու միջոցաւ
կը ծակծկեն:

Այս գործող պատկերներու և գեղեցիկներու յառաջ բերած թրխըռ թրխըռ ձայներն ներսէն առնողներ կարծելով որ մկները ճամբայ բանալ կաշխատին՝ զանոնք վախցնել ու փախցնելու մօտք գաւազաններով պատերուն կը զարնեն , բայց այս կարծեցեալ մկները գաւազաններու ձայնից արձագանքը մարելուն պէս նորէն կ'սկսին թրխըռ թրխըռի : Վերջապէս թատրոնի շրջապատին վրայ հազարաւոր ծակեր և ճեղքուածքներ կը բանան : Թատրոնին խեղճ վարձակալը տեսնելով որ յորդոր և աղաչանք անօգուտ են այսպիսեաց , գիտնալով նաեւ թէ հիւսններու այս խմբին յարձակումէն ազատ պահելու համար շրջապատը ութը տասը պահնորդի յանձնելն ալ անօգուտ է , զի թէ պիւտճէն չեր ներեր և թէ երկուստեք կռիւ ծագելով ներկայացումը պիտի խափանուէր , ուստի յուսահատ դիչեր և ցերէկ կը մտածէր :

Կերևի թէ վարպետորդի մը առ մարդուն խղճալով առանց անոր բան մը ըսելու՝ դիչեր մը ուշ ժամանակ (ներկայացումը սկսելէ առաջ) շրջապատին վրայ բացուած ծակերը քաթռանով կ'օծէ :

Բանաւորաւորին վարագոյրը հիմա է որ կը բացուի :

Ժամը երեքն է. թատրոնին նուագարանը կ'սկսի եղանակել, այս ձայնէն հիւսնեւում խումբը իրար հրմշակելով շրջապատին ծակերուն կը մօտենան, այլ մթութենէն չտեսնելով քաթռանը քիթերնին բերանին ներկուելուն պէս՝ ետ կը փախչին :

Կարծես այս տեսարանին փայլն աւելցնելու համար ահա մայթապ մը կը վառի, որուն յուսովը կը տեսնուին քիթերնուն ծայրի դրոշմեալ քաթռանը մարդիկ աշխատող պարոնայք, տիկնայք և օրիորդք :

— Քա ա ս ի՞նչ է. քիթիս ծարը բան մը պուլաշմիշ եղաւ ամա... :

— Վո՛ւյ իմս ալ եղաւ. մաճո՞ւն է ի՞նչ է, սա մարհըմադ տո՛ւր.

— Ի՞նչ ալ դէշ կը հոտի, քուրո՛ւկ, սրբած վախտըդ տահա էվէլ եայլըմիշ կըլլայ կոր.

— Նէ՞ տէմէք օլսուն, պու նէ՞ խաղքութիւն չէյ տիր. քալաֆաթ եէրինտէմիյիզ քի հէրքէսին պուրնունու զիֆթիլէյօրլար .

— Զիֆթ տէյիլ ախպար, քաթռան տըր.

— Սճապ ինչո՞ւ քսեր են մոյրի՛կ,

— Պէսպէլի հալային տաքութիւնը կտրելու համար :

Ոմն ՚ի հանդիսականաց . — Հալային տա-

քութիւնը կտրեւու համար չէ՝ այլ ձեր քիթերը առ պատին վրայի ծակերէն կտրեւ տաւու համար է. (Բարձրաձայն ծիծաղք).

— Մեղայ ալ օին չի դտան տէ հիմա ալ ա՞ն հանեցին.

— Մայրի՛կ, իմին քիթիս վրայ ալ եղաւ,

— Սրբէ եավրում սրբէ, ամա պուռղուն խայկալ չընես :

— Սրբեցի ամա՝ հօտը չեւար կ'որ.

Ոմն. — Պուղատան դրէք.

— Էյ ասիկայ մենծ թէրպէյէսիզութին է, մեղա՛յ, պէլքի վախիթ չունիմ վարայուլ սէյիը ընեւու, սուսիկ բուսիկ եկեր սա առաւել-խէն կը նայէինք կ'որ, ա՞ն ալ շատ տեսան :

— Ա՛խ, պու իչի էտէնի պիր պուլսամ՝ շուքէսէրին սաբըյըլա քաֆասընը գըրարըմ :

— Քա՛ աղջիկ, քէսէր կըսեն կ'որ, կէնէ քէսէրնիս խայկալ չընենք.

— Քեղի բան մը ըսե՞մ քուրուկ, երեսի ջրով հայտէ տեղերնիս երթանք, ալ համը փախաւ, բանտումինան նայինք ըսելն իքէն մենք բանտումինա եղանք, ասոր խօլայ ճամբան՝ Յնոցը տալով սէյիը ընելն է :

— Իրեքնոցն ալ կը տրվի՞ մի եա,

Ոմն. — Կուղես նէ, չէնէ տուռդ նստէ, սա գիշեր քիթդ խաթուանով պոյտլամիշ ըրին

եա՛, վաղն ալ քէզապօլ երեւնին աչկդ առ տէ՛ կէնէ եկուր .

— Քալեցէք նայիմ, քէսէրը պուռղուն չի մոռնանք :

Սոյն դէպքէն տակաւին անտեղեակ մէկ քանիներ կը մօտենան ասոնց .

— Է՛ ճանըմ, քիչ մը ասդին եկէք, մենք ալ պիտի սէյիր ընենք ,

— Հրամայէք, գուր ալ քիթերնիդ պօյաւլամիչ ըրէք :

Սիդաճեմ օրիորդ մ'ալ, որ երկու խօսքին մէկը «Ան ալ իր կամքէն կախում ունի .» բառերը կրկնելու վարժեցուցած էր բերանը՝ քիթը ներկուելէն սաստիկ զայրացած՝ կը գոչէր. «Ե՛, այս ի՞նչ խայտառակութիւն է, միթէ ամեն մարդ ազատ չէ՞ ուղածն ընելու, ըստ որում ինքն իր կամքէն կախումն ունի, ինչո՞ւ արդեւք կըլլան մեղի ներս, նայելու համար, ինչո՞ւ կը ներկեն մեր քիթը որ իր կամքէն կախումն ունի . ուզողը թատրոն կը մտնէ չուղողը չի մտներ, վասն զի ինքն իր կամքէն կախումն ունի , քիթ ներկելս ի՞նչ պիտի ըլլայ, քիթ մը՝ որ ազատ է , և իր կամքէն կախումն ունի :

— Աֆէրիմ աղջիկս, բէք աղւոր ըսիր . քիչ

մը քիթիդ մէջէն խօրածելուդ համար աղէկ մը չիհասկցայ ըսածներդ ամա՛ էյ բէք աղւոր ըսիր . մեղա՛յ, քիթ պոյալամիշ ընելս ի՞նչ պիտի ըլլայ , ամեն մարդ իր քէֆին չէ՞ մի :

Դիչերազգեստով պատող պարոն մը.—Անանկ է մարիկս , ամեն մարդ իր քէֆին է , մարդ չի խառնուիր , անոր պէս սա խաթուանին աւ քէյֆին է եկեր տէ իշթէ ձեր քիթէն կախուեր է , մարդ չի խառնուիր :

Օրիորդ ինքն իր կամքէն կախումն ունին . — Ըսի՛ և դարձեալ կըսեմ , ամէն մարդ ինքն իր կամքէն կախումն ունի . շատ անվայել բան մ'է այս ըրածնին , մեր հանգստութիւնը այսպէս տակնուվրայ ընել , երբեք չմտածելով թէ մարդս ազատ է և ինքն իր կամքէն կախումն ունի :

Ձէյիրաէքճին. — Ներեցէք ազնիւ օրիորդ , իրաւ էք թէ դուք ձեր կամքէն կախումն ունիք , այլ կը կարծէք թէ մինակ դո՞ւք ձեր կամքէն կախումն ունիք, յիշեցէ՛ք, որ անկուտկաբար հանդիսատես ըլլալու համար պատ ծակողներու քիթերը քաթուանով օծող անձն ալ՝ ինքն իր ԿԱՄՔԷՆ ԿԱԽՈՒՄ ՈՒՆԻ (Ուժդին ծափահարութիւնք, պռալո՛, պռալո՛, չէյիրտէքճին ի տե՛ս, կրկնութիւն) :

Ծափահարութեանց ձայներէն թատրոնին հանդիսականք դուրս կը վազեն այս բանտօմիմային ալ ահանատես ըլլալու համար : Կէս ժամէն ամբօխը ցրուած էր : Խաթուն մը նոյն դիշերը երազին մէջայս գէպքը տեսնելով՝ հետեեալ առաւօտ երազահանը թղթատել տալով իր ինքն իր կամքէն կախում ունի անուն թուանը՝ հետեեալ մեկնութիւնը կարդաց :

Մեկնութիւն երազի .

Երազն է խիստ ծաղրելի , ինքն իր կամքէն կախում ունի , թերեւ վեց եօթը օրէն նորէն կատարի , զի ան ալ քիթերնին ներկուիլը ուղղաց կամքէն կախում ունի : Որ մերձեւայ չըջապատի թատրոնի՝ զգուշ իւր փորձանքի հանդիպեցի , ծաղու մասնեցի , զի իր խելքէն կախումն ունի , զքիթն իւր քաթուանաւ ներկեցի , որ ներկողին կամքէն կախում ունի . և միջնորդութեամբ զրեխի որ կոչի Էնթէքսիօն ի Լատինարարառ՝ քէզապով կամ սաճ ետղիով ալա՝ բազդընա հոտոտելիքն իւր խանձման լինիցի , զի սա ևս միայն ի՞նչ ԿԱՄԻՄԻՆ ԿԱԽՈՒՄՆ ՈՒՆԻ :

ԱՊՈՒՇ ԵՒ ԱՇԽՈՅԺ

Զաւակս , այսօր նպարաւաճառը կէնէ ստակ ուղեց .

— Շաբաթ օրը թող գայ , ըսէիր .

— Անանկ ըսի , այն գնաց՝ ջրկիրը եկաւ .

— Անոր ալ շաբաթ եկու ըսէիր ,

- Անոր ալ անանկ ըսի՝ մատվաճառին ալ.
- Աղէկ ես ըրեր .
- Հացագործն եկաւ .
- Շաբաթ օրը ըսինք ա՛ :
- Ես ալ անանկ ըսի , ցերեկը տնտեսը եկաւ , չօճուխին համար դպրոցէն հաֆթալըիս ուզեր էին :
- Հաֆթալըիս ըսածդ՝ չաբաթ օրերը կառնեն :
- Ըսի նէ՝ 10 չաբաթական եղաւ ըսաւ , ան միջոցին կաղճին եկաւ , անանկ առակեց անանկ առակեց քի
- Բաթըւաըն ինչ է , չաբաթնօրը թող գայ բարան առնէ .
- Փայտավաճառի՞ն ալ տալիքէս եղեր .
- Զաննըս քանի մը ղրուշ կուզէ .
- Աման զաւակս , աս փորձանաւոր մարդուն ձեռքէն զիս աղատէ .
- Մայրիկ . աս չաբթու ամենքն ալ կը մաքրենք .
- Ճանրո՞րթտի , աս չաբթու չըմէնաըֆէռին բիանքօ՞ն պիտի քաշուի .
- Զէ , ինչէ՞ն հարցուցիր .
- Սանքի աս պարտքերը հաֆթալըխովդ մաքրուելու բան չէ , մէյէր քի
- Տուն անհոգ եղիր , չաբաթ օրը կը կարգադրենք .
- Ամեն ատեն խօսք կուտաս՝ չաբաթը գալուն պէս չունիմ կըսես .
- Ասկէ ետքը չունիմին տեղը հաբաբա կըսեմ .
- Հա՛ ամա , անոնք ալ վաղը մեզի կըսեն հաբաբան .
- Անհոգ եղիր դուն , անոնք ապուշ մարդիկ են , կէնէ կուտան .
- Ապուշ են մի՛ .
- Անանկ է ես , քանի որ աշխարհիս մէջ կայ ապառիկ տուող ապուշ մը՝ անաւտոճառ իր դէմը պիտի գանէ անկուտիաբար ուտող աշխոյժ մի :

ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

Նկատելով որ Լրագրաց միջոցաւ տարին մեկ քանի անգամներ Տնտեսագիտութիւն կը քարոզուի ժողովրդեան՝ մարդասիրաբար (․?) ,

Նկատելով որ տարւոյն 365 օրերն ալ ժողովուրդը անտնտեսագէտ ընելու համար ոտքի , ձեռքի , մատի , գլխու եւ քրի հարսանելով զարդարեալ յորդորիչ ազդերով կը լեցուին այդ սխաւակները շարունակաբար՝ ԿՈՒՏԱՍԻՐԱԲԱՐ .

Հնչակ , այս հակասական ընթացքէն իւր Հն. քերցողներուն խաբուիլը ջուգելուն համար ԿՈՐՈՇԵ ձգմարիտ Տնտեսագիտական ազդեր հրատարակել ԱՆԿՈՒՏԻԱԲԱՐ .

ԱՆԿՈՒՏԻ ԱԶԴ

ՄԻ ՆՈՐ ՊՕՆՄԱՐՇԷ

ԾԱԽԱԾԸ ԱԺԱՆ ԶԷ

Ա. Պայման .— Վաճառատանն մէջ ամեն ինչ փոքր շահով , դուն հասկցիր խոշոր շահով բոլորովին վստահութեամբ այսինքն աներկիւղ ծախելու և յաճախորդաց թիւին խնդալու դրութիւնն բաճարցակ է :

Բ. Պայման .— Այս վաճառատունը մարդ խաբելու մէջ ամենէն մեծ , ամենէն լաւ կազմակերպեալն , ամենէն աղէկ կարգադրեալն է

և այս տեսակետով խաբեբայութեան նշանա-
ւորագոյն սքանչելիքներէն մին կը համարուի :

Գ. Պայման .— Տեսնելով որ օր ըստ օ-
րէ խեղճ և ողորմելի յաճախորդաց չի բաւեր
վաճառատանս յարկը՝ վերջերս յարակից մեծ
շէնքեր յաւելցուցինք, որոցմով առաջին կար-
գի աժան ապրանք..... չի ծախելու տուն մը
դարձած է :

Դ. Պայման .— Պատիւ ունիմք ծանու-
ցանել տիկնանց, թէ նախ քթերնէն բռնելու
և ապա դրամին առնելու մտօք տնակործան
նորաձևութեանց պատկերազարդ տետրակ-
ներն ուղղղին ձրի պիտի բաժնենք, ձրի պի-
տի բաժնենք նաև նոր ձևերու խաբուսիկ ալ-
պօմներ, ասուեղինաց, որ ըսել է խոտեղի-
նաց նմոյշներ, ծաղիկք և փետուրք օղային,
որպէս զմիտս դործածողաց :

Կը հրաւիրուին զմեզ իրենց ծանուցեալ
առատաձեռնութեամբը քաջալերող և ապա
արբաճի խումբուսի պէս մոմատ, քէ պաշար-
ւող տետրք և տիկնայք դալ ի նաւակատիս
մեր խանութին՝ չղոր կանգնեաց ընկերութիւնն
Դրամաշորթեան :

Սակարկութիւն ՉԿԱՅ : Դիներն ալ ա-
ժան ՉԵՆ :

2

ՍԽՏՈՐ-ԿՈՒՇՆ

ՆՈՐ ԵՐԳ. (ԴԱՆԹՕ) Ի ՄԻ ԱՐԱՐ

Երգեալ բոկոտն պտըտող տղայոց կողմանէ

Մա'յրիկ, առ իրիկուն ալ բանասփնան
երթանք սէյիր ընե՞նք . . . դրսէն :

— Ա'ղջիկ, երթանք ամա՛ պատին վրայ
բացուած ծակերուն բերանը ներսէն ամէրի-
զանէ աստառ քաշեր գոցեր են :

— Հոգ չէ : պատին տակը կը նստինք, նոր
եկած մուղիղան օլտուն մոիկ ընելու համար
ականջնուռ ալ բամպակ չեն կրնար թխմեր ա՛ :

— Է՛հ, նայէ՛, ատոր ըսելիք չունիմ, ֆա-
խաթ ես աս վուճուտովս իրեք չորս սահաթ
լերան գլուխը չեմ կրնար ստքի վրայ կենալ,
բոլորս տեղուանքն ալ չեմ կրնար նստիլ .
պզտիկ իսկէրմին հեռո տանիմ կըսեմ ամա՛
խալապալըխին մէջ մարդ ինտո՞ր ան ալ ծառ-
քը առնէ պատցունէ :

— Իսկէրմին չըլլար ամա՛, տա մամէդ մնացած Սխտոր կուշը բէշիդ տակէն բռնես նէ՛, ես ալ քովէդ կը քալեմ՝ պէլլի չըլլար :

— Հա. նոյէ՛, խելքս ատոր պառկեցաւ :

— Հայտէ չարուի ընենք, սահաթը երկուքն է, հիմա ֆիլանենք, ֆալանենք, ինքէնք մինքէնք ինքէնքչենք մենէ առաջ կ'երթան տեղ կը բռնեն՝ մենք բացը կը մնանք :

— Քալէ երթանք :

Կէս ժամէն թատրոնին շրջապատը անկուտի հանդիսատեսներու խմբէն պաշարուած՝ և տիկին Սխտոր-կուշակերն ալ սխտոր-կուշին վրայ նստած է :

— Ան չէ ամա, ինքէնք ու՞ր են ,

— Անոնք աս դիշեր փարայով սէյիր պիտի ընեն .

— Վա՛յ վա՛յ վայ , դիտես քի փարանին ճէպէրնին պիտի ծակէր , ներսը դուրսը ի՞նչ ֆարխ ունի մեղի համար, քիչ մը ըռահաթսը կըլլանք կոր ալ նէ՛ կուտսուղ ալ սէյիր կընենք կոր ետ՛ ,

Շրջուն ծխավաճառը — Աս դիշեր արթըխ քիչ մը զո՛ռ սէյիր կընէք , քիւնչիւմ ամէրիդանէ աստառ քաչեցին . թիւթիւ՛ււն ,

— Աման տխար դուն ալ վիրա անկճնուս

տակը իւ՛ւն իււ՛ն իւ՛ւն իւնիւմիւն կըլլատ, պա-
րէ առնո՞ղ ըլլայ :

— Դուն անանկ գիտես, ես աս տեղ դիշե-
րը իրեք բաքէթ թիւթիւն խմող մուշտէրի
ունիմ, ցորեկը ծախածս ի՞նչ է քի. իւ՛ւնն ,

— Վայ պանա, առաւել մը պիլէ չկայ,
աս ինչէնի՞ ալ ամէրիգան խարճեր են ,

— Աճապա խումաչը քնտո՞ր է :

— Քիչէն քիչ կէնէ թօփը իրեք մէծխալիէ
մը ըլլալու է, չիւնքի ոըխճա կերի այ կոր ,

— Ինծինայեցէք, տէյ վարը գեանին մօտ
ծակ մը կայ տմա՝ անկէց ալ ներսը նստողնե-
րուն ոտքերը կերևան կոր, հէմ մարդ կծիկ
ըլլալու է որ տեսնայ :

Ծխալիճառը — Կծիկ եղէք, կծիկ եղէք,
պէքճիներն ալ կուգան կոր, անոնց ալ նայե-
ցէք : Իւ՛ւնն :

— Աման առո՞նք ալ տուիկ չեն տար, քիչ մը
առդին եկէք քա, մինչև որ անցնին :

Սինչեռ պահնորդներու երկիւղէն չըջա-
պատէն հեռանալ կաճապարէին, Սխտորկու շին-
վրայ բաղմեալ տիկինն ալ ոտքը անուշադրու-
թեամբ Սխտոր-կուչին զարնելուն պէս՝ Սըխ-
տոր-կուչն է լեռնէն վար թընկըլ մընկըլ զը-
լորուելու ճամբան կը բռնէ :

— Քա աղջիկ վազէ, սխտոր կուշը դուռին առեր կերթայ կոր :

— Ի՞նչ ալ տխրաթորդ ես մարիկ, մէկ սըխտոր կուշը չես կրնար պարտկել :

— Էյ ի՞նչ ընեմ, աճէլէյով ոտքիս զարկի. հայտէ դեռ բե՛ր :

— Հիմա թող մնայ, զարար չունի, հէմ աս խտրապալըսին մէջը . . .

— Ի՞նչը զարար չունի, մամէս իշատակ է ան ինծի :

Ո՞հ - Ի՞նչ է ան նայինք, ի՞նչ խայիպ ըջըրք, սխտոր կուշը հոս ի՞նչ բան ունի :

— Ինքը . . . բանը . . . Լեւոնիկս իշթէ, օյին ըլլայ տէյի հետը առեր բերեր է .

Լեւոնիկը - Սուս է մա՛յրիկ, սխտոր կուշը ե՞ս բերիքի .

(Յաճէն) - Սուս ծօ՛ւ եա՛վրում, ես անանկ կըսեմ կոր, ծանդ կորէ որ ալուճ մը ֆընտըխ տամ քեզի .

Ո՞հ - Էվին մութվաընը պուրայա ագտարմա էթմիշէր ախպար, սխտոր կուշ կէթիւրմիշէր .

— Է ճանըմ, սուս օլալըմ, խաթուններ, սուս եղէք քի ներսէն Պիտօին քանթօն աղէկ մը իմանանք :

Ձէյիրտէքճին - Դուք դրսի գանթօն մտիկ
ըրէք, նայեցէք, տղաքները սխտոր կուշը դը-
տեր գանթօ կըսեն կոր.

Տղայք - (Երգեն)

«Սխտոր ծեծեմ բաշային,

Անկուտիին խընճոյրին :

Թիք թա թա թիք թաք,

Թիք թա թա թիք թաք:

— Ծօ տղայ , հոս բեր, ատիկայ մերն է.

— Մենք լեռնէն գտանք , ձեր տունը ո՞ւր ,
լեռը վուր .

— Բեր , քեզի ավսւճ մը ֆընտըլս կուտամ:

— Ֆնտըլը ի՞նչ պիտի ընեմ , չորանոց մը
կուտամ :

— Զի հասնիս ըլլալու , նորը քառասուն բա-
րայի է .

— Աս ալ անթիգա է , հէմ կուզես նէ առ,
մենք վաղը պախալին կը ծախենք , (Երգեն)

Ապիթօ պիթօ զուռնա չալէ,

Սխտոր կուշըս անթիգայ է,

— Մայրիկ , քեզի բան մը ըսե՞մ, ուղած
փարանին տալով սխտոր կուշը ազատելու է ,
չէ նէ փողոցները կը պտըտցնեն ,

— Եկու տղաս, երկու զրուշ տամ .

— Բարայ մը վար չըլլար,

Սխտոր ծեծեմ . . .

— Էյ սու՛ս, սու՛ս , առ տէ ծանդ կարէ ,
սանքի կուտսո՞ւղ սէյիր ըրած եղանք, հա՞ ,

Չէյիրաքճին — Չարար չունի, աս անգամ
ալ ճէրիմէյով սէյիր ըրած կըլլաք ու սխտոր
կուչերնիդ նորէն առած կըլլաք. երթաք բա-
րով, կուղէք նէ նորէն հրամանցէք :

Տղայք դրամն առնելէ ետքը կ'երգեն ,

Թօռէ՛, մօռէ՛, խոռէ՛, խոռէ՛,

Քսակդ հանէ՛, հանէ՛, հանէ՛,

Մժղան ձայնը ուշմին սաղ է ,

Թմբկինը խըլին նուաղ է :

Ապիժօ պիժօ զուռնան չա՛լէ,

Անխոհեմը միշտ կը տուժէ ,

Սօխն ու սխտոր ծեծելուդ տեղ,

Քիչ մ'ալ նստէ խերքդ ծեծէ :

(Ծախահարու թիւնք , պռալօ՛ :

(Վարադոյրն ձգի)

(Նորէն պէտէ Բացուի)

ՓՈԽՆՁ

Կենաց երջանկութեան համար չորս բան պէտք է. Ա. Առողջութիւն . Բ. Մտքի հանդարտութիւն . Գ. Հարստութիւն . Դ. Հաւատարիմ բարեկամ . առաջին, երկրորդ և երրորդը գտնել . քիչ մը դժուարին, իսկ չորրորդը բոլորովին դժուարին :

Մի՛ խորսւիր արհեստակից բարեկամիդ խօսքերուն՝ որք շողոքորդութիւններ են, զի ընդհանրապէս այն որ քեզ արուեստակից է՝ թշնամիդ է :

Աւելորդ բաներ գնողը, քիչ ատենէն հարկաւոր եղած բաներն ալ կը ծախէ :

Ամենքնիս ալ Տէրութեան նաւուն մէջ կամ նաւորդ եմք կամ նաւաստի . ով որ նաւուն պահպանութեանը աշխատողներուն գործակից չի լինիր՝ ծովը նետուելու արժանի է :

Ֆրանքլին

Զուարճախօսի մը կիմացնեն թէ՛ անկուտի երիտասարդ մը ազքատիկ աղջկան մը հետ ամուսնացեր է .

— Օ՛հ, փոխանակ այդպէս ըսելու՝ անօթութիւնը ծարաւութեան հետ միացեր է, ըսէք, ըսաւ ծիծաղելով :

Կանայք ինչո՞ւ համար մօրուք չունին, հարցուցին սափրչի մը .

— Զարմանալի՛ հարցում, պատասխանեց, եթէ ունենային՝ ո՞վ պիտի կարողանար ածիլել անոնց կղաղը՝ զոր գոնէ տասը վայրկեան հանգիստ չեն կրնար բռնել :

Գող մը Դեմոսդենեսին ներկայացուելով ինքզինքը արգարացնելու համար ըսաւ .

— Ա՛հ, տէր իմ, ահամայ մեղանչեցի.

— Արդէն պատիժն ալ տկամայ պիտի կրես.

— Բայց, քուկդ ըլլալը չ'դիտէի .

— Քուկդ չըլլալն ալ գիտէիր ա՛ :

Ամուսնական կոպը ո՞րն է .

— Այն բարակ դերձանը՝ որ նարոտ կըսուի և չատեր քաշելնուն պէս կը բրցնեն :

ՍԳԱՒՈՐ ԹԷ ՍԻՒՍԱՒՈՐ

Ի մեռանելըն փոփուց կամ մեծաց ,
Դրունք սգոյ ծախուց կը բացուին ոմանց ,
Որք ունին չունին , անպատճառ հարեն՝
Դիլսարկ շրջագգեսք սելի վերածեն ,

Վասնզի ,
Սգաւոր են
Սրսով սել են :

Թէ դէմքեր ներմակ , կարմիր ներկուին՝
Հոգ չէ , շրջագգեսք բաւ է սել լինին ,
Թէ քաշգինակներ անուշահոտ են ,
Այս եւս հոգ չէ , մեղադրելի չեն ,

Վասն զի ,
Սգաւոր են
Սրսով սել են :

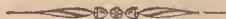
«Նկեղեցին չէ՛ սգաւորների» ,
Ըսելով՝ չերբան մէկ երկու տարի ,
Արարողութեանց անոյշ ձայներէն
Կըսեն «սրերնիս ո՛ն շատ քունդ ելենն , »

Վասն զի ,
Սգաւոր են
Սրսով սել են :

Իսկ խննոյք հարսնիք եւ կամ անուան տօն
Տարին մէկ քանի անգամներ քաւրոն ,
Փոյքեռանդ վազեն , այն տեղեր պատուեն ,

Սովաւ սրտերնուն ժանգն առնել ուզեն ,
 Վասն զի ,
 Սգաւոր են
 Սրտով սեւ են :

Ի գրօսավայրս սոնգալով նեմեն՝
 Ոչ-սգաւորին հանդերձն այպանեն ,
 Աս ալ ամօք չէ , պէտք է հովահրեն
 Սրտերն՝ զոր գրսէն սեւով ծածկած են ,
 Վասն զի ,
 Սգաւոր չեն՝
 ՍԻՒՍԱԻՈՐ են :

Անարժանաբար պաշտօնի անցած մարդ մը առած 500 դահեկան ամսականին յաւելում մը ընել տալու տէնջով աղերսագիր մը կը գրէ եւ իւր Պէտին կը ներկայէ : Պէտը ստուգելով որ արդէն առած երեք հարիւր դահեկանն ալ չատ է սորա ունեցած արժանեացը , աղեսագրոյն տակ հետեւեալ ծանօթութիւնը կը գրէ :

«Յառաջիկային պաշտօնէ բոլորովին դադրեցընելու պայմանաւ առ այժմ՝ առած ամսականէն 150 դահեկան պեղչել :»

Այս ծանօթութենէն՝ աղերսատու պաշտօնէին ինչ աստիճան գոհանալը թող ընթերցողք մականբերեն :

ԱՆԿՈՒՑԻՆ ԱՌԻՐԱՄՆ

Վերստին յաւելուած կրկին քօքօղական
հեծութեան, նորին կուտասուղի առ նոյն ա-
ղերս մաղթանայ բանի,

Ի խորոց սրտից խօսք ընդ մանկիզի,

Արդ խնդրեմ ի քէն մանկիզդ տիեզե-
րաց և ընկեր մեծաց, յորժամ դաս փառօք
և երևիս փայլունութեամբ քով, դունդ-ք դօ-
գօղաց և զօրութիւնք կուտասուղաց հիանան:
Գաս հիացմամբ և ձայնիւ թռլինկով վերըս-
տին հարստացնել զհարստացեալս, բոլորովին
շաշլղմիշ ընել ըզդօգօղացեալս Գաս բոցով և
դատես զկուտասուղս անշէջ հրով: Ծագիս
ի վերստս քիւլիւչէիդ կողմանէ և խումբն
կուտասուղաց առաջի քոյ կանգնեալ երևին,
սիրտք որոց գրպաններու կենարարիդ յիշա-
տակաւը միշտ ճենճերին:

Բանին մեքենայութիւնք, կանդնին ան-
կեալք, լինի ահեղ խրվուղվըռ, և իւրաքան-
չիւրն ընգունի ըստ բաժնի: Մեծատունքն
յայտնին ըստ հարստութեանցն, իսկ դօգօղքն
տանջին ըստ կուտասուղութեանցն: Դատես
զիւրյմէթդ չիդխոցողն, տանջես զեղիսութիւն
ընողն, պապակեցնես զկործանեալ խաղա-

միւսն : Խնդան հարստացեալք և լան դօգօ-
ղացեալք, խայտան սարափքն և մերժին ան-
կուտիքն յերեսացդ, դէմն ոմանց պայծա-
ռանայ և բաղմացն նուաղի, շուայլութիւնն
ոչ անցանէ և ագահութեան որթն ոչ մեռա-
նի : Եւ արդ ի վերայ այսքանեաց յուսահա-
տութեանց և ահարկու դօգօղութեանց հա-
ռաչելով հառաչեմ,

Այց արա զարդասիրական ախտէն ախտա-
ցելոյս յաղադս որոյ կամ կուտսուղ և դօգօղ,
զի ի ժամանակին ոչ զյանձնառականն կա-
տարեցի և ոչ ի հրաժարելեացն հեռացայ,
խրատս առի և ի խրատէն յեղգացայ, ի կար-
գըս անտեսագիտութեան հրաւիրեցայ, այլ
կամակորութեամբ իմով անկրելի դօգօղու-
թեան մատնուեցայ և յերեսաց դրպանա-
կենարարիդ օտարացայ :

Ահա ի վերջ դօգօղական հառաչանացս
յանօթութենէ դարչահոտեալ նէֆէսիւք աղա-
չեմ :

Վերածո՛ղիս կրկին ի վիճակ կուտսուոր,
զի ի կորուստ և ի կործանումն երևիմ, զի
անկուտի պըտըտիմ, և ի մարդկանց անար-
գիմ : Իսկ եթէ արար զարմեան սառուղ կիտ-
եան ասելով զսոյն ոչարդարացան, և ես տը-
րուպ աչակերտ կողմայի և դամիւնոսի անար-
ծաթաց — որոյ այսօր է յիշատակ — վկայեմ

Թէ աս ճամբան չըզմաղ , և դօգօզու-
թիւնն չիքաշուելիքտէրտ մ' է : Անդ հանապազ
եղիցի լալ և կրճտեւ թափթփած ատամանց :^ա

Սա նոր առած գլխարկս ի՞նչպէս կը
գտնէք, կը հարնցէր տիկին մը իւր ամուսնոյն :

— Օ՛հ. սքանչելի բան է. բայց, կեցիր, ատ
ի՞նչ է, տան կարասեաց մէկ քանիններուն օ-
րինակները վրան տեղաւորեր էք...

— Այո, վասն զի այս անգամ ալ գլխար-
կըս սոյն ձեւով զարդարեւ ուղեցի, աղէկ չէ՞,

— Շատ աղէկ է, միայն թէ...

— Պակաս բան մը չունի կարծեմ,

— Մինակ թէքնէն ու թէքնելիքը պակաս
է. եթէ անոնք ալ վրան տեղաւորէք՝ գըլ-
խարկնուդ մօտայական անունը պիտի ըլլայ
Շաբօ տը կէօջ առապասի :

Ն Կ Ա Ր Հ Ա Ն ՈՒ Կ

ԹԻԻ 13

(ՊԱՐԳԵՒԱԽՈՐ)

Ք

Օ

Ղ

ԸՂ

Ք

աա

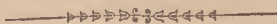
Կ

ն

Թիւ 12 Նկարհանուկը կարդալ այսպէս
« Օրինաւորութիւնը յարգեցեք»

Թիւ 12 Նկարհանուկը 10 նամակագիր անձե-
րէ Ղը միայն անսխալ կարդացած էին, որք են

Տեարք Տ. Տօղրամանեան : Տ. Մանտալճեան :
Մ. Թահմաղեան : Հայր Խաչատուր Ագթարեան :
Ա. Խրիմեան : Զմիւռնիայէն Կ. Նաւասարդեան : Դա-
րեհ Նաւասարդեան :

ՀԱՐՑԻՔ

ԱՌ ԱՐԶԱԳԱՆՔ

- Ծանրաբարոյ , ուսումնական
Ձե՞ն մեր կուսանք նորաբողբոջ . . .
. . . . — Ո՛ր :
- Ձե՞ն փութար միշտ տալ պատասխան
Համեստութեան ճայնին ի կող . . .
. . . . — Ո՛ր :
- Մտնե՞ ի մեջ անոց ունկան
Քարոզչին խրատն յեկեղեցւոջ . . .
. . . . — Ո՛ր :
- Լա՛ւ : — Խելք չունի՞ն մեր հայկական
Բոլոր կանայք , աղքատ քե ջոջ . . .
. . . . — Ո՛ր :
- Հընազանդի՞ն իրենց երկան
Իբրեւ իրենց միակ տիրոջ . . .
. . . . — Ո՛ր :
- Գիտե՞ն վաւեր իրենց բերան
Կամ խօսիլ ի վայել տեղւոջ . . .
. . . . — Ո՛ր :
- Սեր գոյանա՞յ բուռն , տեսական
Երբեք ընդ մեջ հարս ու կեսրոջ . . .
. . . . — Ո՛ր :
- Երբ կին օտար իշխե ի տան
Մնա՞յ սեր ընդ մեջ եղբօր քրոջ . . .
. . . . — Ո՛ր :

— Այր փորձառու, եւ խոհական
 Պարտի^օ անսալ խօսքին կընոջ . . .
 . . . — Ո՛ր :

ԿԱՅԾՈՌԻԿ

ՎԵՐՋԻՆ ՀԱՐՑ

— Ճանաչե՞ս դու յագգիս մարդկան
 Ոմն Անանի երկայնապոջ . . .
 . . . — Ո՛ր :

Նոյն

Կանայք զէնքի կը նմանին , — ամենքն
 ալ վտանգաւոր : Ժէրֆօ

*
 * *

Շարժուն սանդուղի մը ստեղծելը բռնո-
 նողը շատ անգամ սանդուղին աստիճաննե-
 րէն վեր ելլողէն աւելի դժուար կը տեսնայ :

*
 * *

Դիողինէսի հարցուցեր են թէ , աշխարհի
 մէջ սրտին գաղտնիքը սրո՞ւ կը վստահէր .

— Ոչ մէկուն . Գիտնալով որ մարդոց սըր-
 տերը իմ գաղտնիքս պահելու շտեմաբաններ
 չեն :

ՁԻՆԱՑԻՈՑ ՍՈՎՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Շատ անգամ հեռաւոր ազգերու ընդհանուր սովորութիւններն ալ լսել պէտք է, թէ հետաքրքրուելու և թէ մանաւանդ զըւարճանալու համար : Ժամանակաւ, ինչպէս կը տեսնուի մինչև անգամ երեսուն տարի առաջ տպուած ընթերցարաններու մէջ, մեր ազգային դրասէրք ու դրագէտք մանաւոր խնամք ունեցեր են հին ու նոր հեռաւոր ու մոտաւոր ազգերու ինչ ինչ սովորութեանց հաւաքածոյքը այս ու այն աշխարհաշրջիկ ուղևոր աշխարհագիրներու դրքերէն առնուել և հրատարակել ի հետաքրքրական զբօսանս Հայ Ժողովրդեան : Մենք ևս յարմար կը դատենք հետևեալը, որ Ձինացւոյ ինչ ինչ սովորութեանց կը վերաբերի, արատապէլ Հնչակի մէջ, Հնչակի Ընթերցողներուն ծառայութիւն մը ընելու համար, առանց շնորհակալութիւն մը սպասելու, վասն զի մենք ոչ Ձինումաչին գնացած և ոչ Ձինացի մը տեսած ունիմք : Հնչակի Ընթերցողք այդ շնորհակալութիւնն եւրասպացիներու աւելի կը պարտին քան մեզ, որ «էֆէ հոն» երթալու համար ոչինչ գիւրութիւն ունիմք, այլ սակայն՝ «Երանի՛ ազգա-

տաց հոգւոյ, զի նոցա է արքայութիւն երկնից» :

Զինացիք թուով աշխարհիս ամենէն բաղմամարդ ազդն են . «Երկնային կայսրութեան» այս դեղնագոյն զաւակներն ճերմակներուն -Արեւմտեայց- ամէն բանը ծուռ կը տեսնեն, ինչպէս ճերմակներն ալ անոնցը, բայց յանցանքը ոչ գեղիններուն և ոչ ճերմակներուն աչքին տալու է . բանն այն է որ ինչպէս ամէն մարդ, ամբողջ ազգեր ալ, սա մոլութիւնն ունին թէ ինչ որ իրենց սեփականն է, այն է ուղիղը, այն է գեղեցիկը, այն է բանաւորն ու կանոնաւորը :

Զինացիք կը կարծեն թէ մօքին տեղը այսինքն մոմտալու դործարանը փորն է, մինչդեռ մենք գիտենք թէ գլուխն է :

Նոքա ճախ կողմը պատուաւոր կը համարին, իսկ մենք աջը :

Նոքա մանր աղեկները կը շալկեն, իսկ մենք կը գրկենք :

Նոքա վրայի կամ դրսի հագուստն աւելի յաճախ կը փոխեն, իսկ մենք տակի կամ մէջի հանդերձը :

Նոքա վերէն վար կը գրեն և կը կարդան, իսկ մենք շիտակ :

Նոքա գինին տաք կը խմեն, իսկ մենք պաղ, ընդհակառակն թէյն նոքա պաղ կը խմեն, իսկ մենք տաք:

Նոքա կնիկներուն տաքը չարաչար կը սխմեն, որ մանտրտիկ լինի, զի այն է յարգելին, իսկ մենք կը նայինք որ մեր կիներն իրենց մէջը չարաչար սեղմեն, որ բարակ լինի:

Նոցա սուգին շանն է ճերմակ գոյնը, իսկ մերը սևն է:

Նոցա մէջ որբեւորի կինը մեծ տղուն հընազանդելու է, իսկ մեր մէջ տղան մօրը:

Նոցա մէջ ծախու առնողը կշիռը իր հետ պէտք է ունենայ, իսկ մեր մէջ ծախողը. — կերելի թէ ամէն ջին խաբուելէ վախճալուն համար կշառքը հետը պտտցնելու սովորութիւնն ստացեր է .

Նոքա գլխուն գաղաթը քիչ մը մաղ կը ձգեն և զայն հիւսելով իրենց ետեւէն կը կախեն պոչինման, մենք գլուխնիս թէ ածիլենք սւ չածիլենք՝ միշտ կարճ մաղ կը ձգենք .

Նոցա մէջ շատեր կը մեռնին քիչ ուտելէն ու քիչ խմելէն, իսկ մեր մէջ աւելի կը մեռնին շատ ուտելէ ու շատ խմելէ :

Նոքա կը դաւանին թէ մարդիկ ի բնէ

բարի են, իսկ մենք չար կը հաւատանք աւելի քան բարի :

Նոքա իրենց քուլմերն ու մանտարիներըն (դատաւոր - իշխան) կատեն, իսկ մենք մեր մեծերը կը պատուենք :

Նոքա կը պաշտեն օձը, իսկ մենք կը սատկեցնենք :

Նոքա գրուածքի մը բնաբանը լծվթի երեսին տակը կը դնեն, և ծանօթութիւններն վերը կը դնեն, իսկ մենք հակառակը կընենք :

(Մ ^{ուր ար ար ար ար} Գ ^{ար ար ար ար} Զ)

Վ. Վ.

Փայտահար մը ձեռքն ունեցած կայինովը զարկեր սպաններ էր շուն մը՝ որ իւր ոտքը խածած էր. ականատեսը կը հարցնեն թէ ինչու համար կացինին կսթովը չի զարկաւ :

— Վասն զի շունն ալ բերնովը ոտքս խածաւ, եթէ պոչովը խածած ըլլար՝ այն ատեն ձեր ըսածին պէս կընէի :

Խեր ըլլայ, բարեկամ, ո՞ւր կը վաղես .

— Տասնվեց հազար կուտան կոր, պիտի ծախեմ :

— Ի՞նչ բան .

— փողոցի օթիւնն .

— Բայց ի՞նչ պատահեցաւ որ . . .

— Աղէկ փեսացու մը պատահեցաւ, որուն գրամօժտի հաշիւը պիտի գոցեմ այդ գումարով :

— Ապագայիդ հաշիւն ալ պիտի բանաս մէկ խալէմով, այնպէս չէ :

— Ի՞նչ ընեմ ե՛րբայր, փեսացուն չառ կը գովեն կոր, ամենեւին աչքիս չերևար ծախելիք օթիւնն :

— Ծախէ՛ ուրեմն, ծախէ՛, որ վաղը դուն ալ ինծի պէս անօթիւն մնաս .

— Ասիկայ քու գիտցածներէդ չէ, այս ա-

մոռանութեամբ իմ փառքս պիտի աւելնայ :

— Աստուած շատ քաջել չիտայ , ես ալ շատերուն պէս առջի բերան անանկ յուսացի , բայց փեսայ առնելէս ետքը փառքս աւելնալու տեղ պարտքս աւելցաւ :

Նստեր ի՞նչ կը մոմոտաս , ե՛լ ոճնկէց երկու քաջաճառ տուր ինծի , կըսէր յաճախորդ մը նպարավաճառին .

— Ա՛շխ , օ՛ֆ , բիւ՛ֆֆֆ :

— Ատ ի՞նչ է . կը հառաչե՛ս . . .

— Ո՛հ , ես չի հառաչեմ , հապա օ՛վ հառաչէ , խանութիս մէջ գտնուած բոլոր տրամներս գողցեր տարեր են :

— Արդարեւ իրաւունք ունիս , որչափ հառաչես ու մաածես՝ տեղն է , վասն զի անպիտաները քեզի գողնալիք բան մը չեն ձգեր :

Զուարճախօսի մը հարցուցին թէ , ինչա՛ւ համար շուները կռուած ատեննին երեսնին անդին կը դարձնեն : Պատասխանեց .

— Երբօր հաշտուին իրարու նայելու երես ունենալու համար :

ՓՈՒՆՉ

Գեղեցիկ ու ազեղ կնկան մէջի տարբերութիւնը քանի մը տարի է միայն :

Մաքրութիւնը երբոր չափաւոր ըլլայ՝ առաքինութիւն է, բայց երբոր մէկը խեղճը միտքը անոր տայ՝ իւր թեթեամտութիւնը կը ցուցնէ :

Անոնք որ իրենց գեղեցկութեանը վրայ կը պարծենան՝ շուտով ծաղրելի կըլլան, վասն զի առանց իմանալու այնպիսի հասակի մը կը հասնին՝ ուր գեղեցկութիւնը կաւրուի կերթայ, և իրենք դեռ իրենց վրայ զմայլած կըլլան թէպէտ աշխարհը երեսնին չինայի ու զգուի ալ :

Ամուսնութիւնը ե՞րբ երջանկաւէտ կըրնար ըլլալ՝ հարցուցին փիլիսոփայի մը.

Պատասխանեց . — Երբոր էրեկը խուլ և կենը կոյր ըլլար :

ԴԱՏԱՐԿԱՊՈՐՏԱՅ ԺՈՂՈՎՐ

Բաւական տտեն ժողովներու անդին ժա մերը, վայրկեանները ու երկվայրկեանները գրաւած, լրագրաց սխալներու մէջ և սըրճարանաց անկիւնները ծեծուելէ ետքը դարձեալ կարգի չի գալնուն համար փոշեպատ տոպրակներով պատերէն կախուիլ դատապարտուած կարգ մը անլուծանելի խնդիրները լուծելու յուսով մի քանի դատարկապորտ աղգառէրք^o. անցեալները անշուք սրճարան մը նստած աշտարակած և վիճաբանութեան մը կ'սկսին այսպէս.

— Ատեանը բացուած է պարոնայր: Ի՞նչ կըսէք, յաջորդ նստի ատենադրութեան վըրայ տեղեկութիւն ունեցող կա՞յ:

Քանի մը ձայներ. — Ա, յո', — Ո՛չ, — Ա, յո'. — Ո՛չ. — Ա, յո':

— Ուրեմն քուէի կը դնեմ, ձեռք վերցուցէք, ձեռքը վերցնել չի փափաքողն ալ թող ոտքը վերցնէ կամ գլուխը երկնցնէ:

— Բայց պարոն ատենապետ, սրո՞ւ դէմ պիտի վերցնենք այս ձեռքերը:

— Խօսք կուզեմ. պարոն Կողմող Անարժաթեանը հոս չըլլալուն համար, փոխանոր-

դաբար անոր խօսքերը պէտք է որ ուղղեմ:

— Խօսք կուզեմ, բայց անկէ առաջ սուրճ մը առնել կուզեմ:

— Ես ալ կուզեմ:

— Պարոն կուզը թող երթայ հաւնոցին մէջ խօսի:

— Կը բողոքեմ, ինձի կուզ կըսէ:

— Բայց պարոն ատենապետ, ասով հինգերորդ անգամն է որ խօսք կուզեմ:

— Խօսք կուտամ որ քեզի խօսք չի տամ:

— Այդ ի՞նչ ըսել է, ես խօսք ուզեցի.

— Ես ալ չի տուի, առնելիք տալիք չ'մնաց.

— Բայց ես պարոն անարժաթեանին խօսքերը պիտի շտկեմ.

— Քեզի չէ մնացեր անարժաթեանին խօսքերուն չի հաւնելով շտկելու ելնելը.

— Կը տեսնե՞ք պարոն ատենապետ, արժանապատուութեանս կը դպչի, ի կարգ հըրաւիրեցէք զինքը:

— Ի կագ կը հրաւիրեմ . . .

— Այ, պ. ատենապետը զմեզ կռիւի կը հրաւիրէ .

— Ներեցէք պարոններ, աճապարանօք խօսելուս կարգ բառին (ը) գիրը լեզուիս տակը մնաց .

— Ան չէ ամա, խնդրոյ կարգը ո՞ւր մնաց,

— Իրաւ, աղէկ ըսիք տղաք. պարոն ատենադպիր, խնդրոյ կարգը ո՞ւր է .

— Հրաւէրի նամակներուն տակն է, ամեն ատեն ալ անանկ չէի՞նք ըներ .

— Է հիմայ ո՞ւսկից գտներք,

— Ես մինչև որ փնտռեմ գտնեմ՝ դուն դիտողութիւն հարցուր :

— Դիտողութիւն ընող կա՞յ :

— Այո՛ . ինծի համար գրվեր է թէ անցեալ հասին մէջ ընդամենը մէկ անգամ խօսք ուղեր եմ ու ինծի խօսք չէ տրուել, ասիկայ բարեկոնի աշտարակին չափ մե՞ծ սխալ մ'է . ես ոչ թէ մէկ, այլ չորս անգամ խօսք ուղեցի ու չի տուին. ինչո՞ւ նշանակուած չէ իմ չորս անգամ խօսք ուղելու ու մինակ մէկ անգամ նշանակուած է .

— Հոգ չէ, եղբայր, մէկ է եղեր չորս եղեր, արդէն . . .

— Ո՛չ. պէտք է չորս անգամ նշանակուի, ապա թէ ոչ՝

— Է՛, կռիւ չուղեր, կը նշանակենք թէ 40 անգամ խօսք ուղեցիք բայց չի տուինք, այն ատեն պատճառը դիւրաւ կը հասկցուի. Ուրիշ դիտողութիւն ունեցող կա՞յ .

— Այո՛, ես ալ դիտողութիւն մը ունիմ: այն է թէ, դժգոհ շշուկները կը նշանակուին, ինչո՞ւ գոհ շշուկներն ալ չեն նշանակուիր: Իմ խօսք ուղեւեւս վրայ դժգոհ շշուկներ երևան ելեր են ու ասոնք նշանակուեր են: հապա լռելուս վրայ գոհ շշուկներ որ լսուեցան, անոնք ինչո՞ւ չեն նշանակուած:

Սրճարանին մշակը — Ներեցէք պարոն, նշանակելէն բան մը չենք հասկնար հոր, երէք շարաթ է որ խմած սուրճերնուդ ստակները առած չենք, թէև դրանն ետին նշանակելէ դադրած ալ չենք,

— Կառաջարկեմ ի կարգ հրաւիրել սրճարանին մշակը որ խնդրէն կը չեղի:

— Ներեցէք, ես բուն խնդրոյն մէջն եմ, և ամենէն առաջ լուսաբանուելու խնդիրն ալ դրամին խնդիրն է, առաջ ան հաշիւը կարգի դնեք նէ աղէկ կըլլայ:

— Կը խնդրեմ, նոր խնդիրներ չի յարուցանենք: Խօսքը առ այժմ շշուկներուն վրայ է

(Այս գոհ և դժգոհ շշուկներուն վրայ երկարատե շշուկ.)

— Ընկերք, մեր նպարավաճառը ապառիկ ներու մասին բողոք մը ունի:

— Ի՞նչ է, տեսնենք:

— Պէտք չէ տեսնել, — տեսնելու ենք, — չուզեր. (որովհետև պարտք ունիմ) — պէտք է տեսնել, (որովհետև ես պարտք չունիմ):

— Ուրեմն քուէի դնենք, տեսնել պէտք է ըսողները թող աչքերնին խոշորցնեն, իսկ տեսնել պէտք չէ ըսողներն ալ թող աչքերնին դոյցեն :

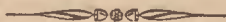
Ձայներ - Սրգիւնքը, քուէհամարին արգիւնքը . . .

— Հինգ կոյր, և ութը բաց աչքով չի տեսնողներ :

Սրճարանապետը - Պարոններ, աչք կապուէք կը խաղաք ի՞նչ կընէք, աս ամեն օր գլուխ կուռեցնէք և ունեցած մէկ երկու յաճախորդըս կը փախցնէք, ելէք գացէ՛ք, վաղ անցայ ձեր շահէն, երթաք բարով, ձեզմէ անդամն ձեռն ի առնելիքներս ալ ահա ձեզի կը նուիրեմ, որով լուծել չի կարողացած անլուծանելի խնդիրներնիդ ալ ես լուծած կըլլամ :

Ձայո ըսելէ ետքը տետրակէն խրքեց աւրեց ասոնց պարտքերը և փողոցին դուռը ցըցուց :

Երբ դատարկապորտք սրճարանէն կը մեկնէին՝ ցածէն իրարու կը հարցնէին, «վրադ քսան փարտոյ ունի՞ս, փորս անօթի է, քիչ մը պանիր հաց պիտի առնեմ բայց մանրուք չունիմ, խոշոր ամենեւի՛ն չունիմ, և խոստովանանք մնայ, գրպան անգամ չունիմ :

Անփորձ սափրիչ մը, որ գտաւ ապրի
գուլտ գործաւորներ կ'ածիլէր և ամէն ա-
տեն խեղճերուն դէմքերը կը կտրաէր, իւր
անփորձութիւնը երեսին տուողներուն այս-
պէս կը պատասխանէր. «Ներեցէք պարոններ,
ես անփորձ չեմ, յաճախորդներս գործաւոր
մարդիկն են և շատ անգամ ապառիկ կա-
ծիլուին, ինծի պէս կարգաւ դրել չ'գիտնալ-
նուն համար դեմքերնուն վրայ Է՛ՆԷ՛ կը քա-
չեմ որ քանի անգամ ածիլուած ըլլանին
մաքերնին պահեն :

*
* *

Ամուսնացեալ կին մը ինչի՞ կը նմանի .

— Տիրոջը յանձնուած նամակի :

— Օրի՞րդ մը .

— Գրուած՝ բայց տակաւին աիւրջը չի
յանձնուած նամակի մը :

— Լաւ . սուանց ամուսնանալու ծերացած
կինը ինչի՞ կը նմանի .

— Նամակատան մէջ մոռնուած նամակի :

*
* *

. . . Տիկնոջ մազերը անցեալ տարի ճեր-
մըկեր էին, այս տարի ինչո՞ւ սկսեցր են .

— Ձե՞ս գիտեր, այրը մեռաւ, սուգի մէջ է :

Ն Կ Ա Ր Հ Ա Ն ՈՒ Կ

ԹԻԻ 14

(ՊԱՐԳԵԻԱԻՈՐ)

Է

Յ

Ի

Յ

Ք

Ն

Է

Է

9

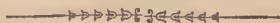
o

Է

L

ԹԻԼ 13 Նկարհանուկը կարդալ այսպէս
«Հաւատք քոյ կեցուցին ըզքեզ»
ԹԻԼ 12 Նկարհանուկը անսխալ կարդացին,
Յեարք Տ. Տօղրամաճեան : Արմենոյ Քէրէստէճեան
Սեփոն Գալաֆեան. Ա. Խրիմեան : Մ. Չիլիճեան.

Ծ Ո Յ Լ Ե Ր

Ժամանակաւ Չինուժաչիւնի իշխան մը պատերազմի մէջ էր, և հրաման ըրած էր որ առ հասարակ ամեն մարդ անխտիր զէնք առնելով պատերազմի դաշտը երթայ :

Օր մը կը հարցնէ իւր առաջին պաշտօնէին թէ, արդեօք պատերազմի չգացող մարդիկ մնացած են : Պաշտօնեայն կը պատասխանէ . — Տէր իմ, ամեն մարդ գացած է, միայն խումբ մը ծոյլեր մնացած են որք ձեր հովանաւորութեան տակ կը պատսպարուին :

— Ի՞նչ ըսել է որ ասանկ ժամանակի մը մէջ երբ երկիրս վտանգի մէջ է, դուք անհոգ անհոգ նստին. կը հրամայեմ որ վաղիւ ատենք ևս ճամբայ ելնեն :

Երբ պաշտօնեայն ծոյլերուն կը հաղորդէ իշխանին հրամանը, միաբերան կ'աղաղակեն . « Ի՞նչ ըսել է որ իշխանը այսչափ հազար տարուան մեր առանձնաչնորհումը արհամարհէ . մեր գլուխները ո՞րնկէ հունա կրնան երթալ, բայց ոչ մեր ոտները : »

Իշխանը երբ ծոյլերուն այս ընդդիմու-

Թիւնը կը լսէ՝ կը բարկանայ, և կը հրամայէ որ ծոյլերը իր առջև գան, սակայն մեր ծոյլերը այս հրամանին ալ կընդդիմանան, պընդելով թէ՝ « մերին մեր տեղերէն պճրտկալն անգամ մեր սկզբան դէմ է, ինք թող զայ և ըսելիքն ըսէ »:

Իշխանը ճարահատած կուգայ և ծոյլերուն երեսին կը պուռայ . — Ի՞նչ ըսել է որ դուք իմ հրամանիս չէք անսար, հիմա անմիջապէս ճամբայ պէտք է ելնէք »:

Ծուլապետը կը պատասխանէ . — Տէ՛ր իմ, պապերէդ ու հայրերէդ յարգուած առանձնաշնորհում մը մի բռնաբարէք, հանդիստ թողէք զմեզ, մենք հացիկդ ուտելով տիտիկ ըրած կաղօթենք քեզի համար .

— Ո՛չ, իմ հրամանս պէտք է կատարուի, կը կրկնէ իշխանը, զարմանալի բան, դոնէ օրը կանգուն մը տե՞ղ ալ չէք կրնար երթալ :

Ծուլապետը անմիջապէս կը պատասխանէ .

— Հրամանդ մեր գլխուն վրայ, վաղիւ պատրաստ եմք :

Յաջորդ օրը աշխարհ կը խռնուի, տեսնելու համար թէ ծոյլերէն ի՞նչպէս պիտի կատարուի իշխանին հրամանը : Իշխանը իւր պալատականներովը հոն կուգայ . ի նշան ծոյ-

լերուն ճամբայ ելնելուն փողերը կը հնչեն, թնդանօթները կը գոռան, մեր ծոյլերը հաղիւ կը պճրական և ալ չեն շարժիր:

Իշխանը կը սաստէ, « յառաջ ուրեմն ո՛վ ծոյլեր, » սակայն ծոյլերը ալ չեն պճրակար. իշխանը կը հրամայէ որ ծոյլերուն ղլուխները կտրուին.

— Ո՛հ, կը դռչէ ծուլապետը, վասն զի ձեր հրամանը տէր իմ, կատարուած է :

— Ի՞նչպէս կատարուած է, դուք չէի՞ք որ խոստացաք դանէ կանգուն մը տեղ երթալ, ահա հազիւ թէ մատ մը տեղ շարժեցաք. կանգունը բերէ՛ք, չափեցէ՛ք :

Երբ կանգունին երկայնքովը չափելու վրայ էին, ծուլապետը աղաղակեց, « Տէր իմ, մեր պայմանը կանգունին երկայնքին վրայ չէր, այլ լայնքին. »

Իշխանը և բոլոր հանդիսականք այս պատասխանէն քահ քահ մ'է կը ձգեն ու կը մեկնին :

Այս առակէն բարոյական մը իսկ հանել ու աշխատելն աւելորդ է, միթէ չկա՞ն աշխարհիս մէջ այնպիսի մարդիկ որք իրենց ծուլութիւնը պարտկելու համար ամեն տեսակ հնարադիտութեանց մէջ շա՛տ վարպետ են :

Հ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր

Ինչպէս կը յիշեն Հնչակի ընթերցողք, թէ մեր Բոժոժիկը բաժանորդագիրն հաւաքելու համար ճամբայ ելած էր, այժմ իրմէն հեռուեալ հեռագիրն սաայած եմք Հընդ-կաստանէն .

[Աժանս Բոժոժիկ եւ Ընկ.]

Կալկաթա

Եղբայր իմ Հնչակ .

Բաժանորդագիրներդ ժողվելու վրայ եմ . քու ձայնդ դո՛հ են Բաժանորդներդ և ի նշան իրենց դու հոռնակութեան՝ մեզի ճերմակ ֆիշ մը նուիրեցին , որոյ վրայ շինուած ամպնովանոյն տակ մեր մեծ եղբայրը Զանգակ պիտի տեղաւորուի , դու ալ (Հընչակ) փղին վարիչը պիտի ըլլաս , իսկ ես (Բոժոժիկս) առաջնորդողը պիտի ըլլամ , և մոլութիւնները զանազակահար , հնչակահար և բոժոժահար ի կարգ պիտի հրաւիրեմք հանդիսասլէս :

Մատրաս

« Փղին վրայ հեծած Տփղիս երթալու վրայ եմ , հոնկէց Մշակ մը առնելով ճամբայ պիտի ելնեմ Պօլիս գալու համար : Փղի և Մշակի ֆիզիքական կազմուածքէն կը յուսամ թէ դո՛հ կը լինիք » :

Բոժոժիկի սոյն հեռագրին ստուգութիւնը ճշդեւ ճշտապէս համար , մեզ նուիրեալ փղին նկարը յառաջիկայ թուով մեր ընթերցողաց պիտի ներկայեմք :

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Մեծ քաղաքի մը ծովեզերեայ փողոցներէն մէկուն մէջ Միջերկրական և Սև ծով երթեւեկող շոգենաւական եօթը ութը ընկերութեանց գրասենեակները կը գտնուին, և մէն մի գրասենեկի փողոցի գրան առջիկ ցած աթոռակներու վրայ նստած կ'ապաստեն շոգենաւի տոմսակ վաճառող միջնորդներու աշալուրջ մշակներ, որք անցորդները լաւ մը աչքէ կանցընեն և զարմանալի յատկութեամբ քաղքէն մեկնելու միտք ունեցող ճամբորդը կը ճանչնան (եթէ մինչև իսկ ձեռքը ծրար կամ պաշտակ մը չունենայ) ու անմիջապէս զայն կը շրջապատեն տոմսակ ծախելու համար: Ասոնք ամեն լեզուէ կը խօսին այնպիսի ճարտարութեամբ՝ որ շատ անգամ ճամբորդք իրենց ազդակից ու քաղաքակիցնին կը կարծեն .

Այս զբօսասէր մշակներէն մէկ քանինը ամառ առաւօտներ երբեմն խօսք մէկ ըրած խիստ կանուխէն կը գտնուին իրենց գործատեղին, գրասենեակները կաւլեն, աթոռները կը շտկեն կը շտկուտեն և ապահով ըլլալով որ մեծաւորք և գրադիրք երկու երեք ժամ անցնելէն ետքը պիտի գան՝ նոցա բացակայու-

թենէն օգուտ քաղելով, հանդիպելիք պարզա միտ ճամբորդներու հետ զբօսներու առիթը ձեռքէ չեն փախցներ, իսկ մեծաւորաց և գրազրաց գալու որոշեալ ատենին քառորդ ժամ մնացած զբօսանքը կը վերջացնեն և աթուակներու վրայ նստած կերևան :

Ահա պարզամիտ ճամբորդ մը շրջապատած են .

— Նէ՞րէյէ կիտէճէքսին ա՛ղա :

— Թիրարիղօնա քիթէճէղում, չաթալ սա-
խալուն բաբուրունա բինէճէղում :

— Չաթալ սագալ քէ՞մ օլուերու :

— Ճանըմ, բէն թանիրիմ , մէլմէքէթաէն քէլթուղումուէ հօնուն բաբուրուլա քէլտուր, աննատուն մու :

— Աղնատըմ, չաթալ սագալըն վաբուրու եօդ շիմօի, պիղիմ վաբուրլա կիտէճէքսին, հէմ չաբըդ կիտէր հէմ տօղլու կիտէր, պիր եէրէ ուղրամաղ :

— Չանըմ, չաթալ սագալուն բաբուրուտա բիր երէ ուղրամաղ :

— Ա՛ դուղում, շիմօի օնուն վաբուրու սօ-
ղուլտու, չաթալ սագալտա սագալընը թրաշ էտիս սագալսըդ գալտը , օ պէնիմ տայըմ տըր, աղնատըն մը :

Մշակներէն մին ճամբորդ ձեանալով .

— Հէ՛մէրում, հաչան թիրաբիղօնա քի-
թէչէքսուն՝ բիղիմ իլէ քէլմէլուսուն, լէնտէ
քիթէչէխում, էմ իրահաթ էմ թօս թօղրու
քիթէճէղուղ :

— Էլէթ, կէօրտիւն մի իշթէ պու տաամ
տա կիտէճէք, հայտէ օտայա պույուրուն :

Նոյն միջոցին եօթը ութը ակնցիներ կը
շրջապատուին :

— Վա՛յ հաճի աղաներ, ասանկ ուր բարով
նայինք. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 հօգի էք :

— Հիւրբիւմէնք է, վութնինք ըմմա՝ էր-
կուքնիս եօլճի եինք :

— Շատ աղէկ, ո՛ւր պիտի երթաք :

— Մեղավօրս Քիրասուն տելլամ, մեր Ղա-
ղար էմիին ալ ճրապղօն տըրթայ , անճախ ,
լէմսէին լօգմանթալը բաբօրը կուղինք :

— Ախպա՛ր. նէմցէ եղեր ինկիլիղ է եղեր,
ամենուն մէջ ալ լօգանթա կայ :

— Վախտէ ըմպէս է ամմա՝ լէմսէին բա-
բօրին լօգմանթային հօտը չունին, ծառայա-
կանըս ուտելու միւճիպով չիմ ըօիր, ասնկ ա-
րատա հեղ մի ան պայլական չէչիտ պէ չէ-
չիտ էփաժ խմորէական էվ բաթաթէղական-
ներուն անուշ հօտը առնեմ իսէ՝ տէֆիկամ
տըլլիմ :

— Անանկ է նէ մեր վաբօռովը դացէք.

— Սախըն հա՛ հաճի աղա, ասոր ըսած վաբօռը ճամբան թըս թըս կընէ, հէմ 45 տեղ կը հանդալի, դուք մեզի եկէք, մեզի,

— Սուտ է հաճի աղա, շատ զօռլու քալելէն՝ առած երկայն նէֆէսին ձայնն է ըսած թըսթըսը, չես հաւտար նէ՝ օտան եկուր տէ պատէն վար կախուած պատկերներուն մէջի մեր վաբօռները սէյիր ըրէ, տեսնաս ինտոր մուխերնին ձգեր, ելքէննին բացեր ծովերը պատուելով կրակի պէս կը վաղեն:

— Մէջի աշծիններն ալ բռօստէլանին կապած, թեերնին սօթած, զլուսնին կախած աճէլէ թերթիպ բաթաթէզ կ'ստկեն որ իրիկուան հասցնեն:

— Հաճի աղա, դուք անոնց խօսքին մի հաւտաք, մեր վաբօռը հէմ աժան է հէմ շուտ կը քալէ, օրը օխա մ'ալ հաց պիտի տայ, բաթաթէզին չոր հոտը փորդ կը կշտացնէ՞:

— Ի՞նչ կըսես Ղաղար պէկ, ճապայէն օրը օխա մի հաց կայ կըսէ:

— Հայլը բաբօրով երթալնիս վաճիպ է:

— Հայտէ օտան հրամայէք. մէյմէկ սիկառա ու խահվէ խմենք, պիլէթնիդ ալ պատարաստենք:

— Էֆէնտըմ, ի՞նչ պէտք է ատանկ թախըմ
մի զտհմէթ, հէմ ծառայականս ֆսֆսուկը
թէրք արած՝ նառկիլէ կու քաշիմ:

— Շատ աղէկ, հրամանեցէք:

Եւ նեղ սանդուղէ մը կեննեն: Նոյն մի-
ջոցին հրէայ մը կը շրջապատուի փողոցին
մէջ տեղը:

— Է՛, չէքմէ պէ՛, գօլլառիմի դըռաճագսին:

— Սէօյլէ պագալըմ, նէ՞րէյէ կիտէճէքսին,
վաքօռ պիր սաաթտան գալգաճագ:

— Գայալ օլմա, եէճէտէ՞ն մի եիտէճէք
պու, էլէ սապահ օլտուն:

— Պու կիւն էրքէն կիտէճէք:

— Է վարսըն եիթսին, եարընքիլլէ եիտէ-
րիզ. եօռէճէք իշլէռիմիզ վառ տահա:

Ութը տասը ճամբորդք նեղ սենեկի մը
մէջ կը լեցուն, ուր հազիւ երեք մարդ կըր-
նար հանդիստ նստիլ. մշտնեւրէն մին գըրա-
սեղանին գլուխը կանցնի:

— Էյ, հաճի աղա, մենք քեզի նարկիլէ մը
պիտի քաշել տոյինք ամա՝ առ տեղի խահվէ-
ները շատ միւշտէրի ունենալնուն համար նար-
կիլէները չորս օրը հեղ մը կը մաքրեն, մար-
բուճները լեցուած ըլլալէն՝ կը վախճամ քի
թըխ նէֆէս կըլլառ:

— Պէյիս չիկայ էֆէնտըմ, խայֆէ մի կու խումինք :

— Շատ աղէկ , (Պատուհանէն վար պուռալով,) Դօչօ՛, գահվէլէրի հա՞նկը գահվէ՜ճէյէ սըմարլատընըզ.

(Փողոցէն) — Գէստանէճի օղլունա .

— Օ էյի բիշիրմէղ, կիթ չաբըդ ասլը հօգուն գահվէսինէ պէշ օն գահվէ սըմարլա :

— Իքիսինին տէ մալի պիր տէյի՞լ մի եա՛ .

— Խայըր , օ էյի գայնատըր :

— Պաշ իւստիւնէ .

Մշակին հեռանալէն ետքը,

— Է էֆէնտիմ, պիր Սէլանիկ, պիր Տըրապըզօն , իքի Կիրատօն իւշ Սամսօն. Հայտէին աղալար, գահվէլէր կէլինճէյէ գատար հիսապլարը պիթիբէլիմ.քի՛ ըռահաթ իշէլիմ.

Ճամբորդք տոմսակագիւնը վճարեցնէն ետքը ի զս՛ր կ'սպասեն սուրճին գալստեանը.

(Փողոցէն ձայն մը) - Մանկիղ օղլու կէլտի՞ մի. (ստակները առի՞ք, դորժըլմիցա՞ւ,)

Վերէն - Չօգտա՛ն , երինի պիլէ պուլտու ,

Եւ յիրաւի առնուած դրամը առաջին գըրադրին դրասեղանին վրայ կը դրուի.

Փողոցէն - Վաբօռ բօստա չանթասընը ալտը, ետըմ սաաթտան գալըաճագ , (ըսել

կուղէ թէ մեծաւորներուն գալստեանը կէս ժամ մնաց, շուտ ըրէք.)

— Վա՛յ աղալար, վաբօռ գալգընօր ըմբշ, գահվէլէրի իշէմէյէճէիզ, նէ՞ եաբալըմ, պիր տահա կելիշինիղտէ իշէրիզ,» ըսելով փողոց կելնէն, ուր նախապատրաստեալ ընկերներէն մին, « վաբօր իքի իւշ սասաթ սօղրա գալգա-ճագ, աշատան թէլէկրաֆա պէքլէյօր , օ վաղըթա գատար բըռթըլարընըզը ըռահաթ վաբօրա կէօթիւրէպիլիրսինիզ,

Ճամբորդաց հեռանալէն ետքը մշակք անոնց խմյնելիք սուրճերը իրենք խմելով կը գոհանան, — ահա այս էր միայն իրենց շահը-ուստի սրճարանապետին միաբերան կը ձայնեն, «Մարգա՛ր աղբար, ասլը վարըն դահվէ-սինաէն պիղէ պիրէր գահվէ բիշիր.»

Եւ աթուռակներուն վրայ բազմեալ՝ կըս-կըսին անցորդներն աչքէ անցնել :

Դէմքը խիստ նիհար, բազուկները բա-րակ , ոտքերը վտիտ՝ այլ կուրծքին վրայ տարօրինակ Պալքօն մը կըող կնոջ մօտայակտն անունը ի՞նչ է .

— Բաշտվրա տօլմասի :

ՓՈՒՆՁ

Խեղացի մարդը սրտին վրայ ունի ըղբ-
զուն , իսկ անխելքը լեզուին վրայ ունի ըղ-
սիրար :

—

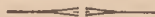
Պարծենկոտ մարդիկ խեղացիներուն ար-
համարհանքներն, խենթերուն զարմացումն և
պատառաբուծից կուռքերն, և իրենց յա-
աուկ ցուցամուլութեանը գէրի են :

—

Սէրը այնպիսի բնազդում մ'է որ միշտ
միտքը դէպ ի յոյսերու նպաստող կարծիք-
ները կուղղէ .

—

Աշխարհիս մէջ միշտ ձայնէ աւելի ար-
ձագանդ կայ .

Ի՞նչ է ատ, պարոն կառավարիչ, ինչո՞ւ
կը ծեծես տղաքը .

— Կըթելու համար .

— Բայց . . .

— Բայց մայց չիկայ, չե՞ս յիշեր թէ ծեծը
արքայութենէն ելած է ,

— Է, ա՛նմիտ, եթէ ծեծը աղէկ բան մը
եղած ըլլար, արքայութենէն դուրս կ'ելլա՞ր:

* *

Ստոխոս մը մէկուն հետ կը խօսէր . ճանչ-
ւոր մը անոր մօտենալով՝ « արդեօք նորէն
ի՞նչ սուտեր է գլտորածդ, » ըսելուն՝

— Ինչ պիտի ըլլայ, քեզ կը գովեմ՝ բա-
րեկամիս, պատասխանեց անմիջապէս:

*
* *

ՄԱՆՐ-ՄՈՒՆՐ

Հայագործ մը իւր յաճախորդներէն մէկուն.

— Ներեցէք պա՛րոն, հարցնել ձեզ թէ, ինչո՞ւ համար օրը 6 հայ կառնէք, քանի որ տանը մէջ ընդամենը երեք հոգի էք.

— Հայերէն մին կը պահեմ, մէկը կը նետեմ, երկուքը ետ կուտամ, մնացեալ երկուքն ալ փոխ կուտամ.

— Ես այս բաժանուէն բան մը չի հասկըցայ.

— Մտիկ ըրէ որ հասկնաս, «կը պահեմ» ըսածս կուտեմ, «կը նետեմ» ըսածս՝ կեսրոջըս, «ետ կուտամ» ըսածս հօրս ու մօրս կը յանձնեմ, «փոխ կուտամ» ըսածս ալ որդւոյս կը կերցնեմ:

— Արդարեւ, աղւոր բաժանում:

*
**

Կարգուած տտենդ քանի՞ տարեկան էիր, հարցուեցաւ պատրաստաբանի մը.

— Իրաւոր չեմ յիշեր, պատասխանեց, վասն զի այն ատեն խելքս գլուխս չէր:

*
**

Սիրելի ամուսինս, ըսաւ տիկին մը, այս տունը ձգենք ուրիշ մը վարձենք, վասն զի անցուդարձին շատութենէն աղքատն ալ շատ է, օրը հարիւրէն աւելի աղքատ դուռերնիս ձեռք կառնեն և զմեզ անհանգիստ կընեն .

— Անհոգ եղիւր դուն, տիկին, պատասխանեց այրը, որ խիստ կծծի մ'էր, իմ քովս ալ անոնց համար « բարի եկաք » ըլլալէն աւելի շատ է :

* *

Հարցուեցաւ զինովի մը թէ՝ ի՞նչպէս առանց դռնէն մտնելու կրցար զբօսարանէն ներս մտնել .

— Վա՛յ քեզ ողորմելի, մողեսները (եւեւեւեւ) ինչպէս որ ներս կը մտնեն՝ ես ալ այնպէս մտայ պատուհանէն . — սողալով և ճանկըռտելով :

* *

Գիւղացի մը հարցուց փիլիսոփայի մը որ իր տղուն դաս տալու համար քանի՞ զըշ. պէտք է .

— Երկու ոսկի :

— Ի՞նչ կըսես ե՛ղբայր, ես երկու ոսկիով էշ մը կուսնենամ :

— Ի՛նչ սխալիք բարեկամ, ընդհակառակն երկու էշ կուսնենաք ձեր ախօռին մէջ :

Պատճառը ի՞նչ է որ մօրուքդ սև այլ
գլխուդ մազերը ճերմկեր են, հարցուցին ծե-
րուկի մը,

— Վասն զի մօրուքս գլխուս մազերէն 20
տարի ետքը ծնաւ:

Ն Կ Ա Ր Հ Ա Ն Ո Ւ Կ

ԹԻԻ 15

(ՊԱՐԳԵՒԱԽՈՐ)

յ մ է

յ մ է

Ա

յ

Ե

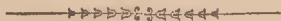

Ծ

Լ

Թիւ 14 Նկարհանուկը կարգաւ այսպէս
«Երեք էին որդիք նոյի Սեմ Գամ եւ Յաբեք»

Թիւ 14 Նկարհանուկը անսխալ կարգացին,
Տեարք Ա. Խրիմեան Տ. Մանտալճեան: Մ. Զի
վիճեան. Սահակ Ս. Քատիրֆ

ՆՈՐ ԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԾՏԻՆ ԴԷՄ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ
(Մուսայեհեհ)

Տան մը մէջ այր և կին կը խօսակցէին .
Տիկինը — Բարի լուր մը պիտի աւետեմ
քեզ, Պարսն * * * ին տղուն համար մեր դըս-
տեր ձեռքը կը խնդրեն, ի՞նչ կըսես .

Այրը — Տեսներք , կը խօրհինք .

— Երիտասարդը տղայութենէն կը ճանչ-
նամք որ ուսեալ , բարեկիրթ և գործունեայ
է , ծնողացը կարողութիւնն ալ գիտենք ,
այսօրուան օրս բաւական ունեւոր են . կը յու-
սամ թէ դուք ալ ինծի պէս այս ամուսնու-
թիւնը յարմար պիտի գտէք :

— Կը մտածենք :

— Միայն թէ 300 ոսկի դրամովիտ կուզեն :

— Ատ ի՞նչ է , իմ գիտցած մարդիկս են
նէ՛՝ դրամովտի կարօտ չեն :

— Ո՛հ , սիրելիս , կը տեսնեմ թէ անգէտ

կը ձեռնաս, հիմակուան ժամանակս ունեւո-
րընալ կուղէ գրամօթիւր չունեւորն ալ, ա-
սիկայ ընդհանուր սովորութիւն մը դարձաւ .

— Է՛հ, թող այդպէս ըլլայ :

— Ուղած օթիտնին ալ շատ մեծ բան մը
չէ մեղի համար , սանկ 70-80 ոսկիով պար-
զօրէն կրնանք լմնցնել :

— Շատ աղէկ, ուրիշ .

— Ուրիշ բան չի մնաց . վաղը պատասխան
զրկե՞մ հաճութիւն տալուդ համար :

— Պայմանաւ մը կրնամ հաճիլ :

— Ի՞նչպէս, արդեօք հարսնիքը երբ ընել
ուզէնի՞ն կուզէք հասկնալ, հարկաւ երկու
երեք ամիս միջոց պիտի տան :

— Ոչ, այդ չէ ըսելիքս :

— Տուն փետայ չպիտի առնենք .

— Լաւ, բայց . . .

— Դրամօթիւն վճարման պայմանաժամը
կուղէք հասկնալ նէ՝ այնչափ ծակ-աչք չեն
որ կանխիկ ուղեն, մեր վրայ ալ վստահ են ,
մատուկին մէջը կը դնենք :

— Իմ ըսելիքս այդ չէ . . .

— Անոնց խօսքը խօսք է , դիտես ա՛, շա-
տերուն պէս նշանտուութենէ ետքը նորանոր
խնդիրներ չեն յարուցաներ :

— Այդ ալ գիտեմ:

— Ուրեմն ուրիշ ի՞նչ պայման մնաց առաջարկելիք:

— Մտիկ ըրէ որ ըսեմ, ասկէց վեց ամիս առաջ եղբօրս ազջիկը այն ինչին տղուն հետ ամուսնացուցինք, որ դժուրեւեայ և ըստ բաւակոնին ալ կարողութեան տէր երիտասարդ մ'է, այնպէս չէ՞:

— Այո :

— Եւ կարծեմ, գրամօժիտ ալ չի տուինք.

— Վասն զի չուզեց, ասկէց զատ, բաւական դոհարեղեններ ալ ընծայեց .

— Երանի՛ր թէ ոչ այն դոհարեղենները ընծայէր ու ոչ ալ այն սարսափելի հիւանդութիւնը նուիրեր . գիտես ա՛, հարսնիքէն 15 օր ետքը ազջիկին հիւանդացաւ. ըստ վկայութեան բժշկաց՝ խեղճ կինը մեծարօյ ամուսնոյն ունեցած դաղանի հիւանդութեամբը վարակեալ գեռ կը տանջուի, այնպէս չէ՞:

— Ո՛հ, աւա՛ղ, այո, ճշմարիտ է :

— Արդ, ես ալ (որով հեռու կէօղ կէօրտիւղինտէն զօրգար) եղբօրս պէս սրտածմիկ կացութիւն մը վազը չունենալու համար, այս օրէն սա ամենապարզ պայմանը կառաջարկեմ որ, զաւկիս ձեռքը խնդրող անձը խմանչցած

բժիշկներէս մէկուն քննութեանը պիտի ենթարկուի նախապէս .

— Բայց ատանկ բան կըլլա՞յ .

— Ինչո՞ւ չըլլար .

— Առաջարկելիք պայմանդ ա՞ն է .

— Ա՛յո, մենք որ իրենց տիւղինաներով պայմանները կընդունինք , իրենք ալ դո՛ւնէ մեր մէկ պայմանը ընդունելու են :

— Բայց , տարօրինակ պայման մ'է այս :

— Իրաւունք ունիս, դրամօժիտն ալ նոր հնարուած ժամանակ տարօրինակ թուեցաւ ամենուն, բայց հիմա փառք Աստուծոյ հաւրուտք և աղքատք վարժուեցան, քիչ ատենէն այս քննութեանն ալ պիտի վարժուին , թէև այժմէն տարօրինակ թուի իրենց :

— Սակայն . . .

— Կազաչեմ , մի՛ ընդմիջէք . ծնողք մը ըստ կարեացն իր աղջիկը խնամելէ , քիչ չատ կըթելէ և հազար տեսակ նեղութիւններով օժիտը դրամօժիտը պատրաստելէ ետքը , կուզէ՞ տալ զայն այնպիսի մէկու մը՝ որ հետը բերելիք հիւանդութենէն թերեւս կնոջն ալ բաժին մը պիտի հանէ :

— Հարկաւ չուղեր .

— Ապա ուրեմն փեսացուիս ատանկ հի-

ւանդութիւն մը ունեցած չըլլալն նախնական քննութեամբ միայն կրնայ ստուգուիլ, և այս ալ շատ սքանչելի օրէնք մ'է, կառավարութիւնք անդամ առնելիք զօրքերնին կանխաւ բժշկական քննութեան կենթարկեն, ու ախտացեալները «չիւրիւկ» կոչելով չեն ընդունիր .

— Բայց ատանկ բան մը առաջարկեւնուս պէս՝ զմեզ պիտի բամբասեն :

— Որո՞ւ հոգ. ամեն մարդ իր զաւակը գեանէն չէ գտած կնի'կ, եթէ փեսացուս իր քաջառօղջութեանը վստահ է, ամենեւին չպիտի քաշուի այս քննութենէն, ինչպէս որ չի քաշուիր իր անդործութեանը վստահելով թրախօմա ուղելէն. ասկէց զատ, դժուարին բան մը չէ ընելիքը, բժիշկի մը պիտի ներկայանայ և վկայական մը առնէ, ոչ ոք պիտի իմանայ զայս, մինչդեռ հիմա թրախօմայական կռիւներ ամենուս գլուխը կուռեցնեն : Հարուստ է եղեր, գործունեայ է եղեր, սանկ աղէկ է եղեր, նանկ աղէկ է եղեր, ասնք աղէկ, վասն զի երեւցածներն են, բայց ետքը եթէ Տէր մի արասցէ աներկոյթ հին հիւանդութիւն մը յերևան ելնէ՝ հարստութիւնը, գործունէութիւնը, սանկ աղէկ նանկ

աղէկը հապիկը կը կըլլեն, և կիւլապտան պուհուրտանի պէս չիֆթ մը հիւանդ կը պըտըտին տանը մէջ :

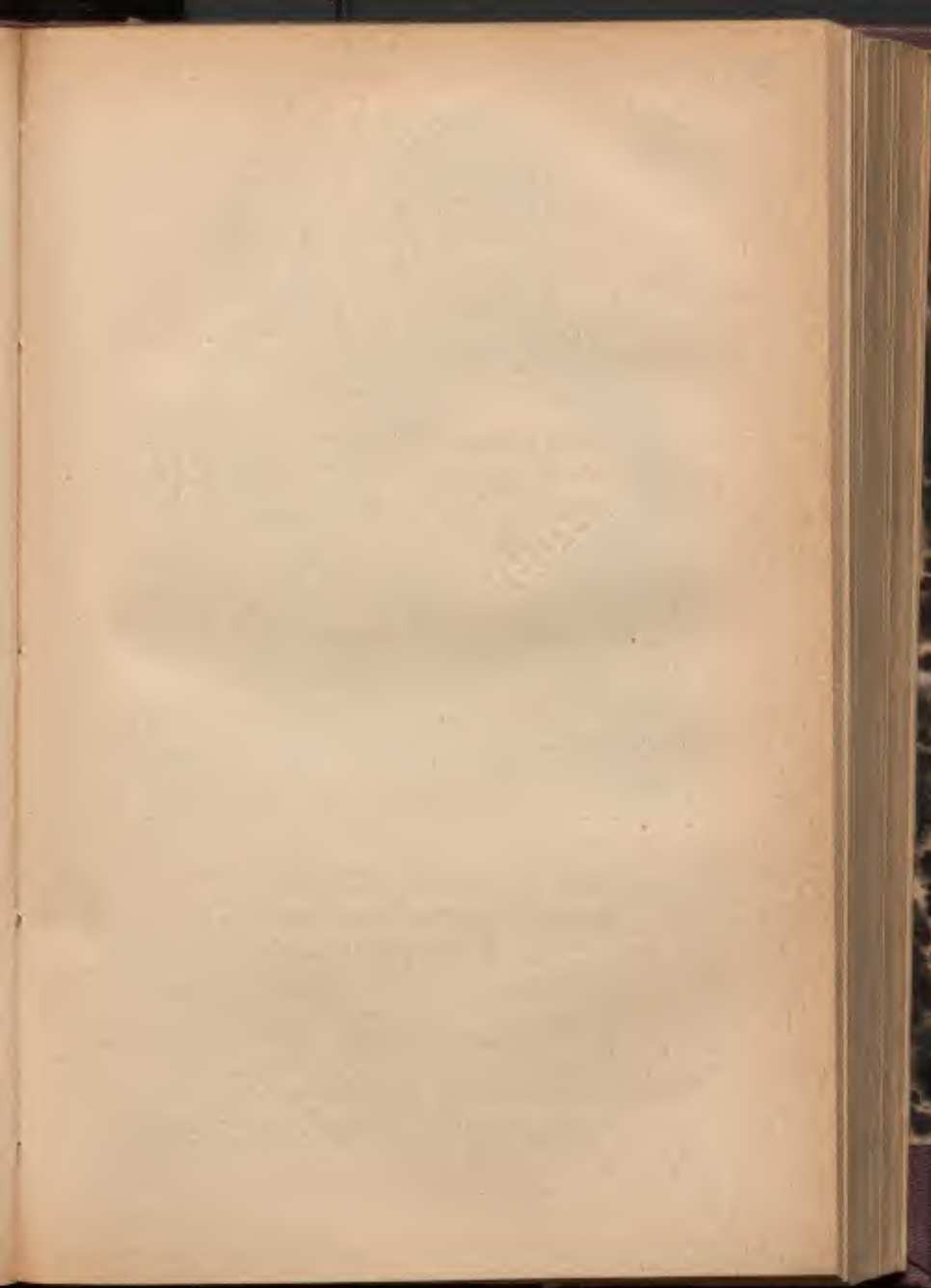
— Արդարեւ ճշմարիտ են ըսածներդ, բայց լսողները վրանիս պիտի խնդան:

— Խնդացողները ինքզինքնին չ'զիտցողներն են, ընդհակառակն խոհական անձինք պիտի հաւնին իմ այս առաջարկիս, և ճշմարիտ սրգեսէր հայր մ' է եղեր պիտի ըսեն, վասն զի, ամօթ չէ ա', կէօղ կէօրտիւղինտէն գօրգար :

— Լաւ, բայց ամեն երիտասարդ ալ եղբօրդ փեսին պէ՞ս կը կարծես :

— Իմ խօսքս ամենուն համար չէ կնիկ, այլ միմիայն փեսացուիս վրայ է . որովհետեւ կէօղ կէօրտիւղինտէն գօրգար՝ եո ալ փեսացուիս տխտացելոց կարգէն չըլլալն ստուգելու համար աս քննութիւնը կառաջարկեմ. վասն զի, այս հիւանդութիւնը դաղտնի է, ճակտին վըրայ գրուած չէ որ կարդաս և ղդուշանաս :

(Ծարանակէի)

Ահա Չանգակ եւ Հնչակ
 Գան հանդիսի հրապարակ .
 Կոչել ի կարգ խստաբար՝
 Ըզ մոլութիւնս անհամար :
 Բոժոժիկը առաջնորդ մ'է ,
 Ըզգուեացէ՛ք դուք միշտ իրմէ .
 Նաեւ լրաբեր մ'է ծիր ու քաջ՝
 Երբալ գալով ընդ ձախ ու յաջ :

Հ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր

[Աժանս Բոժոժիկ եւ Ընկ.]

Անուան տարեդարձի տօնախմբութեան մը առթիւ տրուած նշանաւոր երեկոյթին մէջ պարերը տեղի ունեցեր են ըստ հետեւեալ ցուցակի, զոր Բոժոժիկ մեզ շրկած է, չ'զիտեմք ո՞ր քաղաքէն :

ՆՈՐԱԶԵԻ ՍՈՒԱՐԷ ՏԱՆՍԱՆ

ԿՈՒՏՈՎ ՄՏԱՆ, ԿՈՒՏՈՒՋ ԵՒԱՆ

1. Բօլբա . — օղին պօլ դայ , խելվինին դառնայ . աչուընին մթննայ :

2. Լանսիէ . — Կսմիտիյէ , համ...րիյէ .

3. Պալանսէ . — տանտէրն ի՞նչ կըսէ , «նուադածուն դրամ կուղէ» :

4. Ավանթի մուղիդա . — Ժողուելիքիդ օրթախ ենք հա՛ , ետքը խաթրըդ չի մնայ :

5. Կռան չէն . — փարան հատցնողը թող քաշուի քէօչէն . թըխ-նէֆէս եղանք ֆիչէն-կին հօտէն :

6. Բրօմնատ — ստակ չմնաց վրադ . անկուտի ես նէ՝ մրսի վրա՛դ :

7. Սօթիւ տուպլէ — մանին աղւոր է . քէօչէկը լաւ կը ցատկէ :

8, Մազուրգա — ցատկուտուքա, փախ-
վըտուքա . իւնճին ալ վարէն իււնն պոռայ :

9. Քատրիլ. — գըկախառնիլ, գլտորիլ:

10. Կռան ուն. — զոյգ զոյգ փախչին
հոս հոն . գինովն մրաբէ ի սեղանատուն :

11. Սիրթօ — իժիդօ , մէզէյիքօ .

12. Գասապ հաւասի — գինով սըզաքի-
սի . մայթապ բաթըուտըսի :

13. Վալց ալէման — մօտենայ վերջա-
բան, դերասանքյուշաբերեայ նստին մօմտան:

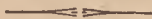
14, Հօռա , — Գինովն կուլոյ , զի փա-
րայ չկայ , քսակահատն խոյտայ, հանդիստ-
տես մը գոչէ «վիվա» : (Մանրամանու թիւնք
ալ յառաջիկայ թղթատարով պիտի ելնեն
ճամբայ) :

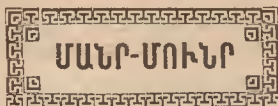
Բոժոժիկ

Ծեր կին մը խօսակցութեան մը միջոցին
ըսաւ թէ՛ «սիրտը չի ծերտնար » .

— Իրաւունք ունիս մամիկ, պատասխանեց
պատրաստարան օրիորդ մը, սիրտը չի ծերա-
նար, միայն թէ ծերացած մարմնոյ մէջ բընա-
կելը չուզեր .

- Թուաբանի մը հարցուեցաւ թէ՝
 — Ամուսնութիւնը ինչի՞ կը նմանի ,
 — Յաւերման ,
 — Մա՞հը ,
 — Բարձման ,
 — Սէ՞րը .
 — Բազմապատկութեան ,
 — Ժառանգութի՞ւնը ,
 — Բաժանման ,
 — Էյ ա՛ֆէրիմ՝ թուաբան :

*
* *

* * * փողոցին մէջ բնակող սափրիչը խա-
 նութին պատուհաններէն մէկուն կոտրած ա-
 պակիին տեղ թուղթ փակցուցեր էր . սրիկայ
 մը այս մարդուն հետ զբօսնելու մտօք թուղ-
 թը կը պատռէ և գլուխը ներս խօթելով՝
 «Ժամը քանի՞ն է , վա՛րպետ» կը հարցնէ :

Սափրիչը ստայակին գլխուն փայտ մը ի-
 ջեցնելով՝ «հիմա մէկ զարկաւ , » կը պատաս-
 խանէ ամենայն անխռովութեամբ :

*
* *

ԾԱՄԱՆԱԿԱՅՈՅՑ

ԵՐԵՒԵԼԻ ԱՆՅԻՑ

Ի սկզբնաւորութենէ բազմանալ յանկիւ-
նըս սրճարանաց օրն ողջոյն ճգնող խմաստա-
կաց, որք ոչ կամին ձեռն արկանել ի գործ,
ամսական առ նուազն տասը ոսկի իրենց
չ'տրուելուն համար 12

Յերեւելոյ չ'գիտցածնին դաս առնող
վարժապետաց 9

Ի բազմանալոյ մէկը երկուք զրող հա-
ւատարիմ մատակարարաց 17

Ի սկսելոյ կեղծ անուամբ անչնորհք
յօդսւածաղրոց լրագրաց 4

Ի բարձմանէ բնական ջրոց յերեսաց հա-
մեստուհի ֆ տիկնանց 20

Ի գիւտոյ կաթավաճառաց զջուր խառ-
նել ի կաթն 10

Մուտն ծխախոտի ի թղթեայ տուփն և
ի ծրարիկն 12

Ի գիւտոյ արուեստին շողոքորդութեան,
ի վարժապետաց և ի գինեպանաց . . . 99

Ի բազմանալոյ շոգեշարժ (իմա օգելից)
մարդամեքենայից 12

Ի գիւտոյ արհեստին հաւաքել զնեւ-
եալ սիկառսի պողոտայից և ի սրճարանաց 9

Ի Մահուանէ ուղղախօսութեան պար-
տըկանաց 99

Ի գիւտոյ առաւ-փախաւութեան . 9

Ի բազմանալոյ օրն ողջոյն հաղաքողաց,
կահապողաց և դողդեղացողաց, որք գործա-
ծեն զհենգեալ և թունալից ըզպատուկան
ըմպելիս ոգելից 12

Ի ձգելոյ ծխասիրաց ոմանց զֆոֆսուկն,
և ի սկսելոյ դործածել ըզթըխ-նէֆէսարար
կուլկուլուկն, յերեսաց մենավաճառու-
թեան ծխախոտոյ 3

Ի՞նչ են պարասրահք .

— Օրիորդաց համար՝ մխիթարատեղի,
ինքզինքնին ամենուն հաւնեցնել ուղղոյներուն՝
արքայութիւն, նախանձոտ ամուսիններու
դժողը և բան դործ չունեցողներուն ըզբաղ-
մունքն :

Մօլիէռ

Նպարալիսճառ մը իր յաճախորդներէն
մէկուն դուռը կը զարնէ, յաճախորդը գլու-
խը պատուհանէն դուրս հանելով պարտա-
պահանջը տեսնելուն պէս՝ ներս կը քաշուի և
կը հրամայէ սպասուհւոյն երթալ մարդը
ճամբել,

— Ի՞նչ կուզէք,

— Պարոն * * * ր.

— Հոս չէ:

— Ո՞ւր գնաց,

— Ո՞վ զիաէ ուր գացած ըլլալը,

— Շատ աղէկ, ըսէք պարոնին որ ուզած
տեղը թող երթայ, բայց դուրսը պատուհա-
նին առջև չի մտնայ,

Ն Կ Ա Ր Հ Ա Ն ՈՒ Կ

ԹԻԻ 16

(ՊԱՐԳԵԻԱԻՈՐ)

Անցեալ
Ներկայ
Ապագայ

Ա

12 Ա.Մ/Խ

Ը

Է

Ն

Է

Ն

Թիւ 15 Նկարհանուկը կարդալ այսպէս
« Ոչ կարե մարդ երկուց մեծաց ծառայել »

Թիւ 15 Նկարհանուկը անտխալ կարգաց Տխար
Յրչակ Կ. Քէրէստէճեան :

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ

Պ Ա Տ Մ ՈՒԹԻՒՆ Օ Ս Մ Ա Ն Ե Ա Ն

Ի ՊԵՏՍ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՅ

Հանրային կրթական նախարարութեան
Թարգման Մեծ. Աշգեան Միքայէլ Էֆէնտիի
յօրինած սոյն դասագիրքն ոչ միայն ուսանողաց՝ այլ և չափահատից ալ կրնայ օգտակար
ըլլալ, զի Թուրքիոյ Հայն պարտի գիտնալ
նաև Օսմանեան պատմութիւնն :

Աշգեան Էֆէնտի քաջ գիտնալով որ
դասագիրք մը ամեն կարգի ուսանողաց հա-
մար գիւրամատչելի դնով մը պէտք է վաճա-
ռել՝ 4 դահեկանի համեօտ գին մը որոշած է
իւր պատմութեան, ուստի կրկնակի շնորհա-
կալեաց արժանի է, մինչդեռ կան հրատարա-
կուած այնպիսի դասագրքեր՝ որք իրենց ար-
ժէքէն չա՛տ աւելի թանկ դնով կը վաճառուին,
և աղքատիկ ուսանողաց ճիտերը ծուռ
կը ձգեն :

Փափաքելի է որ Աշգեան Էֆէնտիի սոյն
գովելի ընթացքն ունենայ իւր հետեւողներն :

ՆՈՐ ԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄՕԺՏԻՆ ԴԷՄ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ
(Մոռայեցեցե)

(Շար. տե՛ս Երես 70)

Տիկինը — Ըսի ե գարձեալ կըսեմ թէ՛
ծաղրելի առաջարկ մ'է այդ .

Այրը — Ինչո՞ւ ըլլայ ծաղրելի . մինչ երի-
տասարդ մը իւր հարսնացուին ծնողքէն օ-
ժիտ , դրամօժիտ , խանութ , տուն, խապի-
լը գտնայ նէ՛ ամբողջ ունեցածնին ալ ձեռ-
վընտն առնել ուզելովը ծաղրելի չըլլար աէ՛
ճշմարիտ սրգեսէր հայր մը իր փեսացուին այս
տեսակ դաղտնի հիւանդութիւն մը ունեցած
կամ չունեցած ըլլալն հասկնալ ուզելովը
ծաղրելի կըլլայ :

— Բայց աս տղուն հայրն ու մայրը քաջա-
ռողջ են, անչուչտ զաւկինն ալ իրենց նման
քաջառողջ պէտք է ըլլայ .

— Այդ տրամաբանութիւնը հիմա շատերէն սրբազրուած է, տի'կին. արդարեւ քաջառողջ ծնողքներ շատ կան, բայց անոնցմէ ոմանց աղայքը սարսափելի ակտերով կը վարակին ետքէն, ասոր ի՞նչ պիտի ըսես .

— Ի՞նչպէս կրնայ ըլլալ ատիկայ . . .

— Քու խելքդ չի հասնիր ասանկ հաշիւներու , ինչ ըսել ուզելս ես դիտեմ :

— Էհ, թող այդպէս ըլլայ .

— Հետեւաբար, կուզեմ իմանալ թէ՛ փեսացուս թէեւ հիմա քաջառողջ՝ բայց արդեօք ժամանակաւ ասանկ հիւանդութիւն մը ունեցած էր .

— Ատ ի՞նչ ըսել է , մարդ չե՞նք մի , կը հիւանդանանք, կառողջանանք ալ, կարելի է երէկ հիւանդացած՝ բայց այսօր առողջացած է :

— Բայց այս հիւանդութիւնը կարգ մը զիւրաւ բուժելի հիւանդութեանց չի նմանիր, ըստ մասնագէտ բժշկաց յայտարարութեանց : այնպիսի ակտ մ' է, որ եթէ լաւ ապաքինուած չըլլայ՝ տարիներ անցնելէ ետքը կը կրկնէ , ուստի, կոտորեւապէս բժշկուած ըլլալն կամ չըլլալն աօքթէօռլն քննութեամբը կրնայ հաստատուիլ : Որդեսէր հայր մը, փեսացուին քըսակին որպիսութեանը վրայ տեղեկութիւն

հաւաքելէ աւելի պարտաւոր է նորա անցեալ կենաց վրայ ՃԻՇԴ տեղեկութիւն առնել, և այս ալ մասնագէտ բժշկին քննութեամբ կրնայ ըլլալ: Ծնողաց խորին ուշադրութիւնը գըրաւելու է այս քննութեան խնդիրը որ վերջին տարիներու մէջ աւելի զգալի եղաւ, վասն զի, խօսքը մէջերնիս՝ առաջները այս սարսափելի մոլութիւնը այսչափ շատցած չէր, կը հասկնա՞ս տի՛կին, ես քիչ կը խօսիմ, բայց դուն շատ բան հասկնալու ես :

— Ոհ, շատ խիստ կը խօսիր. . . .

— Սրդար կը խօսիմ:

— Բայց ծնողք մը ի՞նչ ճէսարէթով ասանկ առաջարկ մը պիտի ընէ :

— Մասնագէտ բժշկաց կողմանէ սոյն մոլութեան վրայ հրատարակուած խրատական յօդուածները սրբ^ամէն ատեն լրագրաց և կարգ մը դրեանց էջերը կը զարդարեն, ուշի ուշով կարգացող ծնողք մը կրնայ ճէսարէթ-լէնմիշ ըլլալ ու առաջարկել, այն մասնագէտ բժշկաց համար կըսեմ, որք այսօր սոյն հիւանդութեան - մոլութեան - առաջն առնելու համար ալ գործնականապէս կաշխատին մեծ պոյէն, և գլուխնին քերելու ժամանակ չուհին :

— Վերջապէս, այս առաջարկիդ վրայ պիտի պնդեմ եմնա՞ն :

— Ի՞նչ ընեմ կնի՛կ, ստիպուած եմ. այս օրէն կուզեմ հասկնալ թէ, արդեօք վաղը ես ալ եղբօրս նման մարմարա չիրասիլի պէս պիտի այրի՞մ, վասն զի, խանութիւ մօտի դեղաբանը տս տեսակ ակտայեալներ այնչա՛փ կուգան կերթան՝ որ իրենցմէ ամենեկին չէի յուսար, ու կը շուարիմ կը մնամ. ահա սոսկաւ ճառաւ կը կրկնեմ թէ՝ « կէօզ կէօրտիւղիւնատէն գօրգար » :

— Քեզի բան մը ըսե՛մ, ես ասանկ բան մը չպիտի կրնամ առաջարկել :

— Ես^մ ալ քեզի բան մը ըսե՛մ, ես ասիկայ պիտի առաջարկեմ :

— Ի՞նչ կերպով :

— Վաղը պիտի գան մեզմէ պատասխան առնելու, այնպէս չէ՞ :

— Այո :

— Երես իրենց թէ հայրը և կամ հօրեղբայրը թող գան զիս գտնեն ու հետո խօսին :

— Է այն ատեն . . .

— Այն ատեն ես գիտեմ ըսելիքս :

— Այս հաշուով քանի մը օր սպասելու է քա առաջարկիդ ընդունիլը կամ չընդունուի-

լը հասկնալու համար, որ արդարեւ շատ հետաքրքրական է .

— Նոյն չափ ալ օգտակար :

— Տեսնենք, սա քանի մը օրը անհամբեր պիտի սպասենք :

— Քանի մը օրէն կատարեւապէս որտեքնիդ կը հանգստանայ :

— Ուրեմն յաջողութիւն կը բարեմաղլ՞եմ, «էօթէրոէ՝ էյի տիւտիւկ» :

— Շնորհակալ եմ. «իւֆլէնիը իսէ՝ էօթէր տիւտիւկ» :

(Շարանալէլէ)

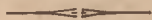

Յմեռուան մրրկայոյդ օր մը սուրհանդակ մը գիւղի մը մէջ գտնուած աղքատիկ պանդոկը կը մանէ, ուր այն միջոցին պանդոկապետը կնոջը հետ նստեր սօխ ու հաց կուտէր. սուրհանդակը կը գոչէ .

— Խանճը պապա, էթ, էքմէք բէյնիը իստէրիմ, պալտան տա հապէրին օլսուն .

Պատրաստաբան պանդոկապետը սօխն ու հացը յառաջ քշելով՝ լեցուն բերնով կը պատասխանէ . «Իշթէ՝ սօղան իշթէ՝ էքմէք, հալտէն տէ հապէրին օլսուն » :

Խ է .

 ՁԲՕՍԱՆՔ

Վեց եօթը տարիներէ ի վեր աստ բը-
նակեալ Ակնցի Մալիւմ տղայն վերջերս ի Պօլիս
իրեն հիւր եկող Թաթոս Էմմի անուն աղգա-
կանին հետ կիւճակէ օրերը . քաղքին զբօսավայ-
րերը և հասարակաց պարտէզները պտտել
կենէին : Այս երկու ընկերք օր մ'ալ գարե-
ջըրոյ զբօսարան մը կը մտնեն, այն կարգի
զբօսարան մը՝ ուր աշխատող սպասուհիք . քը-
սակ շորթելու արհեստին մէջ քսակահատները
կը դերազանցեն :

— Աս ի՞նչ պիչիմ տեղ է, Մալիւմ պէկ, կը
հարցնէ Թաթոս Էմմին, սպասուհեաց խայ-
տալով ու կաքաւելով իրենց ընդ յառաջ ելնել-
նէն յապուշ կրթեալ .

— Էֆէնտըմ, աս տեղին բիրախանա կըսին,
մէզալօրս Զանգամ մի յըլսըլսենց Մէլիքօն
ախպօրը հետ ֆէօս եկայ . զապիլէ բամմանքդ
կսւ ճաշնաս, սա ու՞ր է, մահուտ անծօաէնց
տղուն պա սէնէտ ունեցած տէյնը ինքեարը-
նելուն հըմար տօխտանը մէկ օր իլամը կերած
պառկելէն սըղրա՝ թախիէ էզած օրը աշվի

լուսի մութապէլէ մեզ ֆէօս բերաւ մէյմէկ քնչիյ բիրա խմեցանք :

— Ադ բիրա ըսածդ ի՞նչ տըլի.

— Թէրճիւմէն արբա սուլի է :

— Թօֆաֆ բան, արբա սուլին կու խուսմիլի՞ մի եա :

— Հիւրիւմիւնքէ , առ քու գինցած արբա սուլիդ չէ, պինտ առաջ քնթիդ կուռճիկը քընչիյ մի կու մուղմուղացնէ իսէ տը, սըղրա կու սովրիս :

— Է առ տիչինները ֆէօս ի՞նչ տի կալեն.

— Էֆէնսալմ, ասոնց անունը քառսուն թապիր կանեն. սա ու՞ր է, մէյխանաներուն մէջ մինչօներ չի կա՞ն մի եա , իշթէ առ տեղացի մինչօներն ալ ասոնք են :

Այս միջոցին սպասուհի մը ասոնց մօտե՜նալով շնորհալի .⁶ ձայնիւ կը հարցնէ.

— Նէ՞ պուլուրածագսընըդ, աղալար .

— Մէտէթ ի՞նչ կուղէ թաթօս պէկ .

— Խայֆէ մի թող եփէ :

— Խայֆէն ի՞նչ տըլի, ա՛ղա, պալավկան բիրան կայ իքէն : Հանըմ տիչին , պիղէ իքի բիրա կէթիւր :

— Տիօ պիրէ՛ղ.

— Էֆթաքսէ տիօ պիրէղ :

Գարեջուրը բերող մշակը — «պույուռում» :

— Հիւրիւմմէ աղա, չաբուխ չի խմես իսէ՝ ուռուհը կու փախի. հըմէն Աստուած պետա- կանութիւնը բարով ու բարայով պայմական մէշղուլէյէթ մի պարգևէ քեզ :

Այս մաղթանքէն ետքը Մայիւմ աղայն իր գաւաթը կը պարպէ. իսկ Թաթօս էմին առջի բերան թէեւ չի համարձակիր խմել՝ բայց տեսնելով որ փրփուրին հատնելովը դարե- ջուրն ալ քիչնալու վրայ է, «աս կաթնավերին մենք փարայ տիտանք» մըմուսլով՝ անմիջա- պէս գաւաթը կը տնկէ և քիթն ու բերանը այլակերպելով կը դռչէ :

— Էօֆ, քնիյ մի մեղէ չիկայ աղա, քին- թըս մուզմուզաց. կաթնավեր մարդը օլաուխ- ճա քէսկին է շիներ :

— Պագասնա՛, պիր բարչա մէղէ եօգ մի :

— Չօգ, թամ բօռսիօն մու օլսուն, եօգ- սա եարըմ :

— Ի՛շ կըսէ աղա, բրուսիօնը իշ տանիմ ես, հանըմ ախշին, թիւրքճէ սէօյլէ պիղ ֆիրէնկ- ճէտէն մուխուֆ աէկիւլիւք . պիր աղ մէղէ կէթիւրթ :

— Բէք էյի. ճուղէբօ, ֆէռէ էնա բօռսի- օն կուսիլիէռա :

Մշակը — Մէսսօֆիւս :

— Ա՛ղա, ատ ֆէսօֆէսօ ըսելն ի՛շ տըլի :

— Պէսպէլլի ախշինը էմը կանէ նը՝ մինչօն ալ պաշ իւսթիւնէ կասէ :

Մշակին պանիրն ու հացը բերելէն ետքը սպասուհին աթուռ մը առնելով այս երկու յաճախորդներուն դէմը կը նստի :

— Աս ի՞նչ պիչիմ բանիր է աղա.

— Զաննս մունտուռլու բէնիրիին մէկ չէ-
շիտը տըլլի .

Սպասուհին ատոնք մեծարելու ՚. մտօք,
գաւաթները լեցնել կը հրամայէ :

— Կու հայլի՞ս մի էֆէնտըմ, կու հայլի՞ս մի,
ատոնք օլտուխճա թէրպիլէլի բաներ են, մուշ
տէրիին իգըամ կանին , դիտես ա՛, թալուխ
բաղարիի աբոստօլօսին մէլխանան ջլուր մի պի-
լէ իքըամ չին աներ .

— Ըմպէս է . մուխապէլէ անի՞նք մի .
դէօրէ էրէյիճէ գնաց էկաւ , կըայնիս բերաւ,
բիրանիս բերաւ .

— Ատ մուխապէլէ ըսածդ ինտո՞ր տըլլի .

— Հանը՛մ ախշին , սէն նէ՛ պուլլուրուրսըն.

— Շամբանեա . ճուղէ՛բօ, ֆէուէ էմէնա է-
նտ պուլլալի շամբանեա :

— Ատ շօմբօնեօն ի՞նչ տըլլի ա՛ղա ,

— Էֆէնտըմ մալիւմ ա՛, կնիյ մարդիկ իշ-
րէթ չին աներ , մինպահաթ շըրուպ մի է բե-
րել տուածը :

Շամբանեան բերուելէն ետքը մալիմ աղային հրամանաւ Կաւաթները նորէն կը լեցուին, կը պարպուին, սպասուհւոյն հրամանաւն ալ կը լեցուին կը պարպուին, և այս երկու ընկերք լաւ մը կը գինսլնան : Թաթօս Էմմին կ'սկսի հետեւեալ երգը մըմուռ, մալիմ աղան տէմ կըբռնէ, խորամտնկ ըսպասուհին ասոնց ձայնէն զգածեալ կերևի, իսկ վարպետ մշակը անկիւն մը քաշուած՝ այս ողորմելիներուն հաշիւը ընդարձակելով կը կոկէ մտովի :

ԵՐԳ

«Մէտինէ խուրմասի քընթիկդ սիրիմ,
Սև չամիչի պէս աչվինքըդ ուտիմ,
Էպիւշիմ թէլէրով մազերըդ հիւսիմ,
Ղըյմախ կէրտանիդ մարգըրիտ շարիմ,

Ապաս ալ էրէցաւ, քէպէս քիւլահա ալ,
Ասոր մէկ չարէն վաճրկից տի ճարիմ.»

Վերջապէս, այս երկուքը դարեջրէն լաւ մը կը խմուին, և հաշիւներն 45 դահեկանի կը յանգի. աս 45ին ձայնէն կ'սթափին, ու կը տեսնեն որ դեմերնին նստած անոյշ անոյշ խօսքեր արտասանող սպասուհւոյն յաջորդեր էր խոժողագէմ գինեպան մը, որ « հոս եր-

գերը արգիլեալ է, ճայներնիդ քաշեցէ՛ք» կը սաստէր, և 45ը կը պահանջէր :

— Էֆէնտըմ, հիսապընըդտա կալա՛թ վար, քիւնչիւմ, պիզ տէօրտէր գատէֆ իշտիւք :

— Էվէթ, սիզ իշտինիզ, մատմաղէլէ տէ շամբանեա իշիրտինիզ. շտա սիղէ իբռամ էթտի, սիղտէ ճնա իգռամ էթտինիզ, տէօրթ բօռսիօն կռավիէռա կէլտի, հէփսի գըրդ պէշ կռօշ էթտի :

— Եւ ողորմեա քոյ արարածոց և ինձ բազմամեղիս, տեսա՞ր մի հըմայէկս կերած ապուրը Էֆէ՛նտըմ, խռչու տօլապիլի պէս տէօնիւկ հիսապ մի կանէ, ախշինին հիսապն ալ մեր եէքիւնին վրայ կու գարնէ :

— Ծօ՛, ախշին հանըմին հիսապընը՞տա մը պիզ վէրէճէկիւզ. օ քէնտիսի մօլխապէլէթէն իգրամ էթտի Էֆէ՛նտըմ :

— Ատէթ պօյլէ, օ իղրամ էտէժէք՝ մա փարայը սիզ վէրէժէք :

— Նի՛շիւն .

— Ատէթ պօյլէ :

— Սըվօր կերած ապուրը հայէ անգամ մի, հա՛լա էսրար կանէ, ատ ատէթն ի՞նչ ճիվերս է ուր :

— Որո՞ւ հագ, մենք չորս չորս խատէֆ չի

խմեցա՞նք մի, շատ շատ 20ական փարայէն
8 դրուշ կանէ, խառապօնին վրան թող աայ
փարան առնէ :

— Վաթն ալ շատ է ըմմա նէ իսէ, սա
պուլաշըն քէթէրիդէն խալովելու է :

— Հիւրիմիւնք է, անճախ, վաթնոցը տա-
լէ առաջ կեցիր սա տիւ պիւլմէզը քնչիյ մի
քաշկուտինք :

— Չաննս ան կաթնալերը մեր քէսէները
տի քաշկուտէ տանի աղա :

Եւ յիրաւի Թաթօս էմիին դուշակու-
թիւնը կէս ժամէն կառարուած էր : Այս եր-
կու խեղճ ողորմելի խելացիներն ալ շատերու
նման կղակնին իջուր հոգնեցնելէ ետքը կը
պարտաւորին քսակնուն 38 դահեկանի պա-
րունակութիւնը ամբողջովին վճարելով՝ հա-
շիւնին դոցել դժուարա՛ւ միայն չգիտեմք թէ,
արդեօք ասոնք ալ իրենց պէս քսակնին վրայ
առուղներու նման բարեկամներնուն աւետե-
տեցի՞ն թէ՝ « շատ դուարճութեամբ կիրակի
մը անցուցինք այն ինչ պիրախանան » :

Բոժոժիկ — Երած սրտերու մխլթարանքն
ալ այս խօսքերը կրնան ըլլալ :

ԳԼՈՒԽ Ե

Աշխարհիս մէջ ոչ երջանկութիւն կայ և
 ոչ դժբաղդութիւն, այլ մէկ վիճակին միւսին
 հետ եղած բաղդատութիւնն է և ոչ ուրիշ
 բան: * * Ա. Տիւմա

Ոսկին սրտի վշտերը չկրնար բժշկել, և
 զուարճութիւնը ցաւը չեն ամուրբեր:
 Մարդս պէտք է զիտնայ վիշտ կրել ու ապրիլ:

* *
 * *

Ամենէն տկար մարդն իսկ սրտին մէջ
 զգացում մը ունի որ կրնայ յօգուտ իւր նը-
 մանեայ դործածել, և չկայ ամենէն աղքատ
 կարծուած մահկանացու մը որ չկարենայ ո-
 զորմութիւն տալ, վասն զի ո՞վ կարող է կանդ-
 նիլ Աստուծոյ առջև և ըսել թէ՛ ես կարող
 չեմ օգնել իմ նմանեացս: Էօթէն Սիւ

* *
 * *

Հարուստին ոճիրը միշտ աղքատին դողին
 մէջ կը ծածկուի: Վ. Հիւկօ

Զբօսավայրի մը մէջ օղիէն խմուած թե-
թեառիկ մը ժամացոյց ունեցող գէր տիկնոջ
մը մօտենալով՝ « Տիկին՝ ժամացոյց, ժամը
քանի՞ն է, » կը հարցնէ ծաղրածու եղանա-
կաւ . և տիկնոջ կարեւորութիւն իսկ չտալէն՝
հարցումը կերկրորդէ . տիկինը դարձեալ չի
պատասխաներ . թեթեառիկը իւր յանգըգ-
նութեան չափը կանցնէ հարցումը երրորդելով
և ձեռքը գէպ ի ժամացուցին շղթայն եր-
կնցնելով . այն ատեն տիկինը ճարահատեալ
ասոր երեսին ապտակ մը կիջեցնէ , և անդին
կը դառնայ : Ապտակին յառաջ բերած ցնցու-
մէն ծանծաղամտին թէ խելքը գլխէն կը թռի
և թէ գտակը .

— Պրավ՛ տիկին , կը գոչէ , թիթեղեայ
խանութը միշտ չալկած պտտող ծխալաճառը ,

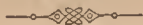
պրա՛վօ, այդ զարնոյ ձեռքիդ բըռնանթի քարէ մատնի մը կը վայլէ :

— Բայց ի՞նչ ըսել է, կը պոռայ ծանծաղամիտը, ես իրեն ժամը քանին ըլլալը հարցուցի,

— Մերկնցներ, կը յարէ ի՛նչովաճառը. հիչ սահաթ ըսուած բանը խօսիլ դիտէ՞. զարնել գիտէ

— Է ինչ է եղեր :

— Ի՞նչ տըլլայ, անցած ըլլայ . դուն անոր « աիկին ժամացոյց, ժամը քանին է » հարցուցիր՝ ան ալ իր զէմպէրէկովը — ձեռքովը — ճուղապդ տուաւ իշթէ :

Կ Ո Յ Ր Մ Ը

Հարցուեցաւ կոյրի մը, որ գիշեր ատեն սափոր մը ուսին վրայ բռնած և ձեռքը լապտեր մը առած կերթար, թէ այդ լապտերը ի՞նչ օգուտ ունի քեզ :

Պատասխանեց. — Այս լապտերը ինծի համար չէ, այլ քեզի համար է, որ տեսնես զիս և ինձ չի զարնուիտ :

ՆՈՐ ԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄՕԺՏԻՆ ԴԷՄ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ
(Մուսայեհեհ)

(Շար. տե՛ս Երես 85.)

Հեռեեալ օրը Տիկինը պատասխանն առ-
նել եկողին աղջկան հօրը հետ տեսնուելու
պէտքն ըլլալը իմացնելէ ետքը, այն քանի մը
օրերը մեր ընթերցողաց նման անձկութեամբ
անցուցեր էր. վերջապէս իրեկուն մը այր և
կին կ'սկսին խօսակցիլ նոյն խնդրոյն վրայ:

Տիկինը — Ի՞նչ լուր, եկա՞ն, տեսնուեցա՞ք.

Ս.յրը — Ս.յո. երկու օր առաջ հօրեղբայ-
րը եկաւ. երբ եղբօրս աղջկան այսօրուան ու-
նեցած սրտաճմլիկ վիճակը պատմեցի՝ ցաւա-
կից եղաւ մեզ, միանգամայն իւր ճանչորնե-
րէն մէկուն փեսին ալ այս տեսակ ախտով
վարակեալ ըլլալն իմացուց. այն ատեն խօսքս
եղբակացնելով՝ պայմանս առաջարկեցի:

— Ի՞նչ պատասխան տուաւ .

— Ի՞նչ պիտի պատասխանէր, ո՞վ կըսէ թէ
իմ ծախած մածունս անհամ է, սկսաւ եղբօր

որդուոյն վրայ գովեստներ շռայլել, թէ կենացը մէջ ամենեւին առանկ մտնութիւն մը ունեցած չէ եղեր, թէ վարժարանէն ելնելէն ի վեր առևարական գործը մէջ մտած և միշտ բարի վարուք անցուցած է եղեր իւր ժամանակը հօրը թիկն տակ :

— Արդարեւ ճշմարիտ է, պղտիկոյց ի վեր այն տղան . . .

— Կեցիր, մի՛ ընդմիջեր, ես չեմ պնդեր թէ ակտապելոյց կարգէն է, բայց չեմ կրնար պնդել նաև թէ՛ չէ. վասն զի հիմակուան ժամանակս որչա՛վ կուզեո ցուցնեմ քեզի վարժարանէն ելնող երկասարդներ, որք քանի մը դահեկան չահելու ճամբան դտնելէ ետքը գիտնալով որ եթէ 45 տարեկան ալ ըլլան ըստ արդի դրութեան անպատճառ քիչ շատ դրամոժիտ մը պիտի առնեն՝ չահածնին նըմանօրինակ մտնութեանց արդիւնք եղող ակտներ ծախու առնելու համար կը գործածեն, որով այսօրէն պատրաստած կըլլան վաղուան առնելիք դրամոժիտնուն վտխարէն ակնանցը ընծայելիք նուէրնին :

— Բայց միթէ այս ալ այն կարգէ՞ն է .

— Ի՞նչպէս հասկցնելու է քեզի կնի՛կ, թէ այն կարգէն ըլլա՞ն կամ չըլլա՞ն բժշկական

քննութեամբ միայն կրնայ հաստատուիլ :

— Լաւ , շարունակեցէ՛ք , կաղաչեմ .

— «Մնողացը թիւին տակ միշտ բարի վտ-
րուք անցուցած է իւր ժամանակը» խօսքերուն
սանկ պատասխանեցի , — պէտք է գիտնաք
սիրելի բարեկամս թէ այս տեսակ մնութեամբ
վարակեալք խիստ զգուշութիւններ կընեն
վիճակնին իրենց շուրջը գտնուողներուն չիմա-
ցնելու համար , զի իրենք ալ մեղադրելի ըն-
թացք մը ունեցած ըլլալնին գիտեն , բայց
խոտասխանելու կ'երկնչին կամ շիտակը կ'ա-
մշնան . առոնցմէ շատեր մինչև իսկ զիրենք
դարմանել կարողացող բժիշկները կեննեն
խաբէլ կաշխատին , առարկելով թէ՛ ցրտէն ,
տաքէն , քրտնէէն , իյնալէն կամ ելնելէն վառ-
տըկած են այս ախտը , թէև բժիշկը քըմծի-
ծաղով մը միայն կը պատասխանեն : Հետեւա-
բար , քննիչ մասնագէտին կարծիքը լսելէ ա-
ռաջ չէք կրնար ձեր եղբօր օրդւոյն տասնիկ
տխտ մը չունենալուն վրայ պնդել :

— Ասոր ի՛նչ պատասխանեց .

— Ըսածներուն իրաւունք տալովն հան-
դերձ տարօրինակ թուեցաւ իրեն առաջարկս ,
և յարեց , « եղբօր օրդիս օր քաջառողջ երկ-
տասարդ մէ , ինչպէ՛ս սլիտի համարձակի բը-
ժըշկին ներկայանալ և քննութեան ենթարկիլ . »

— Ա, ալ կայ եա' .

— Ա, ալ կայ եա' , զարմանալի՛ բան , պատասխանեցի , որ մարդ այսպիսի սոսկալի ախալ մը տէր չեղած ատեն բժշկին ներկայանալու կամչնայ տէ՛ ունեցած ատենը չամչնար . ես , որովհետեւ կէօղ կէօրտիւղինտէն դօրդար , կուշեմ ապահով ըլլալ թէ՛ շատերու եղածին պէս արդեօք իմ տալիք դրամօժիտս ալ դեղօրէից համար պիտի վասնուին : » Քանի մը վայրկեան մտածելէ ետքը կակուղցաւ , (անշուշտ իմ գիտողութեանցս իրաւացի ըլլալուն համադրած) և եղբօր որդւոյն անարատ լիները կրկնելովն հանդերձ խոստացաւ պայմանս իմայնեւ երիտասարդին և ընդ փոյթ պատասխանը բերել :

— Կեցիր , միտքս բան մը եկաւ , կարելի չէ՞ որ բժիշկը մեզմէ ծածկէ երիտասարդին այսպիսի ախտ մը ունեցած ըլլալը .

— Ատանկ բան չկրնար ըլլալ :

— Վաղը չի՞ կրնար ըսել թէ քննութեանը ժամանակ թէև առողջ՝ բայց ամուսնանալէ ետքը ունեցած ըլլայ .

— Ի՞նչ կըսես կնի՛կ , կոմիտասին մէյտանը ճէվի՞ղ պիտի խաղանք . բժիշկը գիտնալով որ ետքէն ըլլալիք քննութեամբ կրնայ հաս-

տատուիլ ախտին հին թէ նոր ըլլալը՝ չկրնար սուտ վկայական մը տալ, ասկէց զատ, բը-
ժիշկը որ մարդկային աղիւն օգտակար հան-
դիսանալու կոչումն ունի միայն, բժիշկը որ
այս տեսակ ախտացեալները զարմանած
պահուն նոցա ճվճվանացը չկրնար դիմանալ,
անշուշտ պիտի չի պաշտպանէ ախտացեալ ե-
րիտասարդը նախնական քննութեանը ժամա-
նակ, զիտնալով որ, « այս տեսակ ախտ մը
չունի» ըսելովը նորա (ախտացելոյն) շնորհիւ
վաղուան համար իր կամ արհեստակցացը
զարմանատարութեանը յանձնուելիք անմեղ
զոհեր պատրաստած պիտի ըլլայ, և այս ալ
ոչ թէ բժշկի՝ ալ մինչև իսկ մարդ չեղողի
դործ է :

— Վերջապէս, ե՞րբ պիտի առնունք դո-
հացուցիչ պատասխան մը :

— Վաղը. հօրեղբայրը առնելիք պատաս-
խանը վաղը պիտի խմայնէ մեզի :

(Շարանակէլէ)

(Հնչակ պարտք կը համարի իւր շնորհակալու-
քինն յայտնել առ Մեծարոյ Նամակագիրս, որք
սոյն յօդուածոց հրատարակութեանցը առթիւ գո-
հունակութիւննին կը յայտնեն:)

Գեղանի կին մը գեղեցկադէմ երիտա-
սարդի մը առ ինքն սաստիկ սէր ունենայլը
չարժուածքէն գուշակելով՝ օր մը զայն փոր-
ձելու մտօք կը հարցաքննէ այսպէս .

— Երիտասարդութեան ժամանակ բնական
է որ մարդ իր սիրոյ առարկայն կ'ունենայ,
դուք ալ, որովհետեւ տակաւին երիտասարդ-
էք՝ անշուշտ կը սիրէք էակ մը, արդ կը փա-
փաքիմ իմանալ թէ, ո՞վ է այն որ ձեզմէ կը
պաշտուի .

Երիտասարդը շնորհալի կերպով կը պա-
տասխանէ .

— Տի՛կին, արդարեւ ջերմապէս կը պաշտեմ
կին մը՝ որոյ անունը ձեր ներկայութեանը
բերանս առնուլ չեմ համարձակիր, բայց եթէ
բարեհաճիք հրամայել՝ կրնամ ցոյց տալ ձեզ
նորա կենդանագիրը :

Տիկինը կարծելով որ երիտասարդը ու-
րիշ մը կը սիրէ՝ կենդանագիրը ընդ փոյթ
տեսնելու փափաք կը յայտնէ . յայնժամ ե-

ընտասարգը զրպանէն խիստ դեղեցիկ շին-
ված հայերի մը կը հանէ, և « ահա ասիկ տի-
կին, տեսէ՛ք իմ պաշտելի նաղելւոյս կենդա-
նազիրը, » ըսելով՝ հայերին անոր կը յանձնէ :

ՎՕԼԹԻՌԻ Ի՞ՆՉՊԼԵՍ ԿԸ ՅԱՅՏՏԵ ԻՐ ՍԷՐԸ

Վօլթէս մեծին ֆրէտէրիկի հիւրն եղած
ժամանակ նորա իշխանուհի քրոջ վրայ սաս-
տիկ սէր կը տածէր զոր չէր համարձակեր կեր-
պովմը յայտնել, բայց երբ օր մը իշխանուհւոյն
հետ աեսնուած ասէն խօսքը երազին տարօ-
րինակութեանը վրայ կը գառնայ՝ այս առ-
թէն Վօլթէս օգուտ քաղելով՝ « այո՛, կըսէ,
երազը մտածողներուն արժանացած մէկ հեշ-
տաւէտ աշխարհն է, դեռ երէկ գիշեր ես ալ
երազիս մէջ թագաւոր եղած և իշխանութեա-
նըս արժանի վարձատրութիւն մը ըլլալու հա-
մար զՁեզ սիրած եմ, ո՛հ, երանի՜ թէ չար-
թըննայի, զի երբ աչքերս բացի՝ իշխանութիւ-
նըս անհետացած էր, միայն թէ այն օրհնեալ
երազին յիշատակն եղող ձեր սէրը յաւէտ տի-
տիտի մնայ սրտիս մէջ») :

ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ ԲՈԺՈԺԻԿԻ

«Դիւղաքաղաքի մը հետաքրքրաց դասուն մէջ Երկուշաբթի առաւօտ մը մե՛ծ իրարանցում մը կար . (Բոժոժիկ ասանկ իրարանցումներու առեն ինքն ալ իրար կանցնի .) չատնց ի վեր սպասուած սունթուռու հարսանեաց հանդէս մը ըստ էնթիւքտիական և ինթիքիւֆթիական վերջին պրօկրամի՝ վերջապէսնոյն օրը ժամը վեցին պիտի կատարուէր . ուստի դասք հետաքրքրաց և մանաւանդ երամք հետաքրքրուհեաց առաւօտուն կանուխէն յեկեղեցի կը հաւաքուէին տեղ բռնելու համար ժամը Կին պահարանք, դաւիթք, վերնատունք և խանտիլեօլիք հանդիսատեսներով լեցուած էին, օրք աղջիկ-տեսի, փեսայ-տեսի երես-տեսի, նշանտուքի և այլ աւուր պտաշաճի խօսքերով ժամանակ կանցընէին . ժամը 6 զարնելուն պէս՝ ամենքը մէկանց գլուխներնին դարձուցին դէպ ի այն դուռը՝ տրկէ պիտի մտնէր հարսնեւորաց թափօրը, բայց՝ մարդ չկայ, ժամը 7ն է, եկող դացող չկայ . ժամը 10 թն է, դարձեալ եկող չկայ, որով հանդիսատեսաց մէջ անօթու-թենէ նեղւողներուն ձայները կը բարձրանան :

— Գնորուկ, ան քի աստար պիտի ուշանային նէ՝ ինչո՞ւ սահաթը վեցին խօսք արվին տէ հալիը ասանկ սահաթներով անօթի կը պէքլէյէցնեն : — Սճապա ճայմի՞չ եղան կըսես : — Պէլքի անձրեին սէպէպովը պսակը տոնը կընեն : — Անօթի ալ կը մարմ կոր. անէլէյով լոխմա մը հաց օլտուն չկրցայ խուռսախս նետել : — Ես խահվաթըս ընելէս ետքը իրիկուն համար ալ ըսպանախը մը վրայ դրի դուրս ելայ ամա՛քուրուկ վախթը անցաւ, ի՞նչ գիտնամ քի աստար պիտի ուշանան. իլլէ հիմա եա տակը առած է՝ եա էռ-ջուրը քաշուած. մէյ մը երթամ նայիմ կըսեմ՝ կոր ամա՛քէլէյի ալ ճամբայ է : — Օլտու օլաճադ, խրատ տուող չեմ ամա՛ք աստար կեցար նէ՛ պարէ սօնը առ տէ անանկ դնա. էյէր տակը առեր է նէ ի՞նչ փայտա կընէ երթալդ, խավուռմադ իշթէ վրայ դնաց, ըսպանախը շեքեար բան մը չէ, օխան 10 փարայի դուռները վար կը բերեն կոր :

Օրիսրդ մը — Իմացա՞ր մա՛յրիկ, դալ շարթու փեսան հարսը խառթալին Բարիղը պիտի տանի եղեր : — Իշիթտէ ինանմա, տալիջ փեսան ալ կարգուելուս պէս կնիկս առնեմ լճնտօն պիտի տանիմ ըսաւ ամա՛ք ծառք-պա-

գին օրը լանտօմ մը պիլէ չկըցաւ բռնել տէ՛
քալեցայով տօնաւ. հէմ տա ծուռին-ծմռին
ատտար հեռուն կերթցուի՞ մի ետ։ — Ինչո՞ւ
չերթցուիր, սա սահալթս դուն ալ ուզես նէ
կրնաս երթալ. խառթան գետինը փռէ, մա-
տըդ Բարիդ քաղաքին վրայ գիր՝իշթէ կըլլաս
Բարիդ դացած։ — Ահ, աճապ տահա պիտի
ուշանա՞ն — Ավթ կընեո քորուկ ամա, ա-
նոնց բան ըսելու հախ չունինք. կուգին 6ին
դան կուգին 12ին մեղի զօռս՞վ բերին հոս քի
ատանկ խօսքեր կընէք կոր։ — Ձէ ամա՛ չորս
սահալթ է ծոմ բերնով եկեր նստեր եմ։
— Թող չի գայիր։ Մենք կերանք անանկ ե-
կանք։ — Ուռուֆտանը հոս ըլլարնէ խահվէ
մը կեփէինք։ — Վույ վա՛յ կլխոս , տահա՞
նէլէր։ — Տահա նէլէրս ի՞նչ է, անցածները
տէյ վերի վերնատունը սիկառա պիլէ խմելու
ելեր են։ — Ձեն խմեր, — Խմեր են, — Ե-
կէք վիճակ մը ձգենք, խմելնին չի խմելնին
հասկնանք։ — Հիմա անօթի բորանց հիչ վա-
խիթ չունիմ. սա ֆուռունը խելք ընեւ տէ՛
աճէլէ թերթիպ մաեաորդ փիտէ մը օլսուն հաս
ցներ։ — Պէլքի ան ալ կըլլայ։ — Տառոսը
չիֆթէներուդ ըլլայ։ — Իշողաց ալ, — Խէրը

տեսնաս, մաշալլահ, ի՞նչ ալ աղւոր պոյ նե-
տեր է. հէմէն էրկնաւորը խայրըլը խըսմէթ մը
ղրկէ : — Ամմէ՞ն. քա աղջիկ ծառք պա-
գի՞ր : — Զահմէթ մըները զաւակս, հէմ հիմա
ալափրանկայ է, եա ծարքով պօրճօրնօ կընեն
եա գլխով օղջում կուտան :

Այս միջոցին ասդին անդին վազվառոյ տը-
ղայք «Կուգան կոր»ը կաւետեն միաձայն.
Անմիջապէս հանդիսատեսը միահամուռ. ոտը
ելած՝ թնճուկակալով դէպ յառաջ քշուեցան,
ոմոնք հարսնեւորաց յատկացեալ տեղերը դը-
րաւեցին, ոմանք թիկնաթոռներու վրայ ելան,
մէկ քանի կարճահասակահիւք ալ թիկնաթոռ-
ներուն վրայ աթոռներ զրին, որոց վրայ կանդ-
ներով հասակնին երկնցուցին :

— Ներեցէք տիկին, դասէն դուրս ելէք,
հոն հարսնեւորք պիտի կենան : — Քեզի պէտ-
քը չէ, մենք ալ հայ քրիստոնէ ենք, հոս պի-
տի կենանք իշթէ. չատ խօսք չուզեր : — Պա-
րոնայք, դանէ դուք դասէն դուրս ելէք : —
Ի՞նչ ըսել է, 40 տարին հեզ մը ժամ եկեր
ենք, մեզ պիտի վռնաէ՞ք. — Մի՛ւսիւ, այդ
գլխու ձեռքի նշաններով անձայն թէլէկրա-
ֆը որո՞ւ կը քաշէք կոր : — Ներեցէք պա-

րոն, ես կարգապահ մէկն եմ, արարողութեան ձայները չի խանգարելու համար

— Աստուած կարողութիւն տայ : — Ա՛խ, չաբուխ լմնցնէին տէ տուներնիս իյնայինք : — Խա՛թուն, դուն ալ տեղ չգտա՞ր քի աս խալապալըխին մէջ էկար մտար : — Քա զաւակս, տէյ վարը կեցած էի ամա՛ հրող հըրմըշտկոյներուն տալդան իս հոս բերաւ նետեց :

Ժամը Գին հանդէսը վերջացած էր. հանդիսատեսաց շատեր հարսնիւորներէն առաջ ճամբայ կ'ելնէին, անշուշտ հանդէսէն մահրում մնացող դրացեաց լուր տանելու համար թէ՛ « պսակը եղաւ » :

Հնչակ — Ըստ մեզ, նկատելով որ երկսեռ զբօսասիրաց ոմանց շնորհիւ կարգապահութիւնը շատ անգամ գլուխը կառնէ կերթայ՝ այսպիսի հանդէսը տան մէջ կատարուելու են :

ԴԻՈՂԻՆԷՍԻ ՅԱՆՁՆԱՌԱԳԻՐԸ

Աթենացի մը Դիողինէսի գիմելով՝ հըռ-
չակաւոր Գլիօպէլ փիլիսոփային աղգականնե-
րէն մէկուն ներկայանալ փափաքիլը կը յայտ-
նէ և կը խնդրէ որ նոյն անձէն ընդունուելու
համար Դիողինէս իրեն յանձնառագիր մը
աայ. փիլիսոփայն ալ յանձնառագրոյն տեղ
հետեւեալ խրատը կուտայ .

— Բա՛րեկամ, եթէ դու ոսկի ես՝ աշխար-
հի ո՛ր կողմը որ կուզես գնա, արժէքդ գիտ-
ցող շա՛տ մարդիկներ պիտի գտնես, իսկ եթէ
արդէն պղինձ ես՝ իմ յանձնառագիրս զքեզ
ոսկիի նման ցուցնէ ալ նէ՝ տեւական չէ, քիչ
ժամանակէն կարմրութիւնդ (գըզըլըն) յե-
րեան կեընէ՛ »

Հնչակ — Այս խրատը, հեղինակած գըր-
քերնին ծախել տալու համար Ոստումնական
խորհուրդներէ յանձնառագիր ուզել պատ-
րաստուող մի քանիներուն ուշադրութեանը
կը յանձնեմք :

Փ Ո Ւ Ն Ջ

Եթէ կուգես թշնամոյդ ձեռքէն ազատիլ՝ աշ-
խատէ՛ անոր հետ բարեկամանալ

*
* *

Շատ մարդիկ իրենց բարեկամացը հետ խաղի
թղթի պէս կը վարուին, խաղը լմնցնելէ ետքը
եթէ չահած աւելան՝ թղթերը կը վերցնեն մէկ
կողմ կը նետեն :

*
* *

Բարկութիւնը զսպող անձը իր ամենամեծ թըշ-
նամին յաղթած կըլայ :

*
* *

Ողորմութիւնը արդարութիւն մէ, իսկ նուէրը՝
պարտք :

ՆՈՐ ՇՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴ ՄԱՍԼՈՎ

ՉԱԻԵՇՏԱԿԱՆ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԲՈԺՈԺԻԿԻ

ՎԱՍՆ 1887 ՏԱՐԻՈՅ

Գին 40 բարա

Կեդրոնատեղին է Գ. Պաղտատեան գրասունը
Կ. Պոլիս Յակոբեան Խան Թիւ 15

ՀՆԴԱՐՉԱԿ
ՕՐԱՅՈՅՑ
ԷՑՑԴ

Թուականին

ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ Ս. Փ. ԱԶԳ. ՇԻԱՆԴԱՆՈՅԻ

Գին Յ Լր՞.

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ

(Արամեան)

Սոյն 520 երեսներէ բաղկացեալ այսինքն երկու մասի հաստութեամբ Օրացոյցը կը սլարունակէ 45 էն աւելի այլ եւ այլ վիճակագրական օգտակար տեղեկութիւնք եւ գիտելիք :

ՆԿԱՐՀԱՆՈՒԿ

ԹԻԻ 18

(ՊԱՐԳԵՒԱԽՈՐ)

ա ա

ա

ն

ն

ե

կ

զ

ը

վ

յ յ լ

տ

ւ

ա

ա ա

ԹԻԻ 17 Նկարհանուկը կարգաւ այսպէս

«Աշատն ի՛նչ օգուտ սեւին
Յորդորն ի՛նչ օգուտ խեւին»

ԹԻԻ 17 Նկարհանուկը անսխալ կարգացին Տիարք

Տ. Տօղրամաճեան. Մ. Չիվիճեան. Ա. Քէրէստէճեան:
Զմիւռնիայէն Դարեհ: Նաւասարդեան:

ՆՈՐ ԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄՕԺՏԻՆ ԴԵՄ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ

(Մուայեհնէ)

(Շար. եւ վերջ տէս Երես 101)

Այս միջոցին փողոցի գուռը զարնուելով՝ երիտասարդին հօրեղբօրը կողմանէ զըրկուած նամակ մը յանձնուեցաւ, որոյ պարունակութիւնն էր հետեւեալը.

« Մեծարոյ Տէր.

Նկատելով որ յահակնկալս կարևոր գործի մը պատահամբը չպիտի կարենամ վաղը ձեզի հետ տեսնուիլ ըստ իմ խոստման՝ առ այս պարտ անձին համարեցայ ներկայիւս Զեր ներողութիւնը խնդրել, յայտնելով միանգամայն թէ՛ եղբօր որդիս վստահ իւր քաջառողջութեանը՝ պատրաստ է Զեր կողմանէ առաջարկուելիք մասնագէտ բժշկին

քննութեանը ենթարկուիլ ամենայն սիրով ,
երբ որ կամիք :

Հաճեցէք ընդունիլ մեր խորին յարգանքները .
Մնամք և այլն .

* * *

Այլը — Է՛յ , հիմա հասկեցա՞ր տիկին , թէ
« իւֆլէնիրտէ՛ » էթէր իմիշ տիւտիւկ » :

Տիկինը — Լաւ , ահա դուք ընդածի՞դ պէս
կարդին մտաւ . բայց հիմա մեզի խօսք մը
պէտք է ետ , եթէ երիտասարդը պայմանդ
չընդունէր , ի՞նչ պիտի ընէիր .

— Ի՞նչ պիտի ընէի մի՛ , աս ալ հիմակուան
ժամանակս տեսնուած կարգ մը ակտացեւոյ
դասընկերներէն է եղեր ըսելով պիտի ճամբէի :

— Բարեբաղդաբար չի մերժեց :

— Խոհական երիտասարդը չկրնար մեր-
ժել այսպիսի առաջարկ մը ու չի մեղադրեր
զմեզ , վասն զի ինքն ալ մեզի հետ կը տես-
նէ կոր այս ակտին հետզհետէ շահնալը . իսկ
այսօր մերժույ կտամ ծաղրույ մը եթէ վաղը
աղջկան հայր ըլլայ և այս ակտին տարած-
ուիլը տեսնէ՝ անպատճառ իմ օրինակիս հե-
տեկով՝ փեսացուն բժշկական քննութեան
պիտի ենթարկէ :

— Կուզէ՛ նէ չ'ենթարկեր:

— Մենք որդեւէր հօր խօսք կընենք կօր, տիկին. մենք մեղ նայինք: Գիտես ա՛, քանի մը տարիներէ ի վեր պարբերական հանդէսներ, պարգեւաբաշխութեանց առթիւ ճառախօսողներ, բեմասացներ անընդհատ կը քարոզեն թէ՛ «ծնողաց պարտքն է իրենց դաւակաց մանաւանդ աղջկանց դաստիարակութեանը մեծ հօգ. տանիլ, բարի մայրեր հասցընելու համար կրթել զանոնք.» շատ չընորհակալ եմք որ այս խրատները մեղի կուտան, և մենք ըստ կարեաց կը ջանանք մեր աղջիկները կրթել. սակայն հիմա մենք ալ (աղջկանց հայրեր) ստիպուած ենք առաջարկել որ, բարոյականութեամբ օժտեալ մաքուր հայրեր պատրաստելու է, տղայք վարժարանէն սովորելու են այս մարդակործան ախախն շահատակութիւնները, որպէսզի վաղը եթէ չուկայ ելնեն՝ զգուշանան, ապա թէ ոչ՝ անգամ մը այս ախտէն որ բռնուին՝ պէտք է երկօկայել թէ ասանկ անձերէ ի՞նչպիսի կազմութեամբ զուակներ յառաջ կուգան . . . և քանի՞ բարայ պիտի ընէ կնոջն առած կրթութիւնը:

— Բայց ամօթալի բան մ'է այս մասին վարժարաններու մէջ դասախօսութիւնը.

— Իրա՞ն կընես կ'որ, քեզի պէս ամօթալի համարողները վաղը քարերով պիտի ծեծկըվին: Այո՛, վարժարանոց մէջ առողջաբանութեան դաս տալու է տղոց, (իւստիւն քէօյի չըլ լալու պայմանաւ.) աշակերտք սովորելու են թէ հեշտութեան վրայ կայացեալ չէ մարդկային բարութիւնը, սովորեցնելու է անոնց թէ հեշտութիւն և ցոփութիւն մարդուս կեանքը կը կարճեն. վերջապէս աղայոց միտքը այս մասին լաւ մը լուսաւորելու է:

— Արգէն աշխարհս օրէ օր լուսաւորուելու վրայ է:

— Ճշմարիտ է, բայց սա ալ ճշմարիտ է որ, այս տեսակ ախտերու տարածմանցը չնորհիւ լուսաւորուելէ աւելի մարելու վրայ է:

— Եկու՛ր քեզի վարժապետ ընենք:

— Շէն կենաո՛ւ, ես վարժապետ ըլլալու կարողող չեմ, բայց եթէ արտօնութիւն տանենայի՛ վարժարաններէն թախըմ՝ մը աւելորդ «~~իւստիւն~~»-ը վերցնելով, անոնց տեղ ընդարձակ առողջաբանութեան դաստիսօսութիւնը կը դնէի. սքովհետե՛, մարդիկ, որ ընտանիքն և ազգը կը կազմեն, եթէ պզտիկուց չի սովորին այս տեսակ մարդակործան ախտերու հետեանքը՝ վաղը չուկայ երեխան պէս՝

ըստ արդի դրութեան իրենցմէ շատեր անգիտութեամբ պիտի պլշկին այս ախտերէն, է այն ատեն ասանկներէն ինչ օգուտ կրնայ քաղել ընտանիքն ու Աղգը :

— Կեցիր, միտքս բան մը եկաւ, այն ինչէնց տղան, որ մարտը բարոյականի տէր միանգամայն ուսեալ երիտասարդ մը ըլլալը շատերէն հաստատուած է, քիչ շատ ունեւոր ալ է, արդեօք ինչո՞ւ չ'ամուսնանար.

— Անոր պէս որչա՞փ խոհական երիտասարդներ կան այսօրուան օրս, որք թէ և այս տեսակ ախտէ մը բռնուած չեն՝ բայց իրենց հարց անխոհմ ընթացքներէն ժառանգած վտիտ կամ վատառողջ կաղմուածքնուն չի վտահելնուն համար չեն ամուսնանար, գիտնալով որ կեանքերնին շուտ պիտի կարճնան, կանաչքն պիտի թշուառանան, և եթէ զաւակներ ալ ունենան՝ այդ անմեղ արարածոց կեանքերը իրենց իններէն աւելի՛ կ'արձաւ պիտի ըլլան : Ո՛հ, օրհնեա՛լ ըլլան այնպիսիք որ այսպէս ազազանին կը գուշակեն և ըստ այնմ կը վարուին . իսկ այն կարգ մը անխոհմ ախտացեալք, որ կատարելապէս առողջանալէ առաջ կը յանդգնին ամուսնանալ կիներնին թուեաւորելու և ծնելիք զաւակներնուն

կեանքը կոկոնէն բրցուած վարդի մը պէս չուտ մը թառամեցնելու համար՝ ոհ, այնպիսիք հրէշներ են և յաւիտեանս անիծեալ։ Ահա այսպիսի մէկու մը չի հանդիպելու համար էր որ ես ալ այս քննութիւնը առաջարկեցի, որովհետեւ՝ «Կէօղ կէօրաիւղինտէն գօրգար» ։

— Բայց արդեօք հետևողներ պիտի ըլլա՞նք զի, և կամ արդեօք ուրիշներն ալ պիտի յաջողի՞նք զի պէս ։

— Այո՛, նա որ ճշմարիտ որդեասէր հայր մ'է՛ եթէ կամի եւ ջանայ՝ թող ապահով ըլլայ թէ պիտի յաջողի. մենք հիմա տիւտիւկը չալեցինք, մաղթ ենք որ փափաքողք ալ յաջողին տիւտիւկնին չալել ։

Հնչակ — « Մժղան ձայնը ուշմին սազ է
Թըմբկինը խըլին նուազ է . »

Ք Մ Ի Ն Ջ

Կինը նման է մեր շուքին. ետեւէն վազես՝ կը փախչի, իրմէ փախչիս՝ ետեւէդ կուգայ:

*
**

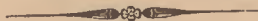
Ձինացիք կըսեն թէ՛ կանայք երիտասարդութեան ժամանակ մարդկանց սիրուհի, տարիքոտ եղած ատեննին նոցա ընկեր իսկ ծերութեան ժամանակ սպառուհիքն են:

*
**

Ամենամեծ ստախոսն՝ նոյն իսկ իւր անձին վրայ խօսողն է:

*
**

Բոլոր կանայք արդարեւ Եւայի դստերք են, իրենց նախաւոր պէս հետաքրքիր և անհընազանդ:

ԵՐԿՈՒ ԴՐԱՅԻ ՀԱՐՄԵՐ

Ա՛հ, քո՛յր իմ, արդեօք աշխարհիս մէջ
կա՞յ մեր սեռէն մէկը որ ամուսնանալէն ետ-
քը հանգիստ ըրած ըլլա՞յ :

— Ժամանակաւ հատ մը կայ եղեր :

— Ո՛հ, բիւր երանի՞ իրեն . բայց արդեօք
անու՛նը կրնա՞մ իմանալ .

— Ինչո՞ւ չէ, հա՛տ մեր նախամայրը, — Եւայ :

— Բայց ինչէ՞ն պիտի հասկնանք անոր
ալ հանգիստ ըրած ըլլալը .

— Մնկէ կրնանք հասկնալ թէ՛ ոչ կեսուր
ունէր, ոչ տադր ու պարօնտատ և ոչ ալ տալ
պուտադ :

ՆՈՐ ԳԻՒՑ ՄԸ

Շատ անգամ շիրար բղքտելով՝ փողոցներ-
րու անցուդարձը խանգարող շուները իրարմէ
անմիջապէս զատելու գիւրին ճամբան ալ վեր-
ջապէս գտնուել է .

« Անցեալները Լօնտրայի փողոցներէն մէ-

կուն մէջ բազմութիւն մը հաւաքուած էր, արհեստով անասուններ կըթող երիտասարդ մը որ այն միջոցին անկէ կանցնէր՝ սոյն հաւաքման պատճառն հասկնալու մտօք կը մօտենայ ու կը տեսնէ որ մեծ շուն մը կատաղաբար բռնէր խեղդեւ կ'աշխատէր շնիկ (ֆինօ) մը՝ զոր ազատելու մտօք անցորդներէ ոմանք ի զուրմեծ շանը գլխուն կը զարնէին և ոմանք ալ պօչէն կամ ականջներէն կը քաշքշէին:

— Կեցէ՛ք, բա՛րեկամք, կը գոչէ երիտասարդ արհեստաւորը, այս միջոցիս որքան զարնէք՝ այնչափ աւելի կը կատղեցնէք, ատոր դիւրին ճամբան կայ,» և զրպանն ունեցած քթախոտի տուփէն քիչ մը քթախոտ առնելով շանը քթին կը մօտեցնէ, որ հոտուըտալուն պէս՝ փռնքտալ մ'ի կը բրցնէ և շնիկը ձգելով կծիկը կը դնէ, չմոռնալով սակայն շարունակել իւր փռնքտալը: Եւ մինչդեռ բազմութիւնը բարձրաձայն կը ծիծաղէր՝ ծափահարելով զարհեստաւորն, նա՝ ազատուող շնիկին լալու աղմուկը կտրել տալու համար քիչ մը քթախոտ ալ անոր քթին կը հրամցունէր, որ միւսին պէս փռնքտալ մը բրցնելով կառնէ կը քալէ: Բազմութիւնը կրկնակի ծափահարելով զարհեստաւորն, կը ցրուի:»

ՍԻՐՏ-ՀԱՐՑՄ ՈՒՆՔ

Տիկին Ստորակէտին այրը երկու օր առաջ կը մեռնի. տիկին Տողադարձ ալ կը պարտաւորի իր վշտացեալ բարեկամուհւոյն գլուխդ ողջ կենայ կամ սիրտ-հարցմունքի երթալ, ահա այս պատճառաւ կանուխէն փողոց կիյնայ և ուրախ զուարթ դէպ ի բարեկամուհւոյն բնակած տունը կը յառաջանայ, դէմը ելնող կամ պատուհաններէն հարցնող ճանչորներուն մեծածայն ողջարարելով այցելութեան նպատակը, իսկ բարեկամուհւոյն տան դռնէն մտնելուն պէս՝ ըստ սովորութեանց լալկանաց քիթն ու բերանը այլակերպելով և հիւսկի սարսափեցուցիչ ձայն մը ձգելով՝ սանդուղէն կելնէ. իւր ձայնէն մեռնողին կիներն ալ նորէն լալ կոծել կը փափաքի կամ շատ անգամ՝ ակամայ կը պարտաւորի, «էրկանը մեռնելը բէք շատ հոգը չընե՞ր կըր» ը ըսել չտալու համար, Քանի մը վայրկեան այսպէս լալու ձայներով անհասկնալի բառեր իրարու փոխանակելէ ետքը աչքերնին կը սըրբեն ու խօսակցութեան թէլը ձեռք կառնուն:

— Էհ, գլխդ ողջ կենայ, քու՛րուկ.

— Ա՛խ . . . կլոխս չորնայ:

— Քա առ ի՞նչ ծուն էր որ թէփէիդ ին-

չաւ, իմացածիս պէս անկրծակներու եկայ.

— Օղջ ըլլաս, ատանկ ըլլալիքդ մտքէս անցաւ, աչկս ալ դուռը մնաց քիկուզաս տէյի:

— Ախ, արևուդ մեռնիմ, առջեւէս անցածի պէս ան օրը չուղելով պուղատան դրի, հէմ ի՞նչ մեղքս պահեմ, անցած օրուան տեսնելու վրայ հիշ ումիշ չըրի ասանկ հաբըճիկ ըլլալիքը:

— Վո՛ւրկէ իմացար պարէ.

— Ժամէն ելլող քանի մը կնիկներ «զավալը Ստորակէտ տուտուին գլխաւորն ալ մեռեր է», ըսելով կանցնէին կոր:

— Աճապա ուրո՞նք էին.

— Ո՛վ դիտէ, դուռը ստնկ կէս մը բացած ետնուն պիտի նայէի ամա՛ն ան վրայ—գըլխովս հիճապ ըրի, հօշ ետքը մէռաքէս խելա բըռեցայ ալ նէ՛ արթըգ իշիշտէն կէշմիշ իտի. սօխախը սաբմիշ ըրեր էին:

— Ծաներնո՞ւն ալ չի հոսկցար ո՛վ ըլլանին.

— Զի հասկնալուս համար էր քի դուռը բացի, ամա՛ պօշ:

— Նէ իսէ, օղջ ըլլան անոնք ալ դուք ալ քի իս չէք մոռնար:

— Ատ ի՞նչ խօսք է, պարաքերնիս է նէ՛, հէմ ախսի պիտի ըլլայ ես՛, անդիի պախճան

լաթ փռելու գայած ատենս մեռելը անցուցեր են տէ՛ չկրցայ տեոնալ, ամա սիրտս ընահալթցաւ, քովի տունէն իմացայ քի շէնքով ճնորհքով մեռել մն է եղեր.

— Աա քովի տունիներդ ալ աղջիկնուն նը շանը ետ ըրեր են:

— Հապա՛, շատո՛նց. էյ ի՛նչ ընեն քուրուկ, ճէպի տէլիկին մէկն է եղեր:

— Աչկո ելլայ լուսահագիիս պէս զահէր:

— Թըպխը. ամա քեզի բան մը ըսե՞մ քուրուկ, խաթըրա միւրվէթ, դուն ալ սանքի շատ բան քաշեցիր, սրտին կիւճ չիգայ՝ կարգուէն պէրի օր մը խնդացո՞ւց քեզ:

— Էյ իշթէ, սանքի մեռած օրը:

— Պարէ բան մը ձգե՞ց.

— Մեղայ, քուրուկ, մեղայ, աւելի շեղ մը պիլէ չի ձգեց:

— Հապա մեռելը տունէն դուրս հանած վախիթնին բէնճիրէէն վար պոռացեր ես քի՛ « ո՛ւր կերթաս կոր, ո՞ր մէկ ըրածդ դովեմ, ո՞ր մէկ շինածդ պատմեմ, ան նիբխաքայի քիւրքերդ մի, ան առած ճըղլաւաներդ մի, ան ծանրը խումաշներդ մի, » իշթէ կայլս և այլս. ապիկայ իրէք սօխալս անդիէն Բըթբըթէնց տունէն լսեր են. էյ քուրուկս, ան քի՛

ատաար քիւրքեր ունէր նէ՝ պարէ մէկ հատը տունին մէջը օլտուն վրան ձգէիք, խարիպ էօ-լիւսիի պէս ծածկոյցով ինչո՞ւ գոցեր էք, ի՞նչ մեղքս պահեմ, սիրտս շատ կտորեցաւ, հէմ այսօրուան գալս ալ ասիկայ քեզի զրուցելու համար էր :

— Ախ քուրուկ, մէկը գիտես մէկը չեյտես, ան ըսածներէս հիշ մէկը չունէր ամա՛ չինելու հավէս ունէր :

— Աչկդ խաղայ կնիկ, էյ ինչո՞ւ անանկ պոռացիր .

— Մտիկ ըրէ քի ըսեմ, դլոխս բէնճիբէէն դուրս հանեցի նէ՝ խալապալըլս մը աչկիս զարկաւ, անոնց աչքին առջև չոր չորունա ձայն չի հանելով լալը ինծի պէթ բան մը երևնալուն՝ ան խօսքերը ըսի քի, գլխաւորին մեռնելուն վրայ սանկ կէս մը լացաւ չըսեն :

— Էյ հա՛, ատ ալ խեղք է եա՛ . . . ան չէ ամա, լաթերդ ինչո՞ւ չես փոխած, սեւերը չես մտեր .

— Ախ, քուրուկ, սիրտս սե չըլլալէն ետքը լաթերս սիցներէս ի՞նչ ֆայտա կելնէ, ես քեզի հիմակու վախթս ի՛նչ տար սեւեր հաղ-նող սգաւորներ ցուցնեմ քի՛ որտերնէն հագածնուն ըրէնկին հիշ ույմիշ չըլլար, հէմ քե-

զի բան մը ըսե՞մ, սիրտը չէն ըլլալէն ետքը անոր ասոր աչքին սգաւոր երեւնալու համար ունիո չունիս թախըմ մը մասրաֆներու տակ մտնալով սուգի հագուստ չինեւա ելնելն ալ էյ տիւզճէ իսենթութին է :

— Իշթէ ատ իօսքդ բէք իրաւ է :

Չկալաճառ մը « թաղէ՛ պալըդ , թաղէ՛ » , վայ կիտի լէվրէք վոյ , ալմանանըն եա ագլը եօգ. Էա փարաոր , իշթէ մալ իշթէ չարչը , » կը պոռար սուր ձայնիւ : Նոյն միջոցին ծերուկ անցորդ մը կը մօտենայ և ձուկին ալկանջին բան մը բորտալէն ետքը՝ ճամբան կը չարունակէ : Չկալաճառը ծաղրածու եղանակաւ ծերուկին հասէն կը գոչէ՛ , « ճա՞սըլ ,

էյի գօգլատը՞ն մը ա՛ղա, հիչ պէօյլէ սէրին
հաւատա պալըգ գօգլանը՞ր մը. պիր գօգ-
լամագ տըր ալմըչ կէչմիչինիզ, պարէ աղնա-
սանը՞զ. հէմսէն պէօյլէ պալըգ եէյէմէզսին:

Ծերուկը — Վագաա սէքիզ կիւնլիւք պա-
եաթ պալըգ տա եէնմէզ:

— Պայաթ օլտաղունու նէրտէն աննատըն.

— Պալըզըն իֆատէսինտէն:

— Պալըզըն իֆատէսի նէ՞ օլուեօր քի.

— Կէչէն հաֆթա դայըգտան չըգարքէն
գունտուռամըն թէքի տէնիզէ տիւշտիւ տէ՝
աճապա կէօրմի՞չ մի տէյի չիմտի պալըզա
սօրաոււմ,

— Էյ նէ՞ տէաի.

— «Սէնին գունտուռանըն տէնիզէ տիւշ-
տիդինտէն տէ իքի կիւն էլէլ պէն տէնիզտէն
չըգմըչըմ, խապէրիմ եօգ,» տէյօր:

ԹԻԻ 18 ՆԿԱՐՇԱՆՈՒԿԸ

Դժուարաւ կարգացուելիք նկարհանուկ-
ներ խնդրող բայց տակաւին դիւրիւնը շտկէ
չիտակ կարգալ չի կարողացող մի քանի մեծա-
խօս նամակագիրներու անկարողութեանց կըր
կին հաստատմամբ, թիւ 18 Նկարհանուկը
անոխալ կարգաց Պարոն Բոժոժիկ Հնչակեան,
ինքն իրեն ըսելով թէ՝ «քանի որ խոստանան
և ոչ առնեն՝ այլ ևս մեծ մեծ թողչի ջարդեն:

Թիւ 18 Նկարհանուկը կարգալ այսպէս

«Օրացոյցին մէկ տեսակը յաւելուածով տպեցին»

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱԻ

Գին 40 քարս

Կեդրոնաժողովին և Դ - Պալատական պալատին
 և - Պոլիս Յակոբեան նաև Թիւ. 15

ՆԱԽԱՊԱՇԱՐԾԱԿԱՆ

ԴԻԻԱԲՆԱԿ ԲԱՂՆԻՔԸ

Ինչպէս որ յայտնի է, Հայ իգական սեռէն շատեր սա համոզումը ունին թէ՛ տաք բաղնիքին մէջ մէկ երկու ժամ կեցողը՝ կէս մը միայն մաքրուած կը սեպուի, իսկ կատարելապէս մաքրուած և տրուելիք ամենայն տին լումային զինն անգամ հանած ըլլալու համար հարկ անհրաժեշտ է եղեր հակառակ առողջաբանական օրինաց՝ բաղնիքին մէջ ինը տասը ժամ քրտինքի և հաղարումէկ տեսակ շունչերէ ապականեալ թունայից օդը ծծել և խըռպաներով ջուր յումպէտս վատնել : Այս համոզումը կամ լաւ ևս է ըսել հաւաքը ունեցողներէն շատեր բաղնիք երթալու օրերնին երբեմն իրենցմէ առաջ կանուխէն տարիքոտ կին մը կը զրկեն եղեր «խաղնային քովի կամ ուրիշ աղւոր խոռոչ մը» բռնելու համար :

Բաղնիքներու մէջ առողջաբանական օրինաց բոլորովին հակառակ այսպէս ժամերով կենալէն յառաջ դալիք վնասները խոհական ընթերցողաց թողլով մտածել՝ մենք դանք մեր լսած պատմութեան :

«Մէկ երկու ամիս առաջ առաւօտ մը կանուխ տարիքոտ կին մը գիւղաքաղաքի մը բաղնիքը կը մտնէ, իրմէ ետքը գալիք ընկերուհեացը համար աղւոր «խուռնա» մը բռնելու փափաքով. նոյն միջոցին սեւամորթ կին մը կը լուացուէր. խուռնա բռնելու պաշտօնն ունեցող տիկինը բաղնիքին մէջ աիրաժ խիտ շոգիին շնորհիւ սեւամորթ կինը դ.և.՞ կը կարծէ, եւ լեղապատառ դուրս կը փախչի գոչելով, — Խուռնային ծակէն բերի մը ելաւ :

(Որչափ անտէր խենթեր կան, որք այսպիսիներէն շատ խելացի են:)

Ի զո՛ւր բաղնիքապանուհիք կ'աշխատին զայն հանդարտեցնել, ի զո՛ւր նոյն սեւամորթ կինը դուրս գալով կը կշտամբէ այս դիւամուլ կինը, որ դըտէն իր աղմուկը լսող և բաղնիք մտնելու վրայ եղող յաճախորդուհիներէն «խէնթ» չի կոչուելու համար թերեւս կը պընդէ թէ՛ «մեզայ, ի՞մ աչկիս հաւտամ մի անոնց, իշթէ խուռնային ծակէն սև բերի մը ելաւ՝ ու իս տեսածին պէս կէնէ ծակը մըտաւ:» (Եւ փառք-յաւիտեանս ամէն:)

Ներկայից միաձայն հաւանութեամբը այս խենթուհին բաղնիքէն կը վռնաուի, և կըռն թէ նախանձոտ բաղնիքապանուհի մը վերոյիջեալ

բաղնիքին յաճախորդութիւնները իր բաղնիքը տանելու համար այս տեսակ սուտ մը տարածայններ է նոյն անժամօթ կնոջ միջոցաւ . ահա այս տարածայնութիւնը բաւական էր տիկնանց մեծագոյն մասին խելապատակացը մէջ ի հնուց աւանդ պահուած « բաղնիքին մէջ բերի կայ » ի հաւատքը . յերեւան հանել, որք նոյն օրէն կուխտեն այն բաղնիքը ոտք չի կոխել, տարածայնելով միանգամայն թէ՛ « այն ինչ բաղնիքը բերի կայ և լօհօստ մը պիլէ լպպեր - կըլլեր - է : »

Իսկ մօտամուտը բաղնեպանութիւն փոխանակ այս սուտին հեղինակը ոստիկանութեան յանձնելու՝ կորուսած յաճախորդութիւնները նորէն չահելու համար խուռնային որոշեալ գինը 8 էն 4ի կիջեցնէ, հախ փարասին 2 էն 1 ի, ուստա փարասին 3 զրուշէն 60 փարայի, աւնա և նաթըրաց ավայիաները 10ական փարայի, ու տղայոց համար որոշեալ տուրքը ջնջելէ զատ՝ խուռնաներուն զաղտնի հանդերձներն ալ կը վերցնէ որպէս զի յաճախորդութիւնք ուղածնուն չափ ջուրը խարճեն, բայց տեսնելով որ անօգուտ են այս զոհողութիւնք, բոլորովին խելահատեալ կը դիմէ մուսահաթ խուլունճ, դըրսէվէ, ներսէվէ, երլանճըդ և

շէյթանճըդ կապող անուանի ըռխալապատիւ աղօթող ճէօհէր խաթունին՝ որ իր սէպէպլի բերնովը 40 օր իրիկունները ժամը 12էն ետքը բաղնիք մտած՝ թիւ թսիւներով, նէֆէսնէրով և երեթկաութներովը (Աստուած շատ քաշել չի տայ,) մենէ աղէկները, տները տէվէները, բերինները պէլլի ալ բիրէները թօռթօփ ընելով տն խուռնային ծակէն ներս պիտի խօթէ եղեր (վէսէլամ) իր հետեւեալ աղօթքովը՝ զոր չարաճիճին Բոթոթիկ իրիկուն մը յաջողած է բաղնիքին դմբեթի պատուհաններուն մէկէն լսել :

Բոթոթիկ — Խորին ուշադրութեամբ լուարուք

ճէօհէր խաթուն — Մէնէ աղէկին խուվէթովը, պաշ բէրիիս բէրնովը, առած փարայիս սիրովը կըսեմ, ո՞վ սուր մինաս, ո՞վ մծ մնայ հարեապետ, խմտառիս եկէք սա պաղնիքին բերին կապենք. է՛յ տեւդ տեւայ. օռթնեմ օռթնեմ օլանաս, ամեն ցաւուն տիրանաս, քանի ծովը փրփրի՝ միդ ալ վրադ քրքըրի. (երեթկալով) իշթէ պէկճիին մօրուքին թէլովը կապ կապեմ կապ մնաս, ես հոս մնամ դուն հոն մնաս. պէրանդ պռնըվի, պատարա-

Թըդ կապվի, սեւերը բռնեն բէշէրդ, կապեն
օտքդ ծառքերդ. ախ պոռաս վախ պոռաս
հիչ մէկ Թարափէ իմտատ չի գտնաս. հըչկը
ռիքովս դինճիւներդ խալիցունեմ, մօմ վա-
ռեմ փառք ըսեմ՝ թիւթսիւ տամ օ՛խ ըսեմ.
պալթայով քեզ զարնեմ, քէօքիկդ չորցունեմ,
սէպէպլի նէֆէսով քեզ խըսըր ձգեմ. ծակիդ
մէջ մնաս, կոռպէկոռ ելլաս, մինչի մամուր
դատատանին քիւտքի թիւկ մնաս և փառք
յաւիտեանս ամէն»

Հնչակ — Դժբաղդաբար հիւանդանոցն
մանաւանդ յիմարանոցի յարկը այս տարի
չափադանց բեռնաւորեալ լինելով՝ այս տե-
սակ խեղատուութեանները դուրսը պիտի մնան
ց'վերաշինութիւն :

Գեղանի կին մը փիլիսոփայի մը հարցուցեր է թէ՛ - աշխարհիս մէջ ամենէ խելացի և ամենէն մեծ փիլիսոփայն ո՞վ է .

— Ներեցէք տիկին, պատասխաներ է փիլիսոփայն, եթէ անկեղծօրէն ըսեմ ձեզ, թէ աշխարհիս մէջ ամենէ խելացին կանանցմէ չի խաբւող և ամենամեծ փիլիսոփայն ալ կանանց խօսքերուն կարևորութիւնն չի տուողն է :

*** ա՛ղա, նէ տիւշիւնիւօրսընըլ .

— Ախպար նա՞օրլ տիւշիւնմէյիմ , պիղիմ եալընըն սանտալընը պիր աղ մէրամէթ էթ-տիրմէք իչուն վէրիլհարճա էմր իթմիշ իտիք,

— Էմրիսիդի իճրա ի՞թմէմիշէր մի .

— Իթմիչներ ամմա՝ մէսարիֆինի տէ 1500
ղրուշա պալիզ էթմիչներ . պու Նէ՝ խաղքու-
թիւն չէ, տիր դա՛րաաշ, պիր սանտալըն զիֆթ-
լէնմէսէնէ պու դատար մէսարիֆ օլու՛ր մու.

— Աճապա եալընըզ պիր սանտալընը՛զ մը
զիֆթլէնաի.

— Էօյլէ եա, պիզիմ՝ պաշկա սանտալըմըզ
եօգ տըր:

— Էօյլէ իսէ, սանտալ իլէ պերապեր վէ-
քիլհարճընըզ տա պիրազ զիֆթլէնմիշ տէ՝
հիսապ պին պէշ եիւզէ պալիզ օլմուշ. պի-
նաէն ալէյհ մէռաք էթմէյէ կէլմէզ , զիֆթ-
լէնմիշ վէ գալաֆաթլանմըշ վէքիլհարճընըզը
սույա ինտիրիպ եօլա չըգարմատան պաշգա
եաբաճագ. իշինիզ գալմամըշ տըր : Սաֆուա
մաֆուա տա իսթէմէզ, ալտըզը սաֆուասը եէ-
թիշիր քէնտիսինէ :

Ո՛հ, չափէ աւելի շատախօս մարդ մ'ես,
ըսաւ խանութպան մը իր գաւառացի մշակին .

— Քե՛ մեռնիմ ա՛ղա, պատասխանեց զու-
արճախօս մարդը, որ ես լաֆաղան իմ՝ քընծ
զիս էնտաղէից աւելի շատախօս վէ լաֆաղան
ին մէլմէքէթէն եկած մէյթուպներ վէ բօլօս-
ներ, քիւնչիւմ, բաց կիւղեան:

Հետևեալ մահսէրին հրատարակութիւնը խնդրուած է մեզմէ :

Դաւվաթլու սլիլամայ ափանտըմ

Դաւվաթլու ափանտըմ Գ. Գ. հաղիրան Գ. Թին իրիքշափթի սըհաթ վէցին պատկու վիճակից վանիկ գուղ աստըծու կօզմէն կազայ մի էշէվ աճընվ բըռնեց խէղնիս յէլավ սարէրու բաղում քարեր էբեր վանիկ էրկու թաղէ և օրթայից գէտ կէրթայ սն քարեր բէրեր լըցեր 'գէտի մէջ մէկ անգամ լըցէրայ ևզարկեր քանի տան մէջ սն պէս էղէրայ որ տան յէրդիք քակէլով մարդիկ միջէն ուրիշ գէղէրուց տէղ էղած օգնէլով շարիտ կապած քաշածին ինչ որ մարդու քտդար չէղէրա լաբին ափանտըմա-սէյլայըմ քանի տան զախիրի բավական վընաս էղէրայ և հիմայ ալ գուլֆաթններ տընէրուց ջուր և ավաղ կու խօրդին և քանի առտ թուրթունի ալ վընաս տըվէրայ և կօրէկի շատ առտ ալ զաթի մէկ ագամ ավերեց և կաղաչեք ցերն բարցրութեն օտնէն և ասոց

ամալէք հըրաման էնեո դան և քաֆղիջիք
խըրկէս որ այս գէտի էղած զարմաք տէսնի
թէ որ ուրիշ օգնութեն չէղնի այս գէղի գե-
տըն մաքրիլի ագամի ալ այս պէս թըլաղ
ձեռք տայ շատ մարդու աճին վընաս կու
բերայ կաղաչէք հըրամաքիդ բարձրութէնէն
որ այս գէղի ամալէք հըրաման տաս որ դան
իրեց տան և էղած առտէրու առուններ և ջա-
ղացնէրու ահուններ մէկ ագամ բատալ էրածէ
մընաց ամբու ֆարման սլեմամայ

էֆէաըմըն տուր

մուտիռլի

Յ•Դ

տատիկ

հաղիրան ԿՕ

Անդրէա

քաչիշ վըհան

մուխպի

ԿՅՅ՝

կազար

ՉՈՇՈՒ

մաճլիզ

աղայ

աղայ

աղայ

ՕՇՉՈԿ

Մ ՈՒՐԱ

ՕՏԺԱ

ԽՈՒՍ

աղայ

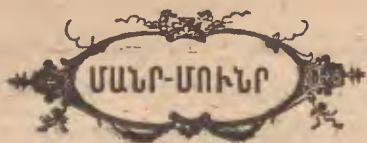
աղայ

ՄՆՈԿ

ՕԺՈԹ

(Ըստ իսկական բնագրի տպագրեցաւ ըզ
մէօհիւրս և զիմզայս թէրս ու մէրս :)

ԲՈԺՈԺԿ

Աներես մուրացկան մը մեծին Աղէքսանդրի
գիւմէլով՝ ողորմութիւն կը խնդրէ .

— Տէր իմ, գոնէ պղտիկ բան մը նուիրե-
ցէք ձեր այս ստրուկ ծառային .

— Ինծի չի վայլեր պղտիկ բան մը նուիրել :

— Ուրեմն մեծ բան մը նուիրեցէք .

— Ան ալ քեզի չի վայլեր :

*
* *

Դիողինէս օր մը արձաններէն ստակ կը
մուրար .

— Ի՞նչ կընես, հարցուցին իրեն աւանա-
տեսք զարմանօք .

— Ի՞նչ պիտի ընեմ, մերժողական պատաս-
խան առնել կը վարժուիմ :

*
* *

Ներեցէք ատկին, հարցնել ձեզ թէ, ին-
չո՞ւ համար մօտայէն կը խորշիք և միշտ պարզ
հագուստ կը դորժածէք .

— Որովհետև «մօտա» ըսուածը կամ ունեցած պակասութիւն մը ծածկել և կամ ուրիշներու չինմանել փափաքիլն է, հետևաբար ես ոչ ծածկելիք պակասութիւն մը և ոչ ալ ուրիշներու նմանելու կարօտութիւնը ունիմ:

*
* *

Լօքմանի հարցուցին թէ իր քաղաքալարութիւնը ո՞ր սորվեցաւ, «խիստ կոշտ և անքաղաքալար մարդկանց մէջ, ըսաւ, անոնց վրայ տեսած ինձ տհաճելի եղող յատկութեանց ճիշդ հակառակն ընելով:»

*
* *

Բոլոնիոյ վերջին թագաւորին դէմ դաւաճանութիւն մը նիւթուելով՝ դաւաճանաց մին թագաւորին գլուխը իրեն բերողին 2000 ոսկի խոստացաւ, եւ ասի ալ թագաւորին զըրով իմաց տուաւ զայն երկիւղի մէջ ձգելու համար: Թագաւորը պաղ արեամբ սա պաաախանը գրեց, «նոմակնիդ կարգացի, ուրախ եմ որ գլուխս ձեր քով այդքան մեծ արժէք ունի, ինչու որ ես ձեր գլխուն համար ստակ մը անգամ չեմ տար:»

*
* *

Գիւղացի մը դաշտէն վերադարձած ատենը գիւղին վարժապետին հանդիպելով՝ « իրաւցնէ կը հաւատա՞ք պարոն վարժապետ, ըսաւ, ինչ որ երէկ դպրոցին մէջ աշակերտաց սովորեցուցիք, թէ « երբ մէկը մէկուն երեսին զարնէ՝ պէտք է միւսն ալ դարձնել » »

— Այո՛, պատասխանեց վարժապետը, Աւետարանին մէջ այնպէս գրուած է :

Գիւղացին, որ ժամանակէ մը ի վեր վարժապետին դէմ ունէր՝ այս հէլալութիւնը առնելէն ետքը անոր երկու երեսին մէկ մէկ ապտակ իջեցուց . և ահա երկուստեք կռիւն սկսաւ : Նոյն միջոցին ցիւղապետը որ հեռուէն կանցնէր՝ ասոնց կռուելուն պատճառը իմանալու համար ծառայն զրկեց : Ծառային ասոնց մօտեցած միջոցին վարժապետը « ինչ չափով որ չափէք նոյն չափով պիտի չափուիք, կամ, զինչ սերմանես՝ զայն հնձեո՛ւ » ըսելով գիւղացին կը հարուածէր : Զայս որ լսեց ըսպասուորն աճապարեց գիւղապետին քով վերադառնալ և ըսել. « Իսն մը չէ տէր իմ, անհոգ եղէք, երկու հոգի Աւետարանին մեկնութիւնը գործնականապէս իրարու կը սովորեցնեն կոր : »

ՊԻՅՈՒՆ Զ

Մարդոց զբաղումը մեծ ազդեցութիւն կընէ կենաց երկայնութեանը վրայ: Ամենէն երկար ապրողներն ընդհանրապէս եկեղեցական անձինքն են, և ամենէն չուտ մեռնողները ընդհանրապէս բժիշկներն:

*
* *

Մարդիկ իրենց բնաւորութիւնը չար կամ բարի ընկերներէ կ'առնուն, ինչպէս որ որդան կարմրի դպչողները կը կարմրին և թանաքի դպչողներն ալ կը սևնան:

*
* *

Դիշերն մութ չէ բորիին,
Յերէկն ալ լոյս չէ չարին:

*
* *

Ծ Ո Մ

Աղքատը ծոմ պահէ՝ զի չունի կերակուր . Հարուստը ծոմ պահէ՝ զի չէ ակորժակըն սուր . Կծծին ծոմ պահէ՝ զի խնայէ դրամին, և Ագահը ծոմ պահէ՝ պատուելով մեծ պատառին . Կեղծաւորը ծոմ պահէ որ գոնէ սուրբ երեւի, Սուրբն ալ ծոմ պահէ որ յանցանքը ներուի :

ԱՐԵԳԱԿԻՆ ՀԵՌԱԽՈՐՈՒԹԻԻՆԸ

Ըստ հաշուագիտաց՝ արեգակին երկրէս ունեցած հեռաւորութիւնը բացատրելու համար եթէ նորածին երախայ մը ժամը 100 մզոն գացող երկաթուղոյ կառքի մը մէջ դնելով դէպ ի արեգակ ճամբայ հանուէր և անդադար երթար՝ երախան պատանի, պատանին՝ մարդ և մարդը ծերանալով կառքին մէջ պիտի մեռնէր առանց սակայն արեգակին հասնելու :

ՏՆՏԵՍ

Ամսօրեայ հանդէս ժողովրդական տնտեսագիտութեան

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ

ԵՂԻԱ ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ

Ժողովրդեան մէջ տնտեսական դիտելիքներ ծաւալելու նպատակաւ Արեւելեան Տնտեսական Միութեան կողմանէ հրատարակուած այն ամսաթերթին տարեկան բաժանորդագրինն է մայրաքաղաքիս համար 10, դաւառաց և օտար երկրաց համար 13 դահեկան, իսկ վեցամսեայն 5 դահեկան: Երկու բաժանորդ գտնողն իրաւունք պիտի ունենայ երկրորդ վեցամսեայն ձրի ստանալու: Բաժանորդագրութեան համար պէտք է դիմել Ղալաթիա, Քիւրեկճիլէր, Զիվէր պէյ խան, թիւ 13

ՀԱՆԴԷՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅ

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԱՐՈՒԵՍՏԳԻՏԱԿԱՆ

Պատասխանատու խմբագիր

Հ. ՌԱՓԱՅԵԼ Վ. ՊԱՐՈՆՁԻ

Վիեննայի Միութարեանց տպարանէն ըսկսած է հրատարակուիլ, որոյ տարեկան բաժանորդագրինն է Պոլսոյ և Զիւռնիոյ համար

Հանդերձ թղթատարական ծախքով 8 ֆրանք,
վեցամսեայն ԅ, իսկ իւրաքանչիւր տետրակի
գինն է մէկ ֆրանք:

Ի սրտէ կը մաղթենք յաջողութիւն և յա-
րատեւութիւն :

ՀԱՍՑԻ

A la Rédaction de la Revue «HANTESS»
Au Couvent des RR. PP. Mechitharistes

A VIENNE (Autriche)

VII. Mechitharistengasse 4.

ՆԿԱՐՀԱՆՈՒԿ

ԹԻԻ 19 (ՊԱՐԴԵԻԱԻՈՐ)

Բ

Ս

Գ

Ե

Դ

ՋԲ

Ղ

Ը

Այ

Ա

Վ

Մ

Վ

Րն

ՄՕՂ

Րաւ

ՀԵՏԵԻԱՆՔ

ԱՆՅԱՐԾԱՐ ԱՄՈՒՄՆՈՒԹԵԱՆ

Այս անդամ հետևողական կարգ մը անհեռատես ծնողաց ուշադրութիւնը Պարօն Հեռատես Խոհականեանի և նորա կնոջ մէջ անցած հետեւեալ խօսակցութեան վրայ կը հրաւիրէ :

«Կինը — Իմացա՞ր, Ամբակում աղան ալ պիտի ամուսնանայ եղեր :

Այրը — Ի՞նչ կըսես, այն մարդը որ 60 տարեկան է, և

— Ձէ՛, դուն ալ, 60 տարու չի կայ :

— Վաթսուներ չի կայ նէ 50 ին խօսք չունիս ա՛, ասկէջ քսան տարի առաջ սր մեր հարսնիքին ներկայ էր՝ կատարեալ երիտաւարդ մ'էր. հաթտա՝ «ինքզինքդ շատ ծանրէն կը քաշես կոր, ամբակում աղա» ըսելով տառօս տուին նէ՝ «ես աշխրբի չեմ» ըսաւ :

— Նէ խէ, ան տաւն չէ ուղեր տամ՝ հիմայ կուղէ կոր, հէմ իրաւ 35-60 տարու կը ցուցնէ տամ՝ 45ին 48ին մէջն է:

— Ըսենք թէ քու ըսածիդ պէս ըլլայ, նայինք առնելիք կնիկը քանի՞ տարեկան է:

— Էհ, սանկ 17ին 18ին մէջն է, հիմա ո՞վ մեծ աղջիկ կառնէ.

— Օ՛հ՛օ, ադ չեղաւ իշթէ:

— Ինչո՞ւ, թրախօմա չուղելէն ետքը էքէյի ալ ունեւոր է:

— Էյ, ունեւոր ըլլալէն թրախօմա չուղելուն համար հարկւր տարեկան ալ ըլլայ նէ պզտիկ աղջի՞կ առնելու է.

— Հապա ի՞նչ ընէ,

— Իրմէն քիչ պակաս տարիք ունեցող աղջկան մը կամ տարիքոտ այլի կնոջ մը հետ թող ամուսնանայ:

— Մեղայ դուն ալ, մարդուն քէֆին քէխեա՞ն եսք, տարիքոտ ըլլալուն համար մեղաց տէ՞ր եղաւ:

— Այո՛, մեղաց տէր պիտի ըլլայ, որ զաւկին տարիքն ունեցող աղջիկ մը իբր սպասուհի դործածելու նպատակաւ կուղէ զայն կընութեան առնուլ:

— Ատ ի՞նչ ըսել է, կնիկ մը իր տունին թէ խաթունն է և թէ սպասուհին.

— Ճշմարիտ է, բայց այս տարիքն ունեցող մարդու մը հետ կարգուող մանկամարդուհին ոչ թէ տան խաթուն՝ այլ միայն սպասուհի և կամ քու հասկցած լեզուովդ ըսեմ, էստիեար տատասի կըլլայ:

— Էյ ուղէ՛նէ սպասուհի մը կրնայ բռնել:

— Ահա սպասուհւոյն տալիք ամսականը դրպանը մնալու համար է որ ելեր կը կարգուի:

— Հէլպէթտէ տուող մը կը գտնուի:

— Աշխարհք է, աչքը բաց տեսնողին հետ բաց աչքով չտեսնողն ալ կը գտնուի:

— Խօսք մը պէտք է ետ, ելներ մեր աղջիկը ուղեր նէ ի՞նչ պիտի ընէիր:

— Բարի եկար պիտի ըսէի:

— Իրա՞ն կըսես կոր:

— Իրա՞ն կըսեմ կոր:

— Իրա՞ն, իրա՞ն կըսես կոր:

— Իրա՛ն, իրա՛ն կըսեմ կոր, ատ ի՞նչ է, թէ-լաշի ինկար:

— Էյ վաղը ես ի՞նչ պատասխան պիտի տամ:

— Որո՞ն.

— Հոմոյողեան Միջնորդ խաթունին, որ

Ամբակում աղային համար եկեր մեր աղջկան
— Յուզիտային — ձեռքը կը խնդրէր:

— Աստուած շատ քաշել էի տայ ըսէ տէ
ճամբէ:

— Քա ճանճմ, իշթէ թրախօմա ալ չուզեր
կոր:

— Կուզէ նէ ուզէ, տուողը ո՞վ է:

— Էյ, աղէկ ա՛, քիչ մը ճէհէզալ կը լը-
մընցնենք:

— Ես իմին, պէլքի ալ հօրս տարիքն ու-
նեցող մարդուն աղջիկ չեմ տար:

— Իշթէ դուն ասանկ ես, ասով երկուք
կըլլայ քի զաւկիս խամէթը թէվմիշ կընես կոր,
տուողները սանքի հոգի չունին:

— Հոգի ունին ամա՛ խեւք չունին, որ վաթ-
տուննոց մարդուն քսան տարեկան աղջիկ կու-
տան հարստութեանը թամահ ընելով:

— Չի նայիս դուն բէք խեւքի ես:

— Բէք խեւքի չեմ նէ՝ սէրսէմ ալ չեմ ես:

— Ի՞նչ գիտնում քի ասկէ աղէկը պիտի
գտնանք:

— Ասկէ աղէկը չի գտնալիքնիս ինչէ՞ն
հասկցար:

— Տարիքը եկաւ հասաւ, 18ը լմնցուց՝

— Աս հիսապով՝ ըսած փեսացուիդ տա-

ըիքն ալ 40 տարիէ ի վեր եկեր հասեր անցեր է, գաղէլ տէօքիւմիի պէս թափելուն ալ մատ մը մնացեր է:

— Քա ճանըմ, տարիքոտ ըլլալէն ի՞նչ կելնէ. հէմ՝ առ մարդը վաթսունը չի կայ:

— Լաւ, դուն հիմա սա մարդը քանի՞ տարեկան կը կարծես.

— Էհ, սանկ, վրայէն նայիս նէ՝ յիսուն յիսունը հինգ տարու կերևայ ամա՛

— Ներսէն ինտո՞ր նայինք,

— Քա ճանըմ, անիկայ խօսքի թէմսիլ է. սա ես աղէկ գիտեմ. քի ըռահաթ 43ը կայ.

— Հայտէ թող քու ըսածիդ պէս 43նոց ըլլայ, ես հիմա քեզի մէկ երկու հաշիւներ պարզելուս պէս՝ իրաւոնք պիտի տաս իմ «չէ» ըսելուս. ասոնք անանկ հաշիւներ են որ՝ մինչև հիմայ շատեր ալ քեզի պէս Փարխին դացած չեն.

— Թող անանկ ըլլայ ամա՛ չէ չըսենք նէ աղէկ պիտի չըլլայ.

— Առ ի՞նչ է, նորէն սկսար, քիչ մը համբերէ որ խօսքս ամբողջացնեմ.

— Ես զաւկիս աղէկու թանը համար կըսեմ, ճահիլ չէ իշթէ, չէնք շնորհք խեւքը գլուխը կատարեալ մարդ մ'է:

— Ես ալ զաւելիս ազէկութեանը համար պիտի ըսեմ, իրաւ, առ մարդը տարիքով ճահիլ չէ՝ բայց եթէ խելքը դուրսը կատարեալ մէկը ըլլար՝ ան տարիքին մէջ զաւելին տարիքըն ունեցող աղջկան մը հետ կարգուելու չէր ելներ:

— Ինչ որ է, սա ըսելիք հաշիւիդ նայինք:

— Ահա պիտի սկսիմ, բայց կը ինզրեմ որ ուշադրութեամբ մտիկ ընես:

— Եստ աղէկ: (Ետնադիմել)

Կուրծքին վրայ ուռ (գանպուր) ունեցող մարդ մը, յունաստանի քաղաքներէն մէկը կերթայ. քաղաքացիք զայն շրջապատելով կ'սկսին ծաղրել ու ըսել թէ՝ «ամեն մարդ իր ծրարը կրնակը առած կերթայ, դուն ինչո՞ւ համար կուրծքիդ վրայ կը կրես »:

— Ի՞նչ ընեմ ե՛ղբարք, կը պատասխանէ պատրաստաբան մարդը առանց խռովելու, անառակը, գողն ու աւաղտկը շատ գտնուած տեղերը ասանկ ընել կը վայլէ եղեր:

Գինետան մը մէջ

Յաճախորդ մը — Վտ'րպետ, բազմն էյի՞ մի։

Գինեպանը — Էյի տէմէք տէ սէօզ մի։

Յաճախորդը — Աճապա ինանաեը՞մ' մը .

Գինեպանը — (Անկիւնը կծկտած գինով մը
ցուցնելով) Իշթէ՛ նիւմուէսի, իսթէր ինան՝
իսթէր ինանմա :

ԳԻՆԵՆԵ

Անոնք որ զիրենք կը յարգեն՝ կը պար-
տաւորին, բայց անոնք որ անփոյթ են իրենց
արժանապատուութեանը մասին՝ կ'արհա-
մարհուին։

Մոլութիւնը միշտ կուգէ ի ցոյց դալ,
իսկ առաքինութիւնը զինքը ծածկել կը սիրէ։

Մարդիկ բարի են, հերիք է որ ճանչնալ
դիտնառ, ատելութիւնը թէ՛ անձանց վրայ ի
մասնաւորի և թէ՛ դասուց վրայ ըլլայ՝ միշտ
մաքի հիւանդութիւն մ'է և ոչ այլ ինչ, տ-
տելու չէ՛ և ոչ իսկ մոլիները, բաւական է
մոլութիւնն ատել, Ժիւլ Սիմոն

Տ Է Ր Վ Ի Շ Ն

Մի օր, Սերեւելա, — կարծեմ ի Պաղտատ —
 Պատահամբ գետնէն գտնըւած մի պարկ
 Ընկուզի չորս կողմն առած, անընդհատ,
 Խումբ մը մանուկներ անառակ ու բարկ,
 Բաժնելու համար աւարն իրենց մէջ
 Յարուցած էին մեծ պայքար ու վէճ :
 Եւ — քանզի ո՛ւր որ գըտնուի աւար
 Զօրաւորն առնու միշտ բաժին ըստուար —
 Համաձայնութիւն չունելով տեղի,
 Իսկոյն ըսկըսաւ մի կռիւ կատաղի :
 Փոխուեցաւ խումբն ի մի կոյտ խիտ, խառնակ,
 Որ ճամբուն մէջտեղ շարժէր շարունակ :
 Պատերազմն իրօք տեսնելու բան էր :
 Իրարու անցած ոտներ ու ձեռներ,
 Սեւուլիկ աչեր բորբոքած ի հուր,
 Սղաղակներ, խուլ ձայներ, ճիչեր սուր,
 Փոքրիկ, ածիլուած, գլուխներ ըսպիտակ
 Որք կը շողային տաք արեւուն տակ :
 Եւ ոմանց փաթթոցն ու ալլոց գօտին
 Որք կը սողային, զերդ օձ, ի գետին . . .
 Այսպէս սաստկութեամբ, կըրիւք անհընար
 Տեւէր պատերազմն ու չէ՛ր վերջանար,
 Երբ տէրվիչ մ'անցաւ սպիտակամօրուս,
 Գլխարաց. մի մարթ կը ծածկէր զիւր ուս,

Բակեղաթ մ'ունէր աղբատաց նըման
 Մէջքէն կախած էր մի փայտեայ աման,
 Եւ կորաքամակ ու ցուպ ի ձեռին
 Վառ աչօք կտրծես կը տեսնէր հեռին:
 Տեսնելով կըռլուն, եկաւ մանկանց քով,
 Կշտամբեց զանոնք մէկ երկու խօսքով,
 Բաժնեց իրարմէ, եւ հարցուց կըռւոյն
 Պատճառն. երբ ըսին՝ Ժպտեցաւ խկոյն:

— «Դուք մանուկ էք դեռ, իսկ ես՝ ծերունի.
 Հաւատացէ՛ք ինձ. ո՛րքեք լինի՞
 Թող խաղաղութիւն ձեզ ամէն ատեն,
 Ինչպէս Սուրբ Գիրք ալ պատուիրեն արդէն,
 Արդ՝ կ'սւղէ՞ք որ ես, ձեր ինդրոյն համար
 Լինիմ դատաւոր եւ իրաւարար,
 Բաժնեմ ընկոյզներն ա՛յնպէս՝ ինչպէս որ
 Տէրն Աստուած բարի, արդար եւ հըզօր,
 Եթէ հոս ըլլար, պիտ' անշուշտ բաժնէր: »

— «Կ'ուզե՛նք» դռնեցին բազմաթիւ ձայներ:

— «Լաւ, սակայն յուսամ թէ, դիմօք զըւարթ
 Անձայն, անգանդատ պիտ' ընդունիք արդ-
 Վըճիւն այն զոր ես, զերդ փոխանորդ մարդ,
 Պիտի դորժադրեմ այժմ Աստուածօրէն:»

— «Պիտի ընդունի՛նք» դռնեցին նորէն:

Յայնժամ մինչ մտնելունք պատէին զիւր շուրջ,
Տէրվին ալեւոր, մտախոհ եւ լուրջ,
Բացաւ ընկուզի առպրակն ու՝ կամաւ՝
Ոմանց շատ տըւաւ եւ այլոց՝ բընաւ. . . .
Ապա իւր աչերն ուղղելով յերկին
Սըրածայր իւր ցուպն ձեռք տուաւ կրկին
Եւ՝ առանց ձայնի կամ հառաչանաց՝
Հանդարտ, յաղթաքայլ, անցաւ ու զընաց :

Ա. Ա. Բ. Գ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Երկրագունք

Այս առթիւ Հնչակ ալ Ս. Աւետարանին
խօսքը մէջ կը բերէ, իր կողմէն ալ թուրքե-
րէն թարգմանութիւն մը յաւելլով, «Զի ա-
մենայնի որոց ունիցի, տացի եւ յաւելցի, եւ որ
ոչ ունիցի եւ որ կարծէն թէ ունիցի բարձցի
ի նմանէ:» — Գիտէ՞ Վերէր Գիտէ՞ր՝ գիտէ՞ս
սուրբ Եօլպիւրիւր : —

ԶՈՒԱՐՃԱԼՈՍ

ԶՈՒԱՐՃԱԼՈՍ ՀՅՈՒՄ ՄԸ

Հօճային մէկը գիւղական հարսնիք մը
կերթայ, ուր աեմնելով որ հարսնուորք շատ-
ւոր են՝ «բապուճլորըմ չալընմասըն » ըսելով

մուճակները ծոցը կը խաթէ. ու վեր կենէ անկիւն մը կը նստի: Տան տէրը ըստ սովորութեան անոր քով երթալով բարի դալուստ մաղթելէ ետքը կը հարցնէ.

— Էֆէնտի, գօյնունըդ տաքի նէ՞ տիր.

— Պիր ըխալէ:

— Նէ՞ ըխալէսի.

— Բապուճ ըխալէսի տէրլէր, կիւղէլ պիր շէյ տիր.

— Նէտէ՞ն պահս իտէր.

— Ֆէննի մուհաֆաղատան:

— Աման, նէ՞ կիւղէլ շէյ.

— Էվլէթ, էօյլէ տիր:

— Արանըլտա սահաֆլարտա՞ մը պուլտնուր

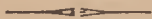
— Խայրը էֆէնտիմ, գաֆաֆլարտա պուլտնուր:

— Աճապա պիր աղ կէօրէպիլի՞ ըմլիղ.

— Աման էֆէնտիմ, շիմաի օլմաղ շէյ տիր.

— Էյի եա՛, շիմաի պէօյլէ գօյնունըդտա հըֆղ իթմէնիղտէն նէ՞ մա՛ննա, չըդար.

— Էֆէնտիմ, շիմաիլիք գօյնումտա հըֆղ իթմէղ իսէմ՝ մա՛ննասըտա պէրապէր զաչար:

Հաստատուած է որ մարդկային ազգի ան-
միջական պէտքերէն մին ալ զուարճանալ կտմ
ղբօսնուլն է, և ահա այս պաճտառաւ հե-
տըզհետէ կաւելնան մեծ թատրոններ, հոյ-
ակապ լսարաններ, զբօսարաններ և հասարա-
կաց պարտէզներ՝ որ շինուին հաղարաւոր սո-
կիւններով: Սակայն ձմրան դիշերներ թատրոն
կամ լսարան երթալու դիւրութիւնը չունե-
ցալ ընտանիքներէ երբեմն երկու երեքը ի մի
հաւաքուելով խօսակցութեամբ կ'զբօսնուն,
և շատ անգամ խօսքերնին հանելով ամենքը
մէկանց ոչ միայն կը լռեն՝ այլ և երեժկտալ
կ'սկսին. Այսպիսի վայրկեաններ չունենալաւ
կամ ժամանակն անզգալապէս անցընելու հա-
մար շատ մը վիպասանական գրքեր հրատարա-
կուած կան մեր մէջ, իսկ Եւրոպիոյ մէջ այս
տեսակ գրքերէ զատ «Սրահներու ձեռնածու-
թիւնք» անուամբ տետրակներ ալ հրատարա-
կուած են, որոց շնորհիւ՝ ի մի հաւաքեալ ըն-
տանիքներ երբեմն անմեղալութեամբ կ'զբօս-
նուն. զոր օրինակ, ներկայից մին կելնէ կըսէ

թէ՛ « Նարո (Բաւար) ինչ շատ նետեցէք, ես առանց տեսնելու՝ ինչ նետած ըլլալնիդ պիտի իմացնեմ ձեզ, » զայս ըսելէ ետքը ամենայն յաջողութեամբ կը կատարէ: Ականատեսք ի սկզբան կը զարմանան, տպախաղին գաղտնիքը որոնելով կը բողբոջին, և հետզհետէ հետաքրքրութիւննին աւելնալով՝ անոր վարպետութիւնը սովորելու համար որչա՛փ կը դբօսնուն, ժամանակն ալ ի՛նչ աղւոր կանցնի առանց բամբասանաց: Ահա այս նպատակաւ հետզհետէ Հնչակի միջոցաւ պիտի հրատարակվի Ձեռնածութեան դասեր. թէև մենք ամենևին տեղեակ չենք այս արհեստին՝ բայց գաղիարէնէ թարգմանելով պիտի բաւականանամք: Յուսալով որ մեր Պատուարժան ընթերցողք և ընթերցասէր գոհ պիտի լինին մեր այս որոշումէն՝ հեղինակին հեռուեալ 5 խրատները իրենց ուշադրութեանը կը յանձնեմք:

«Ա. Ձեռնածութեան էական պայմանն է ձեռքի շուտութիւնը, որոց կրնանք վարժիլ յաճախ փորձելով: Բ. Խիստ ուշադրութիւն ընելու է ինդիւր մը թուաբանական կանոնով լուծելու ժամանակ չի սխալելու, որպէս զի ականատեսաց քով պզտիկ չմնանք: Գ. Խա-

զի մը գաղտնիքը պարզող կէտերու մօտեցած պահուն՝ խաղացողը օձիքը ձեռք չի առլու համար պարտի ականատեսաց ուշը իր ընելիք զուարճաբանութեանցը վրայ զբաւել։

Դ. — Գիմիական բաղադրութեամբ զարմանալի տեսարաններ ցուցնել ուզողը պզտիկ չի մնալու համար պարտի որչե՞տ չափերուն լաւ ուշադրութիւն ընել։

Ե. — Այո տեսակ խաղերու դաղանիքը սովորելէ ետքը «այս ալ բան մ'է» ըսողներուն պատասխանել թէ՛ այսօրուան իրենց աչքին ամենադիւրին երեցող խնդիրներն ալ չի սովորէնէն առաջ իրենց աչքին խիստ դժուար երեւցած են։»

Բոժոժիկ — Սիրելի՛ ընթերցող, հեղինակին վերոյիշեալ 5 խրատները ինծի պէս դուն ալ ականջիդ օղ ընելու ես որ՝ խաղերուդ մէջ յաջողես։

ԽՆԴԻՐ Ա.

Նարտին զայդ մը շաւերը նետեցէք, ես առանց տեսնելու՝ պիտի կտրենամ ինչ ինկած ըլլալը ձեզի իմացնել։

ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆ

Նախ և առաջ՝ նետած զարերնուդ մէկը ձեռք առէք, վրան քանի կէտ ունի նէ՛ նոյնչափ ալ բացէն յաւելցուցէք, (առանց ինծի

իմացնելու,) ասոր վրայ բացէն 5 թիւ ալյա-
ւելցնելով՝ արտադրելի գումարն 501 բազմա-
պատկեցէք, արդիւնքին վրայ միւս զարին
վրայի կէտերը յաւելցուցէք, ահա այս վեր-
ջին գումարը միայն ինձ իմացնելու էք որ՝ ես
ալ առանց ձեզի իմացնելու՝ (զի գաղանիքն
հոս է) անկէ 25 թիւ զեղչելով անպաածառ
տասնաւոր թիւ մը ունենամ. այս թիւերէն
մին նետուած զարերէն մէկուն և երկրորդը
միւսին կէտերը կը յայտնեն :

Օրինակ. — Ենթադրենք որ զարերը 3 և 2
(սէ պա տիւ) ինկած ըլլան, 3ը ձեռք առնե-
լով 3 ալ յաւելցուցիք՝ 6, 5 ալ բացէն՝ կըլ-
լայ 11. ասիկայ բազմապատկեցիք 5ով եղաւ
55. միւս զարին երկու թիւն ալ յաւելցու-
ցինք՝ եղաւ 57. (ահա այս վերջին գումարը
պիտի իմացնէք ինձի,) ես այս գումարէն 25ը
ինքնիրենս զեղչեցի՝ մնաց 32. հետևաբար
այս թուոց 3ը սէ և 2ը տիւ ըլլալը կը յայտ-
նեն:

Պատուէք. — Թերևս փափաքողք զարերէն
մին նարտին աջ և միւսը ձախ կողմը նետեն,
մենք կրնանք երկու կողմին նետուած զարե-
րուն թիւերն ալ զատ զատ յայտնել սա կեր-
պով. եթէ աջ կողմի նետուած զարէն սկսին

հաշուել՝ վերջէն արտադրելի տասնաւորին առաջին թիւը անդոյդ կըլլայ, իսկ ձախինը՝ զոյդ, զոր օրինակ, եթէ վերոյիշեալ տասնաւոր թիւը փոխանակ 32ի 23 ըլլայ՝ աջ կողմը թիւ և ձախը ոէ նետուած կըլլայ, որով կըրնանք երկու կողմի նետուած զարերուն զատ զատ թիւերն ալ իմացնել :

Գաղիացի մը անցեալները ղբօսարան մը կը մանէ, ուր նուագածուաց խումբ մը այն միջոցին կերգէր .

«Սէվտիղիմ գուրթար պու սէվտատան պէնի, աման ճանըմ աման պէնի:»

Գաղիացին իրմէ քիչ մը հեռու նստող յաճախորդի մը կը հարցնէ. — Լա միւղիդ տը սէթ շանսօն է պօն, մէ, քէ՞սքըսէ քը տան պէնի տան տան պէնի: (Այս երգին եղանակը ազուր է, բայց տան պէնի տան տան պէնի ի՞նչ ըսել է:)

Յաճախորդը որ, թէև դողիարէն չգիտէր՝ բայց մարդուն ձևերէն և խօսելու եղանակէն հառկցած էր ինչ ըսել ուղեւը, պատասխանեց այսպէս. — Նէ՞ չարէ, միւսի՛ւ, իշթէ պու տան պէնի տան տան պէնիլէր չըգարապիլիեօր չիմտիպէչ օն զուրուշտան պէնի՛ տան տան սէնի:

ՀԵՏԵԻԱՆՔ

ԱՆՅԱՐԽԱՐ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ

(Ծառ. Լ 4երջ, րէ՛ն երէ՛ն 150)

Այլը — Հիմա, ըսենք թէ մեր 18 տարեկան աղջիկը 45 տարեկան մարդու մը հետ ամուսնացուցինք, քանի մը տարիէն, թերևս աւելի կանուխէն այս անյարմար ամուսնութեան ցաւալի հետևանաց ծայրը պիտի փրթի. — Ի՞նչպէս.

— Նախ, 45 տարեկան բնութիւն մը անկարելի՛ է որ 18 տարեկան բնութեան մը ունեցած կրակոտ եռանդին և աշխուժին ընդմիշտ հաւասարի : Թող ասոնք զաւակներ ալ ունենան, որոց անդրանկին 10 տարեկան եղած ատենը մայրը 29 և հայրը 56 տարեկան կըլլան : Զբաւոր հայր մը անգամ զգալով որ իր առաջին պարտականութիւնն է զաւկը լաւ կըլծել՝ հակառակ

իւր չքաւոր վիճակին ճիգեր կը թափէ և շատ անգամ կը յաջողի, բայց 45ին մէջ տմուսնացող հայր մը տապալակներով լեցուն ոսկի ալ եթէ ունենայ՝ չպիտի յաջողի իւր այս պարտքը կատարելու, անկարող պիտի ըլլայ զաւկին դաստիարակութեանը վրայ հսկելու :

— Ինչէ՞ն .

— Վասն զի զաւակ մը կատարելապէս դաստիարակելու համար 18 տարիներ պէտք են, 45ին մէջ տմուսնացող մարդու մը զաւակը դեռ 18^{րդ} դարունը չի թեւակոխած՝ պիտի տեսնէ թէ հայրը 60ը անցուցեր և ծերութեան հիւանդութիւններէն գլուխը քերելու ժամանակ չունի . և այդ խեղճ ու ողորմելի մարդը թերիս այն ատեն յուշաբերելով՝ անյարմար տմուսնութեամբը մեծ սխալ մը դործած ըլլալը զգայ և աւելի կանուխ գերեզման իջնէ իւր մութ մաածումներէն յառաջ գալիք պաշտօն Էմիներու շնորհիւ . ասոր համար կը սեմ թէ՛ զաւկին դաստիարակութեանը հոգ տանելու ժամանակ չունենալէն ի զատ՝ անոր -զաւկին- օգուտն ալ չպիտի կարենայ վայելել :

— Է ի՞նչ կըլլայ, ձգելիք հարստութեամբը զաւակը կը կրթուի, հէմ կնիկն ալ ըռահաթ կապրուի :

— Կեցի՛ր, այդչափ մի՛ վազեր ուր չի հոգնիս : Հազարաւոր օրինակներով հաստատուած է որ այսպիսի այրերու իրենց երիտասարդ այրիներուն ձգած հարստութիւնը երկրորդ ամուսինները չըսեմ հոմանիւները կը վախելն, իսկ տղայքը անսոսնձ ձիերու կը նմանին, որք քիչ ատենուան մէջ իրենց մնացած ժառանգութեան տակէն մոնելով վրայէն կեւնեն, և չատ անդամ ընկերութեան մէջ վընասակար անդամոյ թիւերը իրենցմով կաւեցնեն :

— Ամենքն ալ ատ ըսածիդ պէ՞ս կըլլան :

— Բացառութիւնք խիստ քիչ են այսպիսի զաւակաց մասին, իսկ կնոջ մասին կրնամ պընդել թէ 60 տարեկան ամուսին ունեցող դեռ երիտասարդ կինը յաճախ կը պարտաւորի իրեն պաշտպան մը վնտուել, ուսկից յառաջ գալիք ցաւալի հետեւանք հեռատեսին աչքէն չեն վրիպիր, և այն ամեն չորեաց պատճառը՝ արծաթամուլ անհեռատես ծնողքներն են, որ աւա՛ղ, զաւկնին կը զոհեն. ասոնք ամենն ինչ են մտածել թէ՛ ամուսնացեալք միմեանց վրայ ունենալիք փոխադարձ սիրով կրնան երջանիկ ըլլալ . . .

— (Ընդհիշմբ) Անանկ է .

— Ընդհանրապէս, երիտասարդք սիրող կըլլան, չափահաս մարդիկք բարեկամ և ծե-

րերը տղայ, ուրեմն ի՞նչպէս երջանիկ պիտի ըլլայ այն 18 կամ 20 տարեկան աղջիկը՝ զոր 45-50 տարեկան մարդու մը հետ կենեն կամ մոտնացնեն։ Ասոնք ամենեւին չեն մտածեր թէ՛ օր մը ծեր փեսանին իւր վիճակը ինչպիսի առնելով՝ չափազանց պիտի նախանձի կընոյժը վրայ, և հաւանական է որ այս նախանձէն ծագի կադ, կռիւ . . . մինչև իսկ բաժանում կայլն կայլն

— Ըսել կուզես քի 45-50 տարու եղողները չամուսնանա՞ն։

— Անանկները պարտին իրենց ունեցած տարիքէն քիչ պակաս տարիք ունեցող այրի մը կամ աղջիկ մը առնուլ, եթէ չեն ուղեր իրենց վերջին օրերուն մէջ անունին տրատաւսրել և կեանքերնին դառնացնել։

— Էյ հիմա դուն քու աղջիկդ յօժար կամօքդ որո՞ւ կուզես տալ, աղքատ ու պարկեշտ երիտասարդի՞ մը թէ հարուստ ծերունիի մը.

— Որդեասէր և իր գերդաստանին պատիւը այս տեսակ անճոռնի ամուսնութեամբ ապագային մէջ արատաւորել չուզող հօր մը նման՝ ես ալ նախապատիւ կը համարիմ ստակ չունեցող պարկեշտ մարդը՝ քան թէ ստակը Ա. ՌԱՆՅ մարդոյ։

ԱՌ ՀՆՁԱԿ

ԱՆՈՒՇԻԿ ՀՆՁԱԿՍ

Հնչեցուր ձայնդ դու պատուական,
 Յօգուտ ազգին և մարդկութեան,
 Զաղկէ զչարն, զովէ զբարին,
 Որ միշտ լինիս մեր սիրելին:

ՔԱՅՈՒԼ

ՏԵՂԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Ահա՛ երկու նամակներ, զորս քաղած եմ Գ...
 Գիւղի Հիւսիւսային արեւմտեան կեդրոնի ծանծա-
 ւամիտ կաճառի մը սիրաբանա՛տն ոսկեզօծեալ
 տօմարէն:

Գ... Գիւղի Ճիւղանիի նամակն առ Մ...
 Գիւղի Աստղիկն՝

Հոգւոյս հատոր նազելի

Կիւրակէ գիշեր երբ զքեզ տեսի՝ սեւ սաթեայ
 աչքիդ հուրն զիս կայծակի նման շանթահարեց,
 Թէպէտեւ դու նախապէս ինձ անծանօթ՝ սակայն
 ոիրուն եւ նազելի սեւքովդ երեւակայութիւնս
 յափշտակեցիր, եւ ես առընթեր աստղիանդ պահ

մը դարձայ մի տեսակ յիմար կամ անկենդան էակ,
ուստի նոյն իրիկուսան մեր իրարու հետ մտերմա-
նալուն մէջ անմեղ սէր մը կը լիայէր եւ մեր մը-
տաց մէջ դիտես թէ լիօնադարձ խորհուրդ մը
յղացաւ թէ լինէր այն սիրահարական թէ՛ ամուս-
նական. աո՛ւր ուրեմն ձեռքդ սեղմեմ եւ ընդունէ
զիմ առաջարկն, զոր եթէ կամենաս՝ կարող եմ
յատուկ խնդրադրոյ ձեռով ծանուցանել հօրդ, որ,
կը յուսամ թէ, չ'ալիտի մերժէ, մանաւանդ, երբ
տրտասուքդ դնել ցանկատ իւր առաջ, Բոլորովին
անհոգ եզլի՛ նազելի, դրամօժիտ չեմ ուզեր, բա-
ւական է որ հայրիկդ գերեզմանի ալիանց վերայ
կը տատանի եւ հարուստ մէկն է:

Ս'նամ քոյդ.

ՃԻՎԱՆԻՆ

Ասդկան պատասխանն

ԱՌ ԱԶՆԻԻ ՃԻՎԱՆԻՆ

Ի Գ... ԳԻԼՂ

Նամակդ ստանալով կարդայի, արմանք եւ
զարմանք զիս պաշարեցին, երբ ձեռքդ կերկըն-
ցնես ինձ ի սիրահարութիւն կամ յամուսնութիւն
նամակիդ չէի պատասխանէր եթէ յիրաւի մտա-
տանջութեան մէջ չ'մնայիր եւ ես դքեզ մի անգամ
չտեսնէի պարահանդիսի մը մէջ ուր բազում դի-
մակաւորք կը ցանկային զանճիղ եաղը թաթիկներդ
բռնել եւ պարելու նորանոր ձեւեր ուսանիլ ի քէն:

Ազնիւ թիվանի, սոյն գրովս բացարձակ խօսք
չեմ կրնար տալ քեզ սիրահարութեան մասին, իսկ

ամուսնութեան գալով պէտք է ծնողքիս հարցու-
նեմ թէ արդեօք իրենց մէկ հառիկ Աստղիկն կա-
մի՞ն տալ այնպիսի երիտասարդի մը՝

Որ հագուստովըն նման է լօրտի,
Իսկ վարքով, բարքով, անգործ, անկուտի:

Ի Մ... Գիւղ

ԱՍՏՂԻԿ

Սոյն բացասական սրտասխանւոյն վրայ մեր
ծանծաղամիտ Ճիւղանին սիրոյ կրակովն վառեալ կամ
ցնորեալ, կսկսի այրած սրտին ի մխիթար հետեւ-
եալն իւր քնարին վերայ տաւ ղել:

Նազելաշուք իմ Աստղիկ,
Սիրտս խոցող իմ աարիիկ,
Սէրդ գիս կայրէ անկրակ,
Ա՛խ եղած եմ անճարակ:

Ճիւղանին

Այսպէս ահա ի՛մքս Հնչակ,
Ուժգին հնչէ ձայնդ անուշակ,
Թող սիրահարք զգուշանան,
Շեղեալ ճանքէն յուղիղ դառնան,
Եթէ կուզեն առողջ ըլլալ,
Եւ զօրաւոր միտք ունենալ:

ՔԱՅՈՒԼ

ՁՈՒՍՐԻՍՆԵՐ

Երկու ականքներ, որք իրենց գիւղին մէջ շինուելու վրայ եղող վարժարանի մը ծախուցը համար ճանչորնեմնէն նպաստ կը հաւաքէին՝ վարպետորդի բարեկամի մը յանձնարարութեամբը օր մ'ալ դեղարանի մը վերնայարկը կ'ենեմն, ուր գաղիական ակտի դարմանատար բժիշկ մը նստեր յաճախորդացը կըսպասէր:

— Կարդաւ ներս մտէք, մէկերնիդ դուրսը կեցէք՝ ետքը եկէք, կըսէ աօքթօռը, սաք ելած ու ձեռքերը չփելով:

— Խա'յըր էֆէնտըմ, առ խուսուսը մեր զայտէին մուղայիր է, իշքէրէմ ու հիմմէթ տ'անիք իտէ նը՝ էրկուքս ալ գիննալու եինք:

— Ստանկ բան չըլլար, զատ զատ ներս մտնելու էք:

— Զըլլար ա'ղա, չըլլար, էրկուքս ալ տեսնելու ինք ուր՝ շիւպհէի զահապ չըլնինք:

— Ուրեմն՝ կարդաւ քակեցէք:

— Ի՞նչ տի քակինք:

— . . . Նիդ:

— Մեղա'յ իմ կոկոցուցեր աղա՛:

— Շո'ւտ ըրէք, շո'ւտ, շո'ւտ, հասկցանք ինչ ըլլալը, մի՛ քաշուիք:

— Էֆէնտըմ, ծառայականնիս պինտ առաջէն մուխուֆ ինք ուր՝ վերապայլականութիւննիդ քերէմ ու հիմմէթը կու սիրէք. Ձաքար աղային թափսիյէսլը ֆէօս էկանք :

— Հասկցանք, ձեռքէ էկածը պիտի ընենք, քակեցէ՛ք :

— Ի՞նչ կայ ուր իշ աի քակինք աղա՛ :

— Ճա՛նըմ, երկան մ՛ընէք, հասկցանք, գաղիական էք եղեր :

— Խայըր էֆէնտըմ մենք ակնական ինք :

— Բայց շուտ ըրէք, քակեցէք ըսինք ա՛, հիմա ուրիշ յաճատորդներ կուգան, քակուեցէ՛ք որ տեսնանք ու գեղադիրնիդ տանք :

— Էֆէնտըմ, վա՛ռք Տիրոջը, մենք հիւանդ չինք ուր քայլինք :

— Ուրեմն ինչո՞ւ հոս եկաք :

— Էրկրին մէջ վարժատիւն մի տի չլնուի, քերէմ ու. հիմմէթ անէիք՝ իանէ մի տայիք :

— Ի՞նչ, իանէ մի, հանգանակութիւն :

— Հիւրիւմիւնքէ :

— Գացէ՛ք, գացէ՛ք, շուտ ըրէք, ես կարծեցի թէ գաղիական . . .

— Խայըր պէկս, ակնցի ինք ըսինք ա՛ :

— Ուրեմն գացէք, գաղիական ախտ չու-

նեցողը հոս դործ չունի.» ըսելով դուռը կը ցուցնէ :

Հանգանակիչք տրտմութեամբ մեկնած առեւնին իրարու կըսէին :

— Թաթօս էմմի, վաղինք մէյմէկ շաբաթ առնինք դուռնիս անցունինք ֆիրէնկ ըլնինք ուր՝ աս մարդէն փարա ըրցունինք , ղէօրէ խելքը ֆիրէնկին է վաղեր :

ՍԱՊԱՏՈՂՆ ՈՒ ՄԻԱԿԱՆԻՆ

Սապատողն եւ միականին առտու մը կանուխ փողոցին մէջ զիրար կը դիմաւորեն .

— Չգիտեմ՝ բայց քնհատութենէս ըլլալու է որ այս առտուս աչքիս մէկը չեմ կըրնար բանալ, կըսէ միականին .

— Անանկ չէ բարեկամ, կը պատասխանէ սապատողը, եթէ ինծի պէս քու կնիկդ ալ ծրարդ կընակդ տուած առտուանցով տունէն դուրս ընէր՝ աչքդ ֆաւ Բաշի պէս կը բացուէր :

ԱՌ. ԾԱՅՐԱՀԵՂ ՁԲՕՍԱՍԷՐՈՒՀԻՍ

Ըստ վկայութեան Բոթոթիկի՝ ծանծաղամիտ երիտասարդաց այս տարուան մօտաներէն մին ալ սա է եղեր որ երբ ասոնք զբօսարաններու մէջ շիրտը դիմաւորեն՝ նոյն շաբթուան մէջ իրենց ներկայ դանսում անուան տարեգարձի զիշերահանդէսներու մէջ ինչպէս զբօսներին - զէվղէկլէնմիշ ըլլալնին - կը պատմեն ըստ իրենց րաձայն այսպէս.

— Միւսիւ Գենարիոս, դուք երէկ գիշեր այն ինչենց սուարէն էք եղեր, ի՞նչպէս ժամանակ անցուցիք :

— Սքանչելի՛ կերպով. առաջին անգամն էր որ պատիւ ունեցայ գեղանին Ս ի հետ տեսնուելու, ա՛հ, ե՛ղբայր, իւր սիրալից տղերէն կրակ կը ցայտէր և շրթունքներէն մեղրալից խօսքեր կը կաթկլթէին.

— Ուրիշ անգամ՝ զայցած էիք այն տունը.

— Օ՛, ոչ, սակայն նոյն գիշերուան հօն տրուելիք սուարէին լուրը առնելուս պէս՝ բարեկամներէս մէկուն տունը առի շունչս, կանխաւ գիտնալով որ անոնք ալ անպատճառ հօն պիտի երթային, և անոնց ընկերացայ. այս ալ զիտես ա՛հ, հիմա ամօթ չէ, սանՖա-

սօնութենէ — պարզութենէ — յառաջ կուգայ
որ մօտայ է . . . : Նայինք դուք ո՞ր էիք
մօնչէ՛ր Յափիթա .

— Ես ալ միւսիւ ճիտտային հետ ***ենց
տունը գայինք, ուր ես ***եան Դ . . անուն
օրիորդի մը, միւսիւ ճիտտան ալ ***եան Մ .
անուամբ օրիորդին հետ լաւ մը զբօսեցանք,
քատրիլ խաղացած ատեննիս անգամ կը սի-
րաբանէինք և զիրար յաւիտեան սիրելու խոս-
տումներ փոխանակեցինք .

— Խոստմանդ հաւատարիմ չպիտի մնաս ա՛յ .

— Խե՛ղ, եմ եղբայր, մեր ամեն տուած
խոստումները եթէ խոստուկի չգառ-
նան՝ շաբաթը մէկ քանի սիրուհի չենք կրնար
գանել :

— Թօհաֆը ո՞ր է, զիտե՞ս, խեղճերը մեր
սէրը տեւական կը կարծեն .

— Անոնք միշտ տտանկ կարծելու են որ՝
մենք ալ հետեւնին աղէկ ժամանակ անցնե՞ք :

— Սակէց զատ՝ եթէ մեզմէ մէկը ուրիշի
մը նշանուի՝ կ'սկսին մեղադրել, ամենեւին չի
մտածելով թէ՛ երբ մեր սուտերուն խաբ-
ուելով իրենց օրտերը մեզի կը բանան՝ մենք
մտովի կըսենք թէ թերևս վաղը ուրիշներու

ալ բանան իրենց սրտերը. և ահա այս մտածմամբ անկարելի է որ տեւականապէս սիրենք զանոնք:

Հնչակ — Ահա այսպէս միւսիւ Գենարիոսի, միւսիւ Ճիտտայի, պարոն Յարիթայի և իրենց նմանիներուն խօսքերը ծայրահեղ դրօսասէրու հեաց ուշադրութեանը կը յանձնեմք, որպէս զի խրատուին, և սրճարաններու մէջ խօսակցութեանց նիւթ չըլլալու համար այս տեսակ ծանուցեալ ծանծաղամտներէ խորշին:

ՏԵՐՎԻՇԻ ՄԸ ԿԱՐԾԻՔԸ

Երբ Տէրվիշի մը հարցուեցաւ թէ կանայք ինչի՞ կը նմանին, պատասխանեց այսպէս.

« Գատընլար՝ եիրմի եաշլարընա գատտար մկվզուը լաթիթէ, (սիրահարութեան ենթակայ) օթուզ եաշլարընա գատտար կէօնիւլ էյլէնտիրիճի օեոննադլարա, (զուարճացուցիչ խաղալիկներու) գըրգ եաշլարընա գատտար էրպապը հիմիլթէ, (գըթոտ) էլլի եաշլարընա գատտար էսհապը պիյթէ, (խնամածու) էլլիտէն սօնրա էօմիւր թէօրբիւսինէ. (ասոր նշանակութիւնը տրդէն յայտնի է):

ԽՆԴԻՐ Բ.

Նորախն մէկ շաբաթ իրարու վրայ եերք
անդամ նետեցէք, ես առանց անոնելու՝ ամեն
մէկ անդամին ինկածները զտա զտա պիտի
խմայնեմ:

ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆ

Առաջին անգամ ինկածին վրայ նոյնչափ
ալ բացէն յաւելցուցէք, անոր վրայ 5 թիւ ես
աւելցնելով՝ արտագրելի գումարը Յով բազ-
մապատկեցէք, որուն վրայ Բ. անգամ ինկած
զարին կէտերը պիտի յաւելցնէք. արտագրե-
լի գումարը Վով բազմապատկենէ՛ք ետքը՝ Գ.
անգամ ինկած զարին թիւերը յաւելցուցէք.
այս վերջին գումարը տհա ինձ խմայնելու էք
որ՝ ես ալ ինքնիրենս անկէ 250 զեղչելով՝ հա-
րիւրաւոր թիւ մը ունենամ, որ նետուած ե-
րեք զարերուն թիւերը կարգաւ կ'իմացնէ:

Օրինակ. — Ենթադրենք որ 4. 6. 2 (ճշար,
շէշ. տիւ) ինկած ըլլան, 4ը ձեռք առնելով 4

աւյաւեցուցիք՝ 8, 5 աւ բացէն՝ 13. ասիկայ
 Տով բաղմապատկեցիք՝ 65 եղաւ, Բ. զարին 6ն
 աւյաւեցուցիք՝ 71, այս աւ 10ով բաղմապատ-
 կեցիք՝ 710, Գ. զարին 2 թիւն աւյա-
 ւեցուցիք՝ 712. (ահա այս վերջին գումարը
 պիտի իմացնէք ինծի,) ես այս գումարէն 250
 զեղչեցի՝ մնաց 462, ասոր 4ին ճշար, 6ին
 չէշ և 2ին տիւ պիտի ըսենք:

Լ Ե Ձ ՈՒ

ՈՒՍՈՒՄՆԱԹԵՐԹ ԱՄՍՕՐԵԱՅ

ԽՄԲԱԳԻՐ-ՏԷՐ

Հ. ՍԵՐՈՎԲԷ ՏԵՐՎԻՇԵԱՆ

Ժամանակէ մը ի վեր լրագրաց միջոցաւ իւր
 լեզուաքննական յօդուածներով ամենուս ծա-
 նօթ Հ. Սերովբէ Տէրվիշեան այս անգամ հըրա-
 տարակեւ սկսած է լեզու անուն տմօրեայ
 հանդէս մը, որ իւր տեսակովը դրական աս-
 պարեզի զարդերէն մին համարուելով՝ ա-
 մեն բանասիրաց քաջալերութեանը արժանի է:

Տարեգլինն է կէս Օսմանեան ոսկի կան-
 խիկ: Գաւառաց համար 60 դահեկան թըղ-
 թատարի ծախիւք:

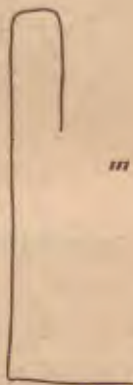
Ն Կ Ա Ր Հ Ա Ն ՈՒ Կ

ԹԻԻ 20

(ՊԱՐԳԵՒԱԽՈՐ)

ԻՐ

տոպրակ

m

փառ

Ք

Ը

ԹԻԻ 19 Նկարհանուկը կարդալ այսպէս.

« Դասերնին պատրաստող տղայք զուարթ ու կայտառ երեւին »

ԹԻԻ 19 Նկարհանուկը անսխալ կարդաց Զմիւռնի այէն Տիրար Դարեհ Նաւասարդեան :

ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Հնչակ իւր Առաջին ամալերջին առթիւ պարտք կը համարի շնորհակալութիւն յայտնել,

Ա. Առ ազնիւ Ընթերցողս թէ ի Պոլիս և թէ ի Գաւառս՝ որք իւր ձայնէն ու արձագանգէն ախորժելով՝ կը քաջալերեն զինքը.

Բ. Առ Պատուարժան հրապարակախօսս՝ որք ամեն ատեն իւր հրատարակումը կազդարարեն ժողովրդեան.

Գ. Առ Մեծապատիւ Մեսրոպ Էֆէնտի Պուպլի, մեր ազնիւ բարեկամին ի Զմիւռին՝ որ իւր օրինակելի գրասիրութեամբը ինքնաբերաբար ջանք և զոհողութիւն չէ խնայած Զմիւռնիոյ մէջ Հնչակի տարածմանն համար :

Այսպէս Հնչակ իւր գոհունակութիւնը հրապարակաւ յայտնելէ ետքը՝ չկրնար ծածկել նաև իւր զգացած ցաւը մի քանի գաւառներու բաժանորդաց անտարբերութեանը համար՝ որք Առաջին հատորէն սկսեալ տակաւին չեն վճարած բաժանորդագիւնին հակառակ իրենց զրկուած կրկին կրկին նամակներու ուրոյ պատասխաններէն հետեւեալ հատուածները արժան կը համարիմք հոս ընդօրինակել :

« Յառաջիկայ թղթատարով կընդունիք

բաժանորդագրինը,» - բան չունիանէ՝ սպասէ. - «Այն ինչ անձին գիմեցէք որ մեր հաշույն համար պիտի վճարէ,» - այն ինչ անձը ամենին զձեզ չի ճանչնար - «Շողեհաւին չկրցինք հասցնել,» - մաշունայով կրնայիք հասցնել. -

«Վաղուան ռուսականով պիտի զրկեմք,» - չատմը վաղեր և ռուսականներ կուգան կանցնին. - «Շղբայրս կըսէ թէ իր * * * բարեկամին հետ զրկած է.» - եղբայրդ ո՞վ է, և անոր այդ անունը կայ ինքը չկայ բարեկամը ո՞ր կը գըտնուի. - «* * * վաճառականին գիմեցէք որ իրեն զրկուած տէնկին մէջէն պիտի չհանէ ձեր 10 զրուչը.» - տէնկին մէջէն մինակ փաստը մնա է ելեր, - «Բաժանորդագրիները չի հաւաքելու սպասճառը մօրս հիւանդութիւնն էր, ժամանակ չունեցայ.» - Աստուած մօրդ բըժըչութիւն՝ քեզի ալ ժամանակ տայ. -

«Արդեօք դանձեցի՞ք բաժանորդագրիները.» - ատ ի՞նչ է, զրկեցի՞ք որ դանձեք. - «Այն ինչ ճամբորդին հետ զրկած եմք, որ * * * իսկնի 125 ոտք սանդուղներէն ելնելով՝ ձախ անկիւնի սենեակը կը բնակի, եթէ անկէ չառնէք՝ իմացուցէք որ զրկեք.» - ալ համը կը վախսնէք ե՛ղբայր, պարապ տեղը 125 ոտք սանդուղներէն ելնել մի ստիպէք զմեզ, զի

մեզմէ աղէկ զիտէք թէ այն ինչ ճամբորդին բան մը զրկած չէք որ առնենք: —

Երբ մենք 6 ամիսը անգամ մը այսպիսիներէն 10 դահեկանի բաժանորդագին մը գանձելու համար 3—4 դահեկան նամակներու ծախուց յատկացնելէ զա՞ն՝ դորժակատարն խանէ ի խան, աճէնթէ յաճէնթ, թըղթատունէ ի հեռագրատուն կը վազցնենք ճիշդ ազայոյ « մաճուն ծախեմ ո՞վ կառնէ, » խաղալնուն նման՝ արգեօք 100 կամ աւելի դահեկան բաժանորդագին ունեցող թերթերու խմբագիրք ինչե՛ր կը քաշեն Տէրը ողորմի:

Արդ, վերջին անգամ հրապարակաւ ի կարգ կը հրաւիրեմք պարտաւանջները որ պարտքերնին վճարեն, ապա թէ ոչ՝ Երրորդ հատորին առաջումը դադրեցնելով Մայր հաշւոյն մէջ անուններնուն գիմացը ՈՂՈՐ-Մ ՈՒԹԻԻՆ պիտի գրեմք և հաշիւնին դոյեմք:

*
**

Հնչակ սրպէս մինչև ցարդ՝ այսուհետեւ ալ պիտի հնչէ միմիայն մոլութիւններն ձաղկելու, բայց ոչ երբէք վերաւորելու անձնականութիւններ՝ որք նուիրական են իրեն և ամենուն համար: Արդարև գոհ եմք որ դը-

րական ասպարէզի վրայ ասկէց 13 տարի առաջ եղածին պէս անձնականութիւններ հարուածելու ակտէն բռնուող շատ թերթեր չեն երևիր: Ըստ մեզ՝ անձնականութիւնն հարուածողը հայհոյիչ մ'է, որ չկրնալով իր հակառակորդին լրջորէն պատասխանել՝ հայհոյութեամբ կը կարծէ գոհացում տալիւր անսանձ կրիցը: Այսպէս էր ահա 13 տարի առաջ. հրատարակախօսք շատ անգամ վիճաբանութեան կը բռնուէին և խնդրէն կամաւ չեղելով՝ ղերար կը նախատէին, որմէ ժողովրդեան մէջ ալ մէկզմէկ նախատելու մոլութիւնը կը տարածուէր:

Մին իւր պաշտօնակցին գրածին չի հաւնելով՝ «Արթըգ պունամըշ տըր պու առամ», կըսէր, հակառակորդն ալ, (Կարևորութենէ զուրկ է այդ սինլքորին բարբառնջանքը՝ որ միշտ կրակ կը ձգէ և հրդեհ կը կանչէ,» կը պատասխանէր. ուրիշ մը՝ (Աս մարդուն խօսք հասկցնելու ելնելը՝ պատին խօսք հասկցնելու կը նմանի,) կըսէր, ան ալ անոր՝ «Պիր վարըտը կէճէտէն պիր տէ տիւշտիւ պաճատան, դալէմ մէյտանընա պիր քէբաղէ տահա տիւշմիւշ,» կը պոռար: Մէկն ալ անդիէն կեւնէր ինքզինքը դատաւոր ներկայացնելով երկուքն

ալ մէկ ջրով կը լուար, և սանկ պատասխան
կըստանար (Պու տա պիր սագալը 40 օգկայա
ահալիյէ եսւթտուրաեւմտէյի չտպալար պիր
եալանճը օլուպ' պիգէ նասիհաթ վէրմէյէ
գալգըլըեօր.) (Երեսի աղտ, ձախորդ տրամա-
բան և տնճոռնի փաստաբան մ'է այն որ խել-
քը չի հասած գործերու մէջ քիթը կը խօ-
թէ:) Ինքնակոչ դատաւորը այս պատասխան-
ներէն կրակ կտրած՝ կծու - անուանարկիչ -
յօգուած մը կը գրէր, երկու օր առաջէն աղ-
դարարելով Ժողովրդեան թէ պատուական
յօգուած մը խմբագրուելու վրայ է, որ ար-
ժանի է ընթերցման, և Ժողովուրդը գրամ
տալով լուիկ միջի կը կարդար այդ նախա-
աինքները անյիշատար, լինելով երբեմն փրփը-
րած բերաններէ իրեն դէմ նետուած թու-
նալից պաքներուն: Ատենը մէյ մը մէկը կել-
նէր բարձրաստիճան եկեղեցականի կամ կու-
տաւոր անձի մը դէմ կծու ակնարկութիւն մը
կընէր, և մէկ երկու շաբաթէն ետքը ոսկեղօծ-

եալ մեծ **ՄԵՂԱՅ** մը կըսէր :

Այլ այժմ ի շնորհս խոհական հրապարա-
կախօսաց այս տեսակ կռիւներ չկան թերթե-
րու մէջ, թէև չեն պակսիր սակաւաթիւ փա-

շաքշաբանք : ժողովուրդը 10 տարի առաջ
ունեցած թերթերէն շատ աւելի օգտակար
պարունակութեամբ լրագիր և հանդէսներ
ունի այժմօրք շատ աժան գնով կը վաճառուին,
և եթէ ցածրագոյն օթլախճիք քիչ մը խիղճ
ընեն՝ հրապարակագիրք ա՛լ աւելի աժան
գնով իրենց թերթերը կարդացնել տալու
պատրաստ են :

ՁԵԿՈՅՑ

 Ըստ մեր խոստման՝ ներկայ 12րդ
տետրին հետ Հնչակի Պատուարժան Բաժա-
նորդաց կը նուիրեմք Ազգային կատակերգակ
և գերասան բարեխշատակ Գարեգին Հ.
Ռշտունայ « ՎԵՅ ՈՒ ԿԼՍ ՊՈՐՏԻ ԺԱՌԱՆԳ
ՄՆԱՅՄԵ ՍՆՏՈՒԿԸ » անուն երգախառն կա-
տակերգութիւնը՝ որ Բ. Հատորին հետ պիտի
կազմուի, իսկ ձեռքէ առնողներ սոյն յա-
ւելլածն Յ դահեկանի պիտի առնուն. (եթէ
չեն ուզեր հատորը կրկնատար կազմել)

Բաժանորդագրութեան պայմաններն ան-
փոփոխ են . Բաժանորդք Գ. Հատորի 12րդ
տետրին հետ պիտի ստանան դարձեալ ծի-
ծաղաչարժ կատակերգութեան տետրակ մը :

Քահանայ մը քարոզ կը խօսէր դժօխքին տանջանաց վրայ, և ամեն ունկնդիրը կարտասուէին, բաց ի հսկայ գիւղացիէ մը՝ որ կը թնաժ էր Եկեղեցւոյն սիւներէն մէկուն։ Քահանայն հարցուց անոր թէ ինչո՞ւ չես լար միւսներուն պէս. — Ես, պատասխանեց գիւղացին, այս թեմէն չեմ։

Բոժոժիկ կը պատմէ թէ՛ հայր մը իր միամեայ Մարտիկ անուն զաւկին անուան տարեգարձը տօնելու համար վերջերս բարեկամաց եւ ավագանացը կուտայ։ Կոչնականք, ըստ որում մանկան շնորհիւը նոյն սուրբէն կը վայելէին՝ զայն գրկէ ի գիրկ պտոցներս վայնձակ կը սիրեն ու սեղմեն որ խեղճուկը ճարահատեալ կ'սկսի նոցա գրկերը տաքցնել ու քիթն ու բերանին այլակերպել տալ։ Զայս տեսնելով հայրը, որ պամպուռակ մէկն էր՝ կը գոչէ, — Տեարք եւ Տինայք, ի վերաշուիւտումն ձեր այլակերպեալ գիւմաց կը խնդրեմ չի մեղադրէք Մարտիկս, որ զինքը այն ատրիճան սիրել ու սեղմելուդ փոխարէն գրկերնիդ կը տաքցնէ, զի աղէկ գիւտէք որ այն հասակին մէջ իւր զգացած շնորհակալութիւնը ուրիշ կերպով չի կրնար յայտնել։ Ասոր վրայ կոչնականք քահ քահ մը կը ձգեն եւ տյլակեպեալ գէքերնին կը շտկուտեն։

« Թրախոմայն որ հասնի՝
կրողոյ դուռը կը բացուի. »

Ս*** գիւղի բնակիչներէն Խոնաւազուր
խաթունը առաւօտ մը կանուխ իր դրացի եր-
կամեայ հարսին հետ պատուհանէն կը խօ-
սէր այսպէս.

— Քա աղջիկ խեղճ ըլլայ, առ գիշեր ի՞նչ
եղաքքի խրուլթ ընիդ մինչև լոյս անպակաս էր:

— Ախ մարիկ, չի հասնէի չի կատարէի հե-
տը կարդուելու:

— Այ, առ ի՞նչ է, բէք չաբուխ պաշտայե-
ցիք, վախճամ տուած թրախոմադ. հառաւ:
Քա զաւակս, տահա անցած շաբթու բերանդ
վրայ չեկաւ գովելէն, իշթէ սանկ աղէկ է,
նանկ աղէկ է, սանկ կիտուն է նանկ իմաս-
տուն է, լուսնկային լուսովը գիր կը գրէ, օտ-
կին մատներովը խալէմը խօմանտա կընէ, ա-
նոր ասոր հետ պէսի կելլայ, չար (ճառ) կը
խօսի, ամենուն բերանը բաց կը ձգէ, իշթէ
Լայլս Լայլս կըսէիր, առ ի՞նչ չաբուխ ծըռո-
տեցաք հո՛գի:

— Ա՛խ մարիկա, ինսանըն ալաճասը իչէրտէ տիր, կըսեն նէ իրաւ է եղեր, հիմա ես պատմեմ տէ՛ դուն ալ հաքէնթօն կտրէ:

— Է կայնէ սա պուռնութիս խութին առնեմ գամ տէ անանկ նախէ, զէրէ տուտուանցով կլոխս խաղան կը դառնայ:

— Քիչ մը գլխու ցաւ պիտի տամ ամա՛ տֆ կընես:

— Պաշ թաճի. տտ ի՞նչ խօսք է. զարար չունի, ասանկ բաներ շատերուն տունը կըլլայ. հէմ մարդ նախ ընելու է քի կտոր մը ֆէռահլանմիշ ըլլայ. հայտէ ըսէ նայիմ:

— Քա ճանըմ, իս առնելէն երկու շաբաթ ետքը պէսպէլի կաթ մը թափած ըլլալուն համար եղած տեղէն ճամբեր էին. ինէ առած 20 լիրային տակէն մտաւ վրայէն ելաւ տէ՛ ես կէնէ քիպարութիւն ըրի հիչ չի հարցուցի. քի ես աս փարան էօքսիւղութիւնովս զիչեր ցերէկ կար կարելով ժողուեցի, դուն հիմա ի՞նչ կընես կոր տէյի:

— Օրդտի, հարցունես նէ ի՞նչ ֆայտա կընէ:

— Հա ամա՛ իշթէ չի հարցուցի, մէյեր իսէ ինձմէ առաջ ուրիշ աղջկան մը նշանուեր է եղեր տէ՛ հէլպէթտէ ճէպի-տէլիք ըլլալը ետքէն հասկնալնուն համար նշանը ետ ըրեր

են ուրիշի մը տուեր են. երէկուան օրը չըլ-
բըսթիենց բաղարը նշանածը տեսեր է տէ՛
իրիկունը եկեր ինծի կըսէ քի՛ քէշկէ անիկայ
առնէի, չիւնքի շատ խըսմէթլի աղջիկ մը ըլ-
լալէն՝ էրկանը գործը բէք աղէկ է եղեր.

— Էյ թող անիկայ առներ, ծառքէն բըռ-
նողը ո՞վ էր :

— Անանկ չէ՞ մի եա արես'ւղ մեռնիմ. ես
ալ ըսի քի՛ տուած 20 լիրաս չի հատներ նէ
խըսմէթլի կըլլայի. — Էյլէ եա, սանքի պիր
չօգ փարա վէրմիշին, ըսաւ: — Ձի հաւնեցա՞ր
միւսիւ, ըսի. — Ձի հաւնեցայ, դուն խըս-
մէթլի չես վէսէլամ, ըսելով կռիւ մը հանեց.
հիմա, ճանըմ խոնաւզուր խաթուն, ինծի ի-
մացնես պիտի քի, խըսմէթսիղը ե՞ս եմ մի ան է

— Ախ զաւակս, կեանքին մէջ աս խտար
լէօքիւն փարայի երես չի տեսնողի հետ կար-
գուելու ելած ատեննիդ բերաննիս բաննը
բան մը ըսենք նէ խըսթանճութենէն կըսեն
կոր, » կըսէք, հիմա ալ կուգաք տէրալէշիլ
կըլլաք ամա՛ սօն բիւշմանլըդ. ահճէ էթմէյ :

— Էյ հիմա սա խըսմէթսիղը ո՞վ է եղեր :

— Խըսմէթսիղը տուած 20 լիրագ է եղեր
քի՛ անանկ չտեսին ձեռքը անցնելով արատա
մէյմը գըրացներնուդ գլխու ցաւ պիտի տաք:

Ձայս ըսելէ ետքը խաթունը քթախոտ մը քաշելով անանկ ուժով հեփշիւ մը ձգեց՝ սրոյ ձայնէն հարօք լեղապատառ ներս փախաւ , առանց իէր բւեռ մը կարենալ ըսելու :

«Թրախումայն ու հասնի՝
կըռուոյ դուռը կը բացուի.»

Շուայլ մարդ մը հայելի վաճառողի մը խանութն երթալով իր տան մեծ սրահը զարդարելու համար ամենազեղեցիկ հայելի մը ուզեց , յարելով թէ ուրիշ հայելավաճառներու խանութներն այցելած բայց ուղածը չէր գտած :

— Պարազ տեղը մի՛ հոգնիք պարսն , պատասխանեց հայելավաճառը , վասն զի ես ալ չունիմ , միայն սա կրնամ խմայնել ձեզ թէ՛ տուներու մէջ ամենազեղեցիկ հայելին ծնողաց բարի օրինակն է , ուրիշ տեսակ հայելիներ անոր չափ յատակ և պայծառ չեն ցուցներ :

ԳԱՅԹԱԿՂԱԿԱՆ

Անցեալ օր Սամաթիոյ թրտմէյի կառքին մէջ երկու ուղեւորք կը խօսակցէին այսպէս .

— Է՛, լ՞նչպէս, Հայրենիքի 2219րդ թերթը կարդացի՞ք .

— Ոչ, ի՞նչ կայ որ .

— Դարձեալ կրկնամուսնութիւն մը տեղի ունեցեր է .

— Այդ թիւէն ունի՞ք .

— Այո՛, կարգամ մօտիկ ըրէք :

« Հետեւեալը կրօն . Ժողովոյ ուշադրու-
թեան կը ներկայեմք :

9 լիւար . 1887 :

. . . Խմբագիր տէր ,

Գառը-գիւղ բնակեալ արսայի թէլլայՄինաօի որդեգիր, Երմօնխայի այր՝ Իսկիւտար բնակող և Պիթբազարի ներսի գլուխը թիւ 19 ֆէսճի և թօ-
աֆճի Միհրան Սարաֆեան (սա եղբորորդի է հռչակաւոր սարաֆ հանգուցեալ Միքայէի), անց-
եալ կիրակի լիւար . 8, ի Սամաթիա Աղա-Համամ իւր մօրաքեռ գտնուած տունն աղջկան մը հետ գաղտնի կը ստակուի, ապա իւր նորապսակ ամուսինն առնելով իսկիւտար իւր բնակարանը կը վերադառնայ, սորա միւս եղբայրն ալ Խաչիկ անուն իւր նախկին կինը թողլով Հօօօր անուն ուրիշ աղջկան մը հետ ամուսնացած է :

Սոյն հին և նոր կրկնակի ամուսնութիւնք, անպատիթ այլ ի գայթակղութիւն բազմաց արձա-
նացեալ կան, կրօնական և քաղաքական իշխա-
նութիւնք կը թոյլատրեն յայսմ, թէ օրենքներն տնգօր են, կամ ինչո՞ւ սոյնպիսի ղեղձմանց առաջ-
քը չառնուիր, որ ցաւօք սրտի կը տեսնեմք օր աւուր յաճախիլն, ուստի մասնաւոր ուշադրու-
թիւն կը հրաւիրեմք ոյց որ անկ է :

»

Ռոմոմիկ— Հագիւ թէ ընթերցումն աւարտած էր՝ ասոնցմէ քիչ մը հեռուն նստող տարիքոտ կին մը որ ունկնդիր եղեր էր՝ ըսաւ, մեր լսածին պէս է աճապ գրածը.

— Դուք ի՞նչտոր լսեցիք նայինք խաթուն:

— Քա ճանըմ աս Միհրան անուն մարդը իր պսակեալ կնիկը ձգելով Լանկայի մէջ աղջկան մը սահաթ մը կը տանի խօսք-կապ կուտայ հարսնիքը անճարակին ընելու խափով. աղջկան թարաֆը հարսնիքի հազըրուծ իւն տեսած ասեհնին՝ մանչուն մարը ֆալնայող կնկան մը աղջկանը բէք հալնելով աղան խանտրմիչ կընէ քի՛ իլլէ ան Լանկային աղջկիկը չպիտի առնես տէյի: Տղան ալ խօսք-կապէն վազ կանցնի: Անճարակին կիրակի օրը սահաթը 5 ին աղջկիկը Աղա-համամին նստող թէյգէին տունը կը տանին. Տանտէրը հուսմ ըլլալուն՝ չարուճախ տէր տէր մը կը ճարեն կը ճարճրկեն թավան իջին մէջ պսակը կընեն՝ մանչուն անունը Նիգօլա աղջկանն ալ Սօֆիցա կը դնեն. անկէց սօղրամոտան եալըն կերթան մէկ երկու սահաթ կը նստին՝ իրուիկան դէմ ետիգուլէի ուստասիօնէն չիմէն տըֆէս կը նստին չիտակՍիրքէճի կիւնան, անկէց ալ Իւսկիւտար, հարսին թէլբէչէն կը կապեն՝ 3 առապոյով Պաղլար պաշի կեկան՝ սունթ ուրլու սօյէն աղւորիկ բարեկենդան մը կընեն:

Այս միջոցին էր որ « Էթ եմէզէ չըգան. » պոռաց կառավարը կառքը կեցնելով, սրով տիկինն և այլք ստիպուեցան բաժնուիլ իրարմէ:

ԽՆԴԻՐ Գ.

Այս անգամ պզտիկ գաւաթի մը մէջ քիչ մը սատանայական փոշի պիտի դնեմ եւ վրան պարզ ջուր լեցնելով՝ դիւթական գաւազանին շնորհիւ տեսակ տեսակ գոյներ պիտի յուցնեմ ձեզի։ Թերեւս պիտի ըսէք թէ՝ «Այդ պարզ ջուրին անարատ ըլլալը ինչէ՞ն հասկընանք» — ահա ես կը խմեմ, դուք ալ խմեցէք, սառնադեղը համար թէ միայն իր սովորական համոյն ունի . փարպեաւթիւնը, ինչպէս որ ըսի՝ դիւթական գաւազանին ծայրն է։

ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆ

Պզտիկ գաւաթին մէջ Bois d'Inde կոչուած հնդկական փայտի հիւթէն կը դնէք, որ դեղալիճառաց քով կը գտնուի, (այս անունը գաղտնի պահելու համար սատանայական փոշի ըսինք), անոր վրայ պարզ ջուր լեցուցէք որ կարմիր դոյն մը կառնու։ (Տակաւին խաղի չսկսած՝ ջուրի գաւաթի մը մէջի եղերքն ու յատակը քիչ մը քաջախ քսուած ըլլալու է, և երբ խաղացողը « ջուրի մաքուր գաւաթ մը բերէք,» ըսէ՝ այն քաջախոտ գաւաթը իրեն յանձնելու է. խաղին գաղտնիքը այս քաջա-

խոտ գաւաթը ըլլալուն՝ հանդիսականաց ձեռքը անցնելու չէ, փորձի համար խմուելիք պարզ ջուրն ալ այս գաւաթով չի խմուիր, ուստի մեծ զուշութիւն պէտք է որ չի սխալինք) Երբ պզտիկ գաւաթին կարմիր ջուրը այս քայցախոտ գաւաթին մէջ լեցունի՝ դոյնը կը դեղնի, (այլ ևս պզտիկ գաւաթը մէջ տեղէն վերցնելու է որ սխալմամբ ջուրը անոր մէջ չի լեցնենք) այն դեղին ջուրէն 3 մատի չափը գաւաթին մէջ ձգելով՝ մնացեալը թափեցէք, յետոյ այն 3 մատ ջուրին վրայ քիչ մը պարզ ջուր լեցուցէք որ մութ կարմիր (գինու շաւաղի) դոյն մը կ'ստանայ, ասկէց ալ քիչ մը թափելով՝ վրան դարձեալ պարզ ջուր լեցուցէք մինչև որ դոյնը չաքարի փոխուի. եթէ ձեռքի շուտութեամբ յաջողիք նոյն չաքարի դոյնին մէջ երկու երեք կաթիլ մեղան թափել՝ ջուրը կապոյտ դոյն մը կ'առնուի:

Աւելորդ է ըսել թէ դիւթական գաւաղան ևայլն խօսքերը հանդիսականս հետաքրքրելու և օձիքը ձեռք չտալու համար է:

Թիւ 20 Նկարհանուկը կարգաւ այսպէս.

« Պարկեշտ կիւնը իր երկանը փառք է »

Չոր անսխալ կարգացին Տիարք Միհրան Յ. Փէրվաղեան: Անտոն Խրիմեան: Լևոն Ե. Սաւրաֆեան : Գալուստ Դաերդճեան :

Ն Կ Ա Ր Ա Գ Ր Ա Կ Ա Ն

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ՀԱՅԱՐԱՆԱԿ ԳԱԽԱՌՍ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՏԱՃԿԱՍՏԱՆԻ

ՏԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

ՍԱՐԷՆ ԵՒ ԶՈՐԷՆ, ՀՆԷՆ ԵՒ ՆՈՐԷՆ

ՊԻՏԱՆԻ ԳՐՏԵՈՅ

ՄԱՍՆ Ա. Բ. Գ. (Աւսրս)

Հայաբնակ գաւառաց ընդհ. նկարագրու-
թիւն, աեղագրութիւն, աշխարհագրութիւն,
վիճակահանութիւն, շէն և ամայի վանօրէից
նկարագիրն, աւանդութիւնք, եւ այլ նիւթեր
պարունակող Աղգ. գործ մի է, ամենակարե-
ւոր եւ հետաքրքրական դրուած շրջահայեաց
և շատ նուրբ տեսութեամբ, արժանի ամեն
Հայու յաճախակի վերժանութեան:

Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով, կեդ-
րոնատեղին է Մեծ. վարդան Ասլանեանի
եւ եղբարց գրավաճառանոցը. Պօլիս, Զաք-
մաքճըլար եօգուշու Թիւ ՅԱ. Գ. — Ա. և Գ.
մասերն Ցական, իսկ Բ. մասն 10 դահեկանի:

Վարժարանաց, ինչպէս եւ աւելի քանա-
կութեամբ դնողաց համար դոհացուցիչ զեղջ
կը լինի. գաւառաց համար յանձնարարու-
թիւնք ճշդիւ կը կատարուին թղթատարով,
ծախքն հեղինակին կը վերաբերի, առանց
դնոյ յաւելման: